

Lovforslag nr. L 99. Fremsat den 26. november 2003 af justitsministeren (Lene Espersen).

Forslag

til

Lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven

(Ændring af strafferammer og bestemmelser om straffastsættelse mv.)

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 814 af 30. september 2003, foretages følgende ændringer:

1. I § 33 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Straffen må ikke overstige fængsel i 8 år for en gerningsmand, der ikke var fyldt 18 år, da gerningen blev udført.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

2. §§ 80-84 affattes således:

»§ 80. Ved straffens fastsættelse skal der under hensyntagen til ensartethed i retsanvendelsen lægges vægt på lovovertrædelsens grovhed og på oplysninger om gerningsmanden.

Stk. 2. Ved vurderingen af lovovertrædelsens grovhed skal der tages hensyn til den med lovovertrædelsen forbundne skade, fare og krænkelse samt til, hvad gerningsmanden indså eller burde have indset herom. Ved vurderingen af oplysninger om gerningsmanden skal der tages hensyn til dennes almindelige personlige og sociale forhold, dennes forhold før og efter gerningen samt dennes bevæggrunde til gerningen.

§ 81. Det skal ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som skærpende omstændighed,

- 1) at gerningsmanden tidligere er straffet af betydning for sagen,
- 2) at gerningen er udført af flere i forening,
- 3) at gerningen er særligt planlagt eller led i omfattende kriminalitet,

- 4) at gerningsmanden tilsigtede, at gerningen skulle have betydeligt alvorligere følger, end den fik,
- 5) at gerningsmanden har udvist særlig hensynsløshed,
- 6) at gerningen har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, seksuelle orientering eller lignende,
- 7) at gerningen er begået i udførelsen af offentlig tjeneste eller hverv eller under misbrug af stilling eller særligt tillidsforhold i øvrigt,
- 8) at gerningsmanden har fået en anden til at medvirke til gerningen ved tvang, svig eller udnyttelse af dennes unge alder eller betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold,
- 9) at gerningsmanden har udnyttet forurettedes værgeløse stilling,
- 10) at gerningen er begået af en person, der udstår straf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter,
- 11) at gerningen er begået af en tidligere indsat over for institutionen eller en person med ansættelse ved institutionen.

§ 82. Det skal ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som formildende omstændighed,

- 1) at gerningsmanden ikke var fyldt 18 år, da gerningen blev udført,
- 2) at gerningsmanden har høj alder, når anvendelse af den sædvanlige straf er unødvendig eller skadelig,

- 3) at gerningen grænser til at være omfattet af en straffrihedsgrund,
- 4) at gerningsmanden har handlet i undskyldelig uvidenhed om eller undskyldelig misforståelse af retsregler, der forbyder eller påbyder handlingens foretagelse,
- 5) at gerningen er udført i en oprørt sindstilstand, der er fremkaldt af forurettede eller personer med tilknytning til denne ved et uretmæssigt angreb eller en grov fornærmelse,
- 6) at gerningen er begået som følge af tvang, svig eller udnyttelse af gerningsmandens unge alder eller betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold,
- 7) at gerningen er begået under indflydelse af stærk medfølelse eller sindsbevægelse, eller der foreligger andre særlige oplysninger om gerningsmandens sindstilstand eller omstændighederne ved gerningen,
- 8) at gerningsmanden frivilligt har afværget eller søgt at afværge den fare, der er forvoldt ved den strafbare handling,
- 9) at gerningsmanden frivilligt har angivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse,
- 10) at gerningsmanden har givet oplysninger, som er afgørende for opklaringen af strafbare handlinger begået af andre,
- 11) at gerningsmanden har genoprettet eller søgt at genoprette den skade, der er forvoldt ved den strafbare handling,
- 12) at gerningsmanden på grund af den strafbare handling fratages en af de i § 79 omhandlede rettigheder eller påføres andre følger, der kan sidestilles med straf,
- 13) at straffesagen mod gerningsmanden ikke er afgjort inden en rimelig tid, uden at det kan bebrejdes gerningsmanden,
- 14) at der er gået så lang tid, siden den strafbare handling blev foretaget, at anvendelsen af den sædvanlige straf er unødvendig.

§ 83. Straffen kan nedsættes under den foreskrevne strafferamme, når oplysninger om gerningen, gerningsmandens person eller andre forhold afgørende taler herfor. Under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde.

§ 84. Det er en betingelse for anvendelsen af bestemmelser om forhøjet straf eller andre rets-

følger i gentagelsestilfælde, at gerningsmanden, inden den pågældende på ny forbrød sig, i den danske stat er fundet skyldig i en begået strafbar handling, som loven tillægger gentagelsesvirkning på den nu begåede, eller forsøg på eller medvirken til en sådan.

Stk. 2. Retten kan tillægge straffedomme afsatte uden for den danske stat samme gentagelsesvirkning som de her i landet afsatte.

Stk. 3. Gentagelsesvirkningen ophører, når der, førend den nye strafbare handling blev begået, er forløbet 10 år, efter at den tidligere straf er udstået, endeligt eftergivet eller bortfaldet. Er den tidligere straf en bødestraf, regnes den nævnte frist fra datoen for den endelige dom eller bødens vedtagelse. Med hensyn til betingede domme regnes fristen fra den endelige dom.«

3. §§ 85, 87 og 91 ophæves.

4. I §§ 100, stk. 2, 176, stk. 2, 233 og 266 a ændres »fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde« til: »bøde eller fængsel indtil 1 år«.

5. I §§ 109, stk. 2, og 110, stk. 2, ændres »fængsel indtil 3 år eller under formildende omstændigheder bøde« til: »bøde eller fængsel indtil 3 år«.

6. § 110 a affattes således:

»§ 110 a. Med bøde eller fængsel indtil 3 år straffes den, som forsætligt eller uagtsomt uden behørig tilladelse

- 1) beskriver, fotograferer eller på anden måde afbilder danske ikke almentilgængelige militære forsvarsanlæg, depoter, enheder, våben, materiel el.lign., eller som mangfoldiggør eller offentliggør sådanne beskrivelser eller afbildninger,
- 2) offentliggør bestemmelser, der vedrører danske stridskræfters mobilisering og andet krigsberedskab.

Stk. 2. Med bøde straffes den, som forsætligt eller uagtsomt uden behørig tilladelse optager fotografier fra luftfartøj over dansk statsområde eller offentliggør sådanne ulovligt optagne fotografier.«

7. § 110 c affattes således:

»§ 110 c. Den, som overtræder bestemmelser eller forbud, som i henhold til lov måtte være givet til værn for statens forsvars- eller neutralitetsforanstaltninger, straffes med bøde eller

fængsel indtil 4 måneder eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 3 år.

Stk. 2. Med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 4 år straffes den, som overtræder bestemmelser eller forbud, som i henhold til lov måtte være givet til gennemførelse af statens forpligtelser som medlem af de Forenede Nationer.

Stk. 3. Med samme straf som i stk. 2 straffes den, der overtræder bestemmelser indeholdt i eller udstedt i medfør af forordninger, som er vedtaget med hjemmel i artikel 60, 301 eller 308 i Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, og som tager sigte på helt eller delvis at afbryde eller indskrænke de finansielle eller økonomiske forbindelser med et eller flere lande uden for Den Europæiske Union eller på tilsvarende sanktioner over for enkeltpersoner, grupper af personer eller juridiske personer.

Stk. 4. Begås en forbrydelse som nævnt i stk. 1, 2 eller 3 uagtsomt, er straffen bøde eller fængsel indtil 2 år.«

8. I §§ 110 e, 130, 161 og 182 ændres »bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 2 år« til: »bøde eller fængsel indtil 2 år«.

9. I §§ 113, stk. 1, 125 a, 1. og 2. pkt., 230, 1. og 2. pkt., 235, stk. 1, 1. og 2. pkt., 241, 249, 266 b, stk. 2, og 293 a, 2. pkt., ændres »skærpende« til: »særligt skærpende«.

10. I § 114 d ændres »bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 2 år« til: »bøde eller fængsel indtil 2 år«.

11. I §§ 117, 136, stk. 2, og 192, stk. 3, ændres »fængsel indtil 2 år eller under formildende omstændigheder med bøde« til: »bøde eller fængsel indtil 2 år«.

12. I §§ 119, stk. 1, og 123 ændres »fængsel indtil 6 år, under formildende omstændigheder med bøde« til: »bøde eller fængsel indtil 8 år«.

13. § 124, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. På samme måde straffes den, der befrier en anholdt, fængslet eller tvangsbragt person, såvel som den, der tilskynder eller hjæl-

per en sådan person til at undvige eller holder den undvegne skjult.«

14. I § 124, stk. 3, ændres »bøde eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 3 måneder« til: »bøde eller fængsel indtil 3 måneder«.

15. I § 132 a, 1. pkt., ændres »fængsel indtil 1 år« til: »bøde eller fængsel indtil 2 år«, og § 132 a, 2. pkt., ophæves.

16. I § 133, stk. 1, ændres »fængsel indtil 3 år« til: »bøde eller fængsel indtil 3 år«, og § 133, stk. 2, 2. pkt., ophæves.

17. § 133, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Begås der under sådant opløb nogen under dets formål hørende forbrydelse, straffes opløbets anstiftere eller ledere efter den bestemmelse, der gælder for den pågældende forbrydelse.«

18. I §§ 136, stk. 1, og 232 ændres »fængsel indtil 4 år eller under formildende omstændigheder med bøde« til: »bøde eller fængsel indtil 4 år«.

19. I § 137, stk. 1, ændres »fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder, særlig når handlingen har været forbundet med voldsom eller truende adfærd, med fængsel indtil 2 år« til: »fængsel indtil 2 år«.

20. I § 138 ændres »6 måneder« til: »1 år«.

21. I § 140 ændres »fængsel indtil 4 måneder eller under formildende omstændigheder med bøde« til: »bøde eller fængsel indtil 4 måneder«.

22. I §§ 141, stk. 1, 149 og 194 ændres »fængsel indtil 3 år eller under formildende omstændigheder med bøde« til: »bøde eller fængsel indtil 3 år«.

23. § 143 ophæves.

24. I § 144 ændres »fængsel indtil 6 år, under formildende omstændigheder med bøde« til: »bøde eller fængsel indtil 6 år«.

25. I §§ 145, 1. og 2. pkt., 178, 189, stk. 1, og 261, stk. 1, ændres »fængsel« til: »bøde eller fængsel«.

26. § 146, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Begås handlingen med forsæt til velfærdsfortabelse for nogen, er straffen fængsel indtil 16 år.«

27. I § 147 ændres »fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 3 år« til: »fængsel indtil 3 år«.

28. § 151 affattes således:

»§ 151. Den, som tilskynder eller medvirker til, at nogen, der er underordnet vedkommende i offentlig tjeneste eller hverv, forbryder sig i denne tjeneste, straffes, uden hensyn til om den underordnede kan straffes eller på grund af vildfarelse eller af andre grunde er straffri, efter den for den pågældende forbrydelse gældende bestemmelse.«

29. § 152, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Begås det i stk. 1 nævnte forhold med forsæt til at skaffe sig eller andre uberettiget vinding, eller foreligger der i øvrigt særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 2 år. Som særligt skærpende omstændighed anses navnlig tilfælde, hvor videregivelsen eller udnyttelsen er sket under sådanne omstændigheder, at det påfører andre en betydelig skade eller indebærer en særlig risiko herfor.«

30. § 154 ophæves.

31. I § 155, 1. pkt., udgår »i øvrigt«.

32. § 157 affattes således:

»§ 157. Når nogen, som virker i offentlig tjeneste eller hverv, gør sig skyldig i grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skodesløshed i tjenestens eller hvervets udførelse eller i overholdelsen af de pligter, som tjenesten eller hvervet medfører, straffes den pågældende med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Uden for foranstående bestemmelse falder hverv, hvis udførelse hviler på offentlige valg.«

33. I § 164, stk. 3, ændres »1 år« til: »6 måneder«.

34. Efter § 164 indsættes:

»§ 164 a. Den, som undlader at oplyse omstændigheder, der bestemt taler for, at en for en forbrydelse sigtet eller dømt er uskyldig, skønt dette kunne ske uden at udsætte den pågældende eller dennes nærmeste for fare for liv, helbred eller velfærd eller for forfølgning for vedkommende forbrydelse, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.«

35. I § 165 ændres »bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med

fængsel indtil 1 år« til: »bøde eller fængsel indtil 6 måneder«.

36. § 166, stk. 2, ophæves.

37. I §§ 168, 1. pkt., og 176, stk. 1, ændres »fængsel indtil 3 år« til: »bøde eller fængsel indtil 3 år«.

38. I § 168, 2. pkt., udgår »nedsættes til bøde og under formildende omstændigheder«.

39. I § 179, 1. pkt., ændres »fængsel indtil 3 år« til: »bøde eller fængsel indtil 3 år«, og § 179, 2. pkt., ophæves.

40. § 183 a affattes således:

»§ 183 a. Den, som ved ulovlig tvang, jf. § 260, overtager kontrollen over et luftfartøj, skib eller et andet kollektivt transportmiddel eller godstransportmiddel, eller griber ind i dets manøvrering, straffes med fængsel indtil på livstid.«

41. I § 184, stk. 1, ændres »fængsel indtil 6 år« til: »bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år«.

42. I § 185 ændres »4 måneder« til: »2 år«.

43. I §§ 186, stk. 2, og 187, stk. 2, ændres »bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 1 år« til: »bøde eller fængsel indtil 1 år«.

44. I § 188, stk. 1, ændres »fængsel indtil 6 år eller under formildende omstændigheder med bøde« til: »bøde eller fængsel indtil 6 år«.

45. I §§ 188, stk. 2, og 189, stk. 2, ændres »fængsel indtil 4 måneder eller bøde« til: »bøde eller fængsel indtil 4 måneder«.

46. I § 190 ændres »bliver en forholdsmeæssig mildere straf inden for de angivne strafarter at anvende« til: »er straffen bøde eller fængsel indtil 6 år«.

47. I § 191, 1. pkt., ændres »6 år« til: »10 år«, og i 2. pkt. ændres »10 år« til: »16 år«.

48. § 202 og § 206 ophæves.

49. § 227 affattes således:

»§ 227. Straf efter §§ 216-226 kan nedsættes eller bortfalde, når de personer, mellem hvilke kønslig omgængelse har fundet sted, er indtrådt

F. t. l. vedr. straffeloven og retsplejeloven

i ægteskab med hinanden eller har ladet deres partnerskab registrere.«

50. § 240 affattes således:

»§ 240. Den, som medvirker til, at nogen berøver sig selv livet, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.«

51. § 250 affattes således:

»§ 250. Den, som hensætter en anden i hjælpeløs tilstand eller forlader en under den pågældendes varetægt stående person i en sådan tilstand, straffes med fængsel indtil 8 år.«

52. I § 251, 1. pkt., ændres »fængsel indtil 1 år« til: »bøde eller fængsel indtil 1 år«, og 2. pkt. ophæves.

53. I § 253 ændres »3 måneder« til: »2 år«.

54. I § 261, stk. 2, ændres »fængsel fra 1 til 12 år« til: »fængsel indtil 12 år«, og som stk. 3 indsættes:

»Stk. 3. Den, som ved grov uagtsomhed forvolder en frihedsberøvelse af den i stk. 2 nævnte art, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.«

55. § 262 ophæves.

56. § 264, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Begås det i stk. 1, nr. 1, nævnte forhold med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervshemmeligheder eller foreligger der i øvrigt særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændighed anses navnlig tilfælde, hvor forholdet er begået under sådanne omstændigheder, at det påfører andre en betydelig skade eller indebærer en særlig risiko herfor.«

57. I § 265, 1. pkt., ændres »6 måneder« til: »2 år«.

58. § 267, stk. 2 og 3, og § 267 a ophæves.

59. I § 268, 1. pkt., ændres »med fængsel indtil 2 år« til: », og den i § 267 nævnte straf kan da stige til fængsel i 2 år«.

60. § 268, 2. pkt. og § 275 a ophæves.

61. § 286 affattes således:

»§ 286. Straffen kan stige til fængsel indtil 6 år, når de i §§ 276 og 281-282 nævnte forbrydelser er af særlig grov beskaffenhed navnlig på

grund af udførelsesmåden eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening eller under medtagelse af våben eller andet farligt redskab eller middel, eller på grund af de stjalne genstandes betydelige værdi eller de forhold, under hvilke de befandt sig, eller når et større antal tyverier er begået.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel indtil 8 år, når de i §§ 278-280 og 283 nævnte forbrydelser er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller som følge af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.«

62. § 288, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 10 år, når et røveri er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af dets særligt farlige karakter, udførelsesmåden eller omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.«

63. § 290, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 6 år, når hæleriet er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af forbrydelsens erhvervsmæssige karakter eller som følge af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.«

64. I § 300 ændres »Med fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde« til: »Med bøde eller fængsel indtil 1 år«.

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 815 af 30. september 2003, foretages følgende ændringer:

1. I § 754 a, stk. 1, nr. 3, og § 791 b, stk. 1, nr. 3, udgår »§ 286, stk. 1, eller«.

2. I § 781, stk. 1, nr. 3, og § 791 a, stk. 3, nr. 3, udgår »286, stk. 1,«.

§ 3

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelse i Lovtidende.

§ 4

Stk. 1. Loven gælder ikke for Grønland eller Færøerne

Stk. 2. Lovens § 1 dog kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	3285
2.	Lovforslagets baggrund	3287
2.1.	Straffelovrådets kommissorium	3287
2.2.	Straffelovrådets betænkning	3287
3.	Straffelovens almindelige del	3288
3.1.	Indledning	3288
3.2.	Strafferammers minimum og maksimum	3288
3.2.1.	Gældende ret	3288
3.2.2.	Straffelovrådets overvejelser	3289
3.2.3.	Justitsministeriets overvejelser	3289
3.3.	Normal- og sidestrafferammer samt gentagelsesvirkning	3290
3.3.1.	Gældende ret	3290
3.3.2.	Straffelovrådets overvejelser	3290
3.3.3.	Justitsministeriets overvejelser	3291
3.4.	Fængselsstraffens faste minimum	3292
3.4.1.	Gældende ret	3292
3.4.2.	Straffelovrådets overvejelser	3293
3.4.3.	Justitsministeriets overvejelser	3293
3.5.	Fængsel på livstid	3293
3.5.1.	Gældende ret	3293
3.5.2.	Straffelovrådets overvejelser	3293
3.5.3.	Justitsministeriets overvejelser	3293
3.6.	Straffastsættelsen	3293
3.6.1.	Gældende ret	3293
3.6.2.	Straffelovrådets overvejelser	3294
3.6.3.	Justitsministeriets overvejelser	3294
3.7.	Strafnedsættelse og strafbortfald mv.	3294
3.7.1.	Gældende ret	3294
3.7.2.	Straffelovrådets overvejelser	3295
3.7.3.	Justitsministeriets overvejelser	3295
3.8.	Tilståelsens betydning for strafudmålingen mv.	3295
3.8.1.	Gældende ret	3295
3.8.2.	Straffelovrådets overvejelser	3296
3.8.3.	Justitsministeriets overvejelser	3297

3.9.	Bøder	3297
3.9.1.	Gældende ret	3297
3.9.2.	Straffelovrådets overvejelser	3298
3.9.3.	Justitsministeriets overvejelser	3298
3.10.	Sammenstød	3298
3.10.1.	Gældende ret	3298
3.10.2.	Straffelovrådets overvejelser	3299
3.10.3.	Justitsministeriets overvejelser	3299
4.	Straffelovens særlige del	3300
4.1.	Forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed og mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder mv. (straffelovens §§ 98-118 a)	3300
4.1.1.	Gældende ret	3300
4.1.2.	Straffelovrådets overvejelser	3300
4.1.3.	Justitsministeriets overvejelser	3300
4.2.	Forbrydelser mod den offentlige myndighed mv. (straffelovens §§ 119-132 a)	3301
4.2.1.	Gældende ret	3301
4.2.2.	Straffelovrådets overvejelser	3302
4.2.3.	Justitsministeriets overvejelser	3302
4.3.	Forbrydelser mod den offentlige orden og fred (straffelovens §§ 133-143)	3303
4.3.1.	Gældende ret	3303
4.3.2.	Straffelovrådets overvejelser	3303
4.3.3.	Justitsministeriets overvejelser	3304
4.4.	Forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv mv. (straffelovens §§ 144-152 f og §§ 154-157)	3304
4.4.1.	Gældende ret	3304
4.4.2.	Straffelovrådets overvejelser	3305
4.4.3.	Justitsministeriets overvejelser	3305
4.5.	Falsk forklaring og falsk anklage (straffelovens §§ 158-165)	3306
4.5.1.	Gældende ret	3306
4.5.2.	Straffelovrådets overvejelser	3306
4.5.3.	Justitsministeriets overvejelser	3306
4.6.	Forbrydelser vedrørende bevismidler og penge (straffelovens §§ 166-179)	3306
4.6.1.	Gældende ret	3306
4.6.2.	Straffelovrådets overvejelser	3307
4.6.3.	Justitsministeriets overvejelser	3307
4.7.	Almenfarlige og almenkadelige handlinger (straffelovens §§ 180-196)	3307
4.7.1.	Gældende ret	3307
4.7.2.	Straffelovrådets overvejelser	3308
4.7.3.	Justitsministeriets overvejelser	3308
4.8.	Betleri og skadelig erhvervsvirksomhed (straffelovens §§ 197-206)	3310
4.8.1.	Gældende ret	3310
4.8.2.	Straffelovrådets overvejelser	3310
4.8.3.	Justitsministeriets overvejelser	3310
4.9.	Forbrydelser i familieforhold (straffelovens §§ 208-215)	3310
4.9.1.	Gældende ret	3310
4.9.2.	Straffelovrådets overvejelser	3310
4.9.3.	Justitsministeriets overvejelser	3310
4.10.	Sædelighedsforbrydelser (straffelovens §§ 216-236)	3310
4.10.1.	Gældende ret	3310
4.10.2.	Straffelovrådets overvejelser	3311
4.10.3.	Justitsministeriets overvejelser	3312
4.11.	Voldforbrydelser (straffelovens §§ 244-248)	3312

4.11.1.	Gældende ret	3312
4.11.2.	Straffelovrådets overvejelser	3312
4.11.3.	Justitsministeriets overvejelser	3312
4.12.	Andre forbrydelser mod liv og legeme (straffelovens §§ 237-241 og §§ 249-254)	3313
4.12.1.	Gældende ret	3313
4.12.2.	Straffelovrådets overvejelser	3313
4.12.3.	Justitsministeriets overvejelser	3313
4.13.	Forbrydelser mod den personlige frihed (straffelovens §§ 260-262 a)	3314
4.13.1.	Gældende ret	3314
4.13.2.	Straffelovrådets overvejelser	3314
4.13.3.	Justitsministeriets overvejelser	3314
4.14.	Freds- og ærekrænkelser (straffelovens § 153 samt §§ 263-275 a)	3314
4.14.1.	Gældende ret	3314
4.14.2.	Straffelovrådets overvejelser	3315
4.14.3.	Justitsministeriets overvejelser	3316
4.15.	Berigelsesforbrydelser (straffelovens §§ 276-290)	3317
4.15.1.	Gældende ret	3317
4.15.2.	Straffelovrådets overvejelser	3318
4.15.3.	Justitsministeriets overvejelser	3318
4.16.	Andre formueforbrydelser (straffelovens §§ 291-305)	3319
4.16.1.	Gældende ret	3319
4.16.2.	Straffelovrådets overvejelser	3319
4.16.3.	Justitsministeriets overvejelser	3319
5.	Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser	3319
6.	Hørte myndigheder mv.	3320

1. Indledning

1.1. Et hovedformål med lovforslaget er at modernisere strafferammerne i straffeloven, navnlig med henblik på, at strafferammerne skal afspejle en nutidig opfattelse af strafværdigheden af de enkelte forbrydelsestyper.

Det er et bærende synspunkt, at forbrydelser mod personer er alvorligere end berigelsesforbrydelser, fordi overgreb mod et andet menneske er en forbrydelse mod det helt fundamentale i det danske samfund: Respekten for det enkelte menneske.

Moderniseringen af straffelovens strafferammer tilsigter som udgangspunkt ikke at ændre det gældende udmålingsniveau for de enkelte forbrydelsestyper, men på enkelte punkter er der dog efter regeringens opfattelse også behov for en skærpelse af de faktisk udmålte straffe. Det drejer sig blandt andet om grov narkotikakriminalitet (§ 191), vold mod tjenestemand i funktion (§ 119), trusler mod vidner mv. (§ 123) og groft tyveri (§ 276).

Et andet hovedelement i lovforslaget er, at det i straffeloven fastsættes, hvilke nærmere momenter der i almindelighed skal indgå ved den konkrete strafudmåling som formildende og skærpene omstændighe-

der. Sigtet hermed er, at det i videre omfang end hidtil kommer til at fremgå af straffedommes præmisser, hvilke momenter der er lagt vægt på ved strafudmålingen, således at der kan opnås en højere grad af forudsigelighed og ensartethed i rets anvendelsen.

Endvidere foreslås det at skærpe straffelovens regler om anvendelse af en forhøjet strafferamme i tilfælde, hvor den dømte tidligere har begået kriminalitet.

Lovforslaget bygger navnlig på Straffelovrådets betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer, og lovforslagets almindelige bemærkninger er udformet sådan, at de i det væsentlige følger betænkningens opbygning.

For så vidt angår voldsforbrydelser foreslås enkelte strafferammeændringer, som ikke bygger på Straffelovrådets lovudkast. Disse forslag tilsigter at skærpe straffene for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 123, og hænger sammen med de øvrige straffeskærpelser på voldsområdet mv., som blev gennemført i 2002 ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven (Skærpelse af straffen for voldtægt, vold, uagtsomt manddrab, uagtsomt betydelig legemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse, biltyveri, grov forstyrrelse

af ro og orden, menneskesmugling og menneskehandel mv.).

Justitsministeriet har ikke medtaget den del af Straffelovrådets forslag, som har til formål at forenkle strafferammesystemet ved at afskaffe en række straffositioner (bl.a. 12 års og 3 års fængsel). En stillingtagen til disse teknisk begrundede ændringsforslag bør efter Justitsministeriets opfattelse i første omgang afvente en kommende betænkning fra Straffelovrådet om de forældelsesmæssige konsekvenser af forslagene, dvs. om de foreslåede ændringer af strafferammerne også bør medføre ændrede forældelsesfrister for de pågældende forbrydelser, jf. pkt. 2.2.5 nedenfor.

1.2. Lovforslaget indeholder følgende hovedelementer:

For det første foreslås det at revidere bestemmelserne om strafudmåling i straffelovens 10. kapitel, jf. lovforslagets § 1, nr. 2 (straffelovens §§ 80-83).

Der foreslås således bl.a. indsat nye bestemmelser om straffens fastsættelse. Bestemmelserne afløser den gældende bestemmelse i straffelovens § 80. Med de nye bestemmelser lovfæstes en række hensyn, som i almindelighed indgår ved straffastsættelsen i retspraksis. Der foreslås dels en bestemmelse, der angiver de generelle hensyn, som skal indgå ved straffastsættelsen, dels bestemmelser, der opregner de forhold, som i almindelighed skal indgå som henholdsvis skærpende og formildende omstændigheder ved straffastsættelsen. Der henvises herom til pkt. 3.6 nedenfor.

Det foreslås endvidere, at adgangen til at gå under den foreskrevne strafferamme og efter omstændighederne lade straffen bortfalde reguleres i en ny bestemmelse (§ 83). Der henvises herom til pkt. 3.7 nedenfor.

Det foreslås også at skærpe den hidtil gældende regel i straffeloven om betingelserne for at anvende bestemmelser om en forhøjet strafferamme i gentagelsestilfælde. Betingelsen om, at de tidligere handlinger, som den pågældende er fundet skyldig i, skal have fundet sted efter den pågældendes fyldte 18. år, foreslås ophævet, således at der også kan lægges vægt på tidligere kriminalitet, der er begået i 15-18 års alderen. Derudover foreslås det, at tidligere straffedomme kan tillægges loybestemt gentagelsesvirkning i op til 10 år efter, at dommen er endeligt afsonet eller bortfaldet mv. Der henvises herom til pkt. 3.3 nedenfor.

For det andet indeholder lovforslaget en række konsekvensændringer og teknisk begrundede forenklinger af normal- og sidestrafteammer som følge af den nævnte nye affattelse af §§ 80-82 om straffens

fastsættelse. Disse forslag tilsigter ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau. Der henvises herom til pkt. 3.3 nedenfor.

Lovforslaget indeholder *for det tredje* forslag til en række strafferammeændringer, som har til formål i højere grad at afspejle en nutidig opfattelse af den pågældende forbrydelses strafværdighed, men som ikke tilsigter en ændring i det nuværende udmålingsniveau. Der henvises herom til pkt. 4.

Endelig indeholder lovforslaget *for det fjerde* forslag til nogle strafferammeændringer, som tilsigter en ændring i det nuværende udmålingsniveau.

Det foreslås, at strafferammen i straffelovens § 119 vedrørende vold mod tjenestemænd i funktion ændres fra 6 års fængsel til 8 års fængsel. Forslaget tilsigter en generel forhøjelse af straffen for vold mod tjenestemænd med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene. Forhøjelsen får en tilsvarende betydning for straffelovens § 120 om vold mod tjenestemænd i forbindelse med opløb. Der henvises herom til pkt. 4.2 nedenfor.

Den nuværende strafferamme på fængsel indtil 6 år i straffelovens § 123 om trusler mod vidner mv. sættes op til fængsel indtil 8 år. Også for disse sager tilsigtes en generel forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til det hidtidige niveau. Der henvises herom til pkt. 4.2 nedenfor.

Strafferammen for grov narkotikakriminalitet i straffelovens § 191 forhøjes fra henholdsvis 6 og 10 års fængsel til 10 og 16 års fængsel. Forslaget tilsigter en større graduering af straffen i de groveste tilfælde af narkotikaforbrydelser. Der henvises herom til pkt. 4.7 nedenfor.

Endvidere forhøjes strafferammen for groft tyveri, jf. § 286, stk. 1, fra fængsel indtil 4 år til fængsel indtil 6 år. Ændringen tilsigter en større graduering af straffen i de groveste tilfælde af groft tyveri. Der henvises herom til pkt. 4.15 nedenfor.

Det er ikke hensigten, at de foreslåede forhøjelser skal give sig udslag i en øget anvendelse af betingede domme efter straffelovens § 56, kombinationsdomme efter straffelovens § 58 eller betingede domme med vilkår om samfundstjeneste.

Fastsættelse af straffen efter de nævnte bestemmelser vil som hidtil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og de angivne strafniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.

2. Lovforslagets baggrund

2.1. Straffelovrådets kommissorium

Straffelovens strafferammer har inden for de senere år været genstand for en lang række ændringer, som har aktualiseret behovet for en gennemgang af straffelovens strafferammer med henblik på en sammenhængende vurdering af de enkelte forbrydelsestypers grovhed.

Ved skrivelse af 11. juni 1999 anmodede Justitsministeriet Straffelovrådet om at foretage en samlet vurdering af strafferammerne i straffeloven og på baggrund heraf komme med indstillinger til lovændringer. I forbindelse med gennemførelsen af lov nr. 475 af 31. maj 2000 om ændring af færdselsloven (Bødefastsættelse) blev Straffelovrådet anmodet om at inddrage spørgsmålet om bødefastsættelse ved flere overtrædelser (kumulation) og gentagelsesvirkning i rådets igangværende arbejde.

Efter regeringsskiftet i 2001 blev Straffelovrådet anmodet om at foretage vurderingen af strafferammerne i lyset af de strafskærpelser, der blev foreslået og senere gennemført ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven retsplejeloven og færdselsloven (Skærpelse af straffen for voldtægt, uagtsom manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse, biltyveri, grov forstyrrelse af ro og orden, menneskesmugling og menneskehandel m.v.).

Straffelovrådets vurdering af strafferammerne skulle efter kommissoriet ske med det sigte, at straffene for de enkelte forbrydelser i højere grad kommer i overensstemmelse med en nutidig opfattelse.

I tilknytning til gennemgangen af strafferammerne skulle Straffelovrådet endvidere gennemgå straffelovens almindelige regler om strafudmålingen.

Straffelovrådet er derudover i foråret 2002 blevet anmodet om at overveje visse spørgsmål om forældelsesfristen for juridiske personers strafansvar.

2.2. Straffelovrådets betænkning

2.2.1. På den anførte baggrund har Straffelovrådet afgivet betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer.

Betænkningen omfatter tre bind. Bind I («Almindelig del») behandler en række emner af generel betydning for strafferammer og strafudmåling. Bind II («Speciel del») behandler strafferammerne i de enkelte straffelovsbestemmelser, således at hvert kapitel i betænkningen emnemæssigt stort set svarer til et kapitel i straffeloven. Bind III rummer bilag til betænkningen, herunder navnlig Straffelovrådets statistiske un-

dersøgelse af strafudmålingspraksis på straffelovens område i årene 1996 til 2000.

2.2.2. Straffelovrådet har ikke foretaget en generel vurdering af, om det faktiske udmålingsniveau i forskellige sagstyper er rimeligt, men har begrænset overvejelserne til at angå strafferammesystemet med udgangspunkt i de ovennævnte statistiske oplysninger om strafudmålingen.

Der henvises nærmere til betænkningens side 35 og 36.

2.2.3. I 2002 vedtog Folketinget som ovenfor nævnt regeringens lovforslag om en række skærpelser af straffene for vold og voldtægt mv., jf. lov nr. 380 af 6. juni 2002.

Straffelovrådet anfører i betænkning nr. 1424/2002, at lov nr. 380 af 6. juni 2002 kan rejse spørgsmål om tilsvarende skærpelser af strafferammerne i en række andre straffelovsbestemmelser. Rådet er fremkommet med generelle betragtninger om udformningen af strafferammer, herunder for vold og voldtægt, men man har ikke udarbejdet konkrete forslag, som alene har karakter af »konsekvensskærpelser« i anledning af lov nr. 380 af 6. juni 2002. Rådet har således ikke udformet forslag vedrørende strafferammerne i §§ 119, 120 og 123 (vold mod tjenestemand i funktion og vidnetrusler mv.), §§ 208, 210, 213 og 215 (kapitel 23 om forbrydelser i familieforhold), §§ 216-236 (kapitel 24 om forbrydelser mod kønssædeligheden), §§ 237-254 (kapitel 25 om forbrydelser mod liv og legeme) og §§ 260-262 a (forbrydelser mod den personlige frihed).

Der henvises nærmere herom til betænkningens side 33.

2.2.4. Kommissoriet af 11. juni 1999 giver mulighed for, at Straffelovrådet for så vidt angår de spørgsmål, der er omfattet af kommissoriet for Udvalget om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet (Brydesholt-udvalget), kan inddrage dette udvalgs overvejelser og forslag i sit arbejde i det omfang, rådet finder anledning hertil. Udvalget om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet er under Straffelovrådets arbejde med revision af strafferammesystemet fremkommet med betænkninger, der bl.a. indeholder forslag til nye eller ændrede straffelovsbestemmelser, jf. bl.a. betænkning nr. 1415/2002 (om straffelovens § 296 og § 302) og betænkning nr. 1417/2002 om IT-kriminalitet. Straffelovrådet anfører i betænkning nr. 1424/2002, at rådet har noteret sig Brydesholt-udvalgets synspunkter og forslag, som bygger på en grundig gennemgang af nogle afgrænsede områder, og at rådet i det store og hele har undladt at gå ind i en nærmere vurdering af strafferammerne i de straffelovsbe-

stemmelser, som har været overvejset af Brydesholtsudvalget.

Der henvises nærmere herom til betænkningens side 33 og 34.

2.2.5. Forbrydelsers strafferammer er i de fleste relationer bestemmende for de forældelsesfrister, som gælder i det enkelte tilfælde. Under rådets drøftelser er der rejst spørgsmål herom og om forskellige andre spørgsmål vedrørende forældelse. Straffelovrådet anfører, at man vil vende tilbage til disse spørgsmål i en senere betænkning.

2.2.6. Forbrydelsers strafferammer har også betydning for adgangen til at iværksætte straffeprocessuelle tvangsindgreb. Der har i Straffelovrådet været enighed om, at revisionen af strafferammer som udgangspunkt må være ubundet af de betingelser med hensyn til strafferammen, som retsplejeloven foreskriver for straffeprocessuelle tvangsindgreb. Det er i øvrigt rådets umiddelbare opfattelse, at den gennemførte revision af strafferammerne næppe i praksis vil føre til større ændringer i anvendelsen af bl.a. varetægtsfængsling.

Der henvises nærmere herom til betænkningens side 34.

3. Straffelovens almindelige del

3.1. Indledning

3.1.1. Straffelovrådet har til brug for rådets overvejelser om revision af de eksisterende strafferammer i straffelovens særlige del dels gennemgået nogle generelle kriterier for kategoriseringen af forskellige forbrydelsestyper i relation til strafferammer, dels taget initiativ til en undersøgelse af spørgsmålet om, i hvilket omfang befolkningens retsbevidsthed stemmer overens med den nuværende retspraksis.

Det fremgår af betænkningen bl.a., at der i Danmark kun har været gennemført få egentlige retsbevidsthedsundersøgelser, dvs. undersøgelser, som på empirisk grundlag dokumenterer befolkningens opfattelse af og holdninger til retlige forhold. Spørgsmålet om befolkningens stillingtagen til kriminalitet og straf har dog i en del tilfælde indgået som led i andre undersøgelser.

Det fremgår sammenfattende af betænkningen, at undersøgelser, der belyser befolkningens holdning til straf på et overordnet niveau, typisk påviser et ønske om strengere straffe, mens undersøgelser, der belyser befolkningens holdning til strafudmåling i relation til konkretiserede sager hyppigt viser, at befolkningen ønsker mildere straffe end dem, der faktisk idømmes.

Rådets nærmere overvejelser om kategorisering af forbrydelsesarter og resultaterne af undersøgelserne

af befolkningens holdning til straf er gengivet i betænkningen side 59-107 og side 109-115.

3.1.2. Straffelovrådet har i betænkningen sammenlignet det faktiske strafniveau for forskellige former for forbrydelser. Rådet har i den forbindelse set på straffens art, længden af de ubetingede frihedsstraffe og strafmassen pr. afgørelse. Rådet har endvidere beregnet den samlede strafmasse for de enkelte forbrydelser med henblik på at belyse, i hvilket omfang de forskellige forbrydelsesarter bidrager til den samlede strafmasse. Det empiriske materiale, som analyserne bygger på, svarer til det, der indgår i undersøgelsen af domspraksis.

Det fremgår af betænkningen, at sammenligningen påviser en markant forskel i strafudmålingen mellem formueforbrydelser og person- eller almenfarlige forbrydelser, idet person- og almenfarlige forbrydelser generelt medfører meget strengere straffe end formueforbrydelser. Gennemsnitligt set er strafmassen pr. afgørelse mere end ti gange større for person- og almenfarlige forbrydelser end for formueforbrydelser.

Der henvises til betænkningen side 117-138.

3.2. Strafferammers minimum og maksimum

3.2.1. Gældende ret

Straffeloven indeholder kun få bestemmelser, som fastsætter et minimum for fængselsstraf, der afviger fra det faste minimum på 7 dage, jf. straffelovens § 33. Siden straffelovens tilblivelse i 1933 er udviklingen gået i retning af afskaffelse af forhøjede strafminima. Straffelovens § 237 om manddrab indeholder en minimumsstrafferamme på fængsel i 5 år, og i § 112 om drab på statsoverhovedet indgår en minimumsstrafferamme på fængsel i 6 år. Herudover er der fast minimum i straffelovens § 146, stk. 2 (uretfærdighed ved udøvelse af domsmyndighed, når velfærdsfortabelse er tilføjet eller indtrådt – fængsel i 3 år), § 261, stk. 2 (frihedsberøvelse begået for vindings skyld mv. – fængsel i 1 år), og § 215 (børnebortførelse – fængsel i 1 år).

I de situationer, hvor minimumsstraffen er fængsel, kan der ikke idømmes bøde, medmindre der foreligger omstændigheder, som giver grundlag for at bringe de særlige strafnedsættelsesgrunde i straffelovens §§ 84 og 85 i anvendelse.

De strafmaksima, der fremgår af straffeloven, viser en meget stor variation. Strafferammen er i hovedsagen bestemt af en vurdering af forbrydelsens grovhed, herunder dens farlighed.

Før straffeloven af 1930 gjaldt der forholdsvist snævre rammer for domstolens konkrete strafudmå-

ling, mens udviklingen siden er gået i retning af meget brede strafferammer. I udlandet har der i de senere år været en vis tendens til at genindføre snævrere ordninger, som giver mindre spillerum for konkrete skøn ved strafudmålingen. Denne udvikling begrundes navnlig i hensynet til større forudsigelighed.

Der henvises nærmere til betænkningens side 139-147.

3.2.2. Straffelovrådets overvejelser

Kapitel 5 i betænkningen behandler generelle spørgsmål om kriterier for valg af strafferammers minimum og maksimum. Til brug for Straffelovrådets samlede vurdering af straffelovens strafferammer har rådet opstillet en skala, der inddeler de enkelte forbrydelsestyper i trin ud fra en vurdering af det angrebne retsgode. Skalaen tager udgangspunkt i de eksisterende strafmaksima med henblik på at fremstille strukturen i den gældende straffelov. Skalaen er således ikke udtryk for rådets vurdering af det eksisterende strafferammesystems hensigtsmæssighed eller rimelighed.

Skalaen kan sammenfattes således, at de groveste angreb er angreb, der rettes mod andres liv. Derefter følger angreb på andres legeme, angreb på privat ejendom, angreb på almene interesser og statens økonomi, og sidst kommer angreb på andre retsgoder.

Straffelovrådet foreslår at forenkle strafferammesystemet ved at afskaffe strafmaksima på fængsel i 12 år, 3 år, 1 år og 6 måneder, 4 måneder og 3 måneder. Straffelovrådet finder, at færre strafpositioner i straffeloven vil gøre det lettere at forstå inddelingen af forskellige forbrydelsesarter i kategorier efter deres grovhed.

Der er for så vidt angår strafferammers minimum enighed i Straffelovrådet om, at det vil være forsvarligt og rigtigt at ophæve de forhøjede fængselsminima i § 146, stk. 2, § 215 og § 261, stk. 2. Straffelovrådet finder ikke, at de forhøjede minima kan antages at have nogen selvstændig generalpræventiv værdi.

Der er endvidere enighed om, at de forhøjede fængselsminima i §§ 112 og 237 for så vidt også kunne ophæves, men at det næppe er et spørgsmål af større praktisk betydning, fordi domstolene i disse sager næppe i praksis vil udmåle kortere straffe end svarende til de gældende minima. Rådet afstår derfor fra at fremkomme med forslag herom.

Straffelovrådet anfører, at minimumsstraffen i det overvejende antal tilfælde er bøde. Rådet har overvejet, om der bør indføres bøde som minimum i alle bestemmelser i straffeloven. Straffelovrådet vil ikke afvise, at det kan være forsvarligt og rigtigt at afskaffe minimumsstraffe svarende til fængselsstraffens faste

minimum, så minimumsstraffen altid eller næsten altid bliver bøde. Det må dog efter rådets opfattelse bero på en konkret vurdering af de enkelte forbrydelser. Straffelovrådet har i forbindelse med gennemgangen af straffelovens særlige del stillet forslag om indførelse af hjemmel til bødestraf i en række bestemmelser.

Der henvises nærmere herom til betænkningens side 163-173.

3.2.3. Justitsministeriets overvejelser

Som nævnt under pkt. 1.1 ovenfor, er den del af Straffelovrådets forslag om afskaffelse af visse strafmaksima, der alene er begrundet i hensynet til at forenkle straffelovens strafferammer, ikke medtaget i dette lovforslag.

Straffelovrådets konkrete forslag til ændring af strafmaksima, der ikke sker alene som led i en forenkling af strafferammesystemet, gennemgås nedenfor under pkt. 4.

For så vidt angår de forhøjede fængselsminima i § 146, stk. 2, § 215 og § 261, stk. 2, er Justitsministeriet enig med Straffelovrådet i, at det vil være forsvarligt at ophæve disse. Der er ikke hermed tilsigtet generelle ændringer i strafudmålingsniveauet i disse sager.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 26 og 54, samt bemærkningerne hertil.

I relation til straffelovens § 112 og § 237 er Justitsministeriet enig med Straffelovrådet i, at det næppe er sandsynligt, at retspraksis ved strafudmålingen i drabssager ville ændre sig ved ophævelse af det faste fængselsminimum. Justitsministeriet finder imidlertid, at de to omtalte forbrydelser er af en så alvorlig karakter, at der er et behov for at markere forbrydelsernes grovhed gennem de forhøjede fængselsminima.

Også for så vidt angår spørgsmålet om indførelse af bøde som fast strafminimum ved alle forbrydelsestyper, er Justitsministeriet enig med Straffelovrådet i, at dette må bero på en konkret vurdering af hver enkelt forbrydelsesart.

Justitsministeriet foreslår på den baggrund og i overensstemmelse med Straffelovrådets anbefalinger, at der i følgende bestemmelser indføres bøde som minimumsstraf: § 132 a, 1. pkt., § 133, stk. 1, § 145, 1. og 2. pkt., § 168, 1. pkt., § 176, stk. 1, § 178, § 179, 1. pkt., § 189, stk. 1, § 251, 1. pkt., § 261, stk. 1, § 268, 1. pkt. og § 300.

Baggrunden for disse ændringer er en konkret vurdering af de enkelte forbrydelsers strafværdighed. Vurderingen er sket i lyset af, at der efter gældende ret er mulighed for at nedsætte straffen under den i bestemmelsen foreskrevne straf, jf. straffelovens § 84. Endvidere er der lagt vægt på, om bestemmelsen i dag

indeholder en sidestrafferamme, hvorved straffen kan nedsættes til bøde.

Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 15, 16, 25, 37, 39, 52, 59 og 64, samt bemærkningerne hertil.

3.3. Normal- og sidestrafferammer samt gentagelsesvirkning

3.3.1. Gældende ret

Med en forbyrdelses normalstrafferamme menes den strafferamme, der fremtræder som lovens udgangspunkt og er tænkt anvendt i alle sædvanlige tilfælde. Er der ikke føjet noget hertil, angiver normalstrafferammen samtidig forbrydelsens eneste strafferamme. Ofte er der imidlertid tilknyttet én eller flere sidestrafferammer, der giver mulighed for at fravige normalstrafferammen enten i skærpende eller mildere retning.

For sidestrafferammer, der skærper strafmaksimum ved gentagelse, gælder bestemmelsen i straffelovens § 81. Efter straffelovens § 81, stk. 1, er det en betingelse for anvendelsen af bestemmelser om forhøjet straf eller andre retsfølger i gentagelsestilfælde, at gerningsmanden tidligere er fundet skyldig i en efter det fyldte 18. år begået strafbar handling, som loven tillægger gentagelsesvirkning på den nu begåede handling, eller i forsøg på eller medvirken til en sådan.

Efter stk. 2 kan retten tillægge straffedomme afsagt uden for den danske stat samme gentagelsesvirkning som de her i landet afsatte domme.

Gentagelsesvirkningen ophører, når der er forløbet 5 år efter, at den tidligere straf er udstået, endeligt eftergivet eller bortfaldet. Er den tidligere straf en bødestraf, regnes den nævnte frist fra datoen for den endelige dom eller bødens vedtagelse, jf. § 81, stk. 3.

Bestemmelsen i § 81 regulerer alene betingelserne for anvendelsen af særlige lovbestemmelser om forhøjet straf i gentagelsestilfælde. Bestemmelsen regulerer derimod ikke virkningen af tidligere begået kriminalitet for den konkrete strafudmåling inden for strafferammen. I retspraksis indgår det på ulovbestemt grundlag som en central udmålingsfaktor ved strafudmålingen, om gerningsmanden er tidligere straffet. Der gælder ingen faste tidsmæssige betingelser for, hvornår tidligere kriminalitet kan medføre en skærpet strafudmåling i disse tilfælde, men i praksis tillægges 5-års grænsen i § 81 betydelig vægt. Der findes dog eksempler på, at også tidligere ligeartet kriminalitet, der er begået mere end 5 år tilbage, er tillagt vægt i forbindelse med strafudmålingen inden for rammen. Således kan bl.a. nævnes Højesterets dom

fra 1996, der er trykt i Ugeskrift for Retsvæsen side 1014, om forhøjet straf for uagtsomt manddrab til en taxachauffør, der 9 år tidligere havde begået lignende uagtsomt manddrab.

Straffelovens § 83 indeholder en adgang til strafforhøjelse med indtil det dobbelte i visse tilfælde, hvis en forbyrdelse er begået af en person, der udstår straf, eller af en tidligere strafzoner. § 83, stk. 3, indeholder nærmere regler om følgen af, at den, der er dømt til fængsel på livstid og ikke benådet, i eller uden for fængslet begår en ny forbyrdelse.

For en nærmere gennemgang af normal- og sidestrafferammer henvises til betænkningens side 175-196.

3.3.2. Straffelovrådets overvejelser

I betænkningens *kapitel 6* behandles spørgsmål med tilknytning til anvendelsen af normal- og sidestrafferammer.

Rådet har set det som en opgave ved revisionen af strafferammesystemet at komme med forslag til en mere præcis og nuanceret angivelse af de kriterier, der kan eller skal betinge anvendelsen af sidestrafferammer i skærpende retning.

Mens kriterierne for strafforhøjelse i overensstemmelse med legalitetsprincippet således bør være udformet så klart og præcist som muligt, er der ikke samme behov for, at kriterierne for strafnedsættelse skal udformes præcist. Der er derfor efter rådets opfattelse ingen afgørende indvendinger imod at anvende mere vage formuleringer ved angivelsen af en adgang til at fravige den foreskrevne strafferamme i mildere retning.

Efter gennemgang af bestemmelserne i straffelovens særlige del er det imidlertid Straffelovrådets konklusion, at de eksisterende *lavere* sidestrafferammer helt kan ophæves, idet den foreslåede § 82 (lovforslagets § 1, nr. 2) angiver en række kriterier, der i almindelighed skal tale for en lavere straf. Om strafminimum i sidestrafferammen skal overføres uændret til normalstrafferammen må bero på en konkret vurdering af hver forbyrdelsesart, jf. pkt. 3.2.2 ovenfor.

Uanset det ovenfor anførte principielle udgangspunkt, kan der efter rådets opfattelse for visse bestemmelsers vedkommende være behov for at bevare en *højere* sidestrafferamme med mindre præcise kriterier. Med henblik på disse tilfælde foreslår rådet anvendelse af kriteriet »særligt skærpende omstændigheder« i sidestrafferammen for rent sprogligt at markere forskellen til den almindelige vurdering af skærpende omstændigheder ved udmåling inden for normalstrafferammen, jf. den foreslåede § 81 (lovforslagets § 1,

nr. 2). I de tilfælde, hvor der i særlovgivningen fortsat måtte være behov for at udskille forhold i *lavere* sidestrafferammer, foreslår rådet tilsvarende, at man anvender udtrykket »særligt formildende omstændigheder«.

Rådets forslag skal således på de nævnte punkter ses i sammenhæng med forslaget til nye bestemmelser om straffastsættelse inden for den foreskrevne strafferamme, jf. pkt. 3.6 nedenfor.

Der bør efter Straffelovrådets opfattelse i almindelighed udvises tilbageholdenhed med at fremhæve gentagelsestilfælde som en omstændighed, der medfører et forhøjet strafmaksimum. Et flertal af Straffelovrådets medlemmer (6 medlemmer) har dog efter en samlet vurdering fundet det rigtigst i den foreliggende sammenhæng at afstå fra at fremkomme med forslag om ophævelse af de endnu gældende bestemmelser, der forhøjer strafmaksimum ved gentagelse. Bl.a. som følge heraf bør indholdet af den nuværende § 81 i straffeloven efter flertallets opfattelse også opretholdes. Et mindretal (2 medlemmer) finder, at bestemmelser om særlige sidestrafferammer, der kan anvendes i gentagelsestilfælde, generelt bør ophæves.

Straffelovrådet foreslår bestemmelsen i § 83 ophævet, idet det samtidig præciseres i den foreslåede § 81, at det kan tillægges skærpene betydning ved strafudmåling inden for den foreskrevne strafferamme, at forbrydelsen er begået af en person, der udstår straf, eller af en tidligere strafafsoner, jf. pkt. 3.6 nedenfor samt lovforslagets § 1, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

Der henvises nærmere til betænkningens side 202-209.

3.3.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tilslutte sig Straffelovrådets generelle synspunkter om normal- og sidestrafferammer.

Rådets overvejelser indebærer, at gældende sidestrafferammer, hvorefter straffen kan nedsættes »under formildende omstændigheder«, umiddelbart vil kunne ophæves, hvis den lavere strafposition medtages i normalstrafferammen, idet det vil fremgå af den foreslåede generelle bestemmelse i § 82 (lovforslagets § 1, nr. 2), hvad der i almindelighed i forbindelse med strafudmåling skal indgå som formildende omstændigheder.

På den baggrund foreslås det, at kriteriet »formildende omstændigheder« udgår af følgende bestemmelser: § 100, stk. 2, § 109, stk. 2, § 110, stk. 2, § 117, § 119, stk. 1, § 123, § 124, stk. 2, § 136, stk. 1, § 136, stk. 2, § 140 § 141, stk. 1, § 144, § 149, § 168,

2. pkt., § 176, stk. 2, § 188, stk. 1, § 192, stk. 3, § 194, § 232, § 233, § 266 a og § 300.

Der henvises til lovforslaget § 1, nr. 4, 5, 11, 12, 13, 18, 21, 22, 24, 38, 44 og 64, samt bemærkningerne hertil.

Straffelovrådet finder som nævnt ovenfor, at kriterierne for strafforhøjelse som udgangspunkt bør udformes så klart og præcist som muligt. Rådet anbefaler i lyset heraf, at en række skærpene sidestrafferammer ophæves og indarbejdes i normalstrafferammen under hensyn til, at det vil fremgå af den foreslåede generelle bestemmelse i § 81 (lovforslagets § 1, nr. 2), hvad der i almindelighed i forbindelse med strafudmåling skal indgå som skærpene omstændighed.

Det foreslås på den baggrund, at kriteriet »skærpene omstændigheder« udgår i følgende bestemmelser: § 110 e, § 114 d, § 124, stk. 3, § 130, § 137, stk. 1, § 147, § 161, § 165, § 182, § 186, stk. 2, og § 187, stk. 2.

Forslagene indebærer, at sidestrafferammerne ophæves, og at det pågældende strafmaksimum medtages i normalstrafferammerne. Forslagene tilsigter ikke at ændre på udmålingsniveauet.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 8, 10, 14, 19, 27, 35 og 43, samt bemærkningerne hertil.

I overensstemmelse med Straffelovrådets anbefaling foreslås det endvidere, at kriteriet »skærpene omstændigheder« i de tilfælde, hvor en strengere sidestrafferamme ikke foreslås ophævet, ændres til »særligt skærpene omstændigheder«. Det drejer sig om følgende bestemmelser: § 113, stk. 1, § 125 a, 1. og 2. pkt., § 184, stk. 1, § 230, 1. og 2. pkt., § 235, stk. 1, 1. og 2. pkt., § 241, § 249, § 266 b, stk. 2, og § 293 a, 2. pkt.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 9, samt bemærkningerne hertil.

Ved vurderingen af, hvilke bestemmelser der fortsat bør indeholde en skærpet sidestrafferamme, har Justitsministeriet navnlig lagt vægt på forbrydelsens strafværdighed.

I lyset af rådets generelle anbefaling om så vidt muligt at præcisere kriterierne for, hvornår en skærpet strafferamme kan finde anvendelse, har rådet efter en gennemgang af straffelovens skærpene sidestrafferammer fundet, at kriteriet »særligt skærpene omstændigheder« eller lignende i enkelte sidestrafferammer bør præciseres nærmere, således at det af bestemmelsen fremgår, hvad der navnlig skal forstås ved kriteriet.

Justitsministeriet foreslår i overensstemmelse hermed, at kriteriet »særligt skærpene omstændigheder« i § 152, stk. 2, § 264, stk. 2 og § 288, stk. 2, præ-

ciseres, således, at det af bestemmelserne nærmere fremgår, hvad der skal forstås ved udtrykket.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 29, 56 og 62, samt bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet er opmærksom på, at forslag til ændringer, der medfører, at en normal- og sidestrafferamme erstattes af én strafferamme, kan have betydning i relation til retsplejelovens regler om tvangsindgreb, herunder navnlig muligheden for varetægtsfængsling.

Efter retsplejelovens § 762, stk. 1, kan en sigtet varetægtsfængsles, når der er begrundet mistanke om, at vedkommende har begået en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, såfremt lovovertrædelsen efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, og én af de i stk. 1, nr. 1-3, nævnte betingelser er opfyldt.

Ved at erstatte en normalstrafferamme og en sidestrafferamme med én normalstrafferamme, kan der således forekomme situationer, hvor betingelserne for varetægtsfængsling i retsplejelovens § 762, stk. 1, vil være opfyldt, selv om overtrædelsen efter den gældende normalstrafferamme eller den gældende lavere sidestrafferamme ikke ville opfylde kravene om 1 år og 6 måneders fængsel.

Ved den foreslåede ophævelse af en række sidestrafferammer, tilsigtes imidlertid ikke nogen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingspraksis. Ændringerne indebærer således, at der i praksis ikke vil kunne ske varetægtsfængsling i henhold til de pågældende bestemmelser i videre omfang end i dag, jf. retsplejelovens § 762, stk. 3, hvorefter varetægtsfængsling ikke kan anvendes, hvis lovovertrædelsen kan ventes at ville medføre straf af bøde eller fængsel i højst 30 dage, eller hvis frihedsberøvelsen vil stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af sigtedes forhold, sagens betydning og den retsfølge, som kan ventes, hvis sigtede findes skyldig.

Straffelovrådet har som anført ovenfor foreslået, at straffelovens § 81 om lovbestemt gentagelsesvirkning videreføres uændret som ny § 84. Det er imidlertid Justitsministeriets opfattelse, at reglerne om gentagelsesvirkning bør skærpes, dels med henblik på at medvirke til at bryde en persons kriminelle mønster, dels for at understrege den øgede strafværdighed ved gentagen kriminalitet. Tilsvarende bør også gælde i forhold til unge kriminelle. På den baggrund foreslås en skærpelse af de gældende regler, således at det bliver muligt at anvende bestemmelser om forhøjet straf eller andre retsfølger i gentagelsestilfælde, uanset om gerningsmanden begik den tidligere overtrædelse før eller efter det fyldte 18 år. Det foreslås endvidere, at

gentagelsesvirkningen i relation til anvendelsen af højere strafferammer først ophører, når der er forløbet 10 år efter, at den tidligere straf er udstået, endeligt eftergivet eller bortfaldet.

Den foreslåede bestemmelse i § 84 (lovforslagets § 1, nr. 2) regulerer som nævnt den lovbestemte gentagelsesvirkning for anvendelse af bestemmelser om forhøjet straf eller andre retsfølger. Spørgsmålet om fastsættelse af en forhøjet straf i gentagelsestilfælde inden for normalstrafferammen reguleres i den foreslåede § 81, nr. 1. Som det fremgår heraf, skal det forhold, at gerningsmanden tidligere er straffet af betydning for sagen, i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed. Bestemmelsen opstiller ingen faste tidsmæssige betingelser for, hvornår tidligere kriminalitet kan medføre skærpet strafudmåling inden for strafferammen, men det må forventes, at de foreslåede skærpelser i § 84 vil kunne få en vis betydning for den vægt, domstolene i forbindelse med strafudmåling inden for normalstrafferammen tillægger en straffedom, der ligger længere tilbage i tid eller som vedrører forhold, som er begået før den pågældende fyldte 18 år.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2, samt bemærkningerne hertil.

Endelig er Justitsministeriet enig i Straffelovrådets forslag om ophævelse af straffelovens § 83.

De hensyn, der ligger til grund for bestemmelserne i § 83, stk. 1 og 2, (beskyttelsen af personale mv. tilknyttet visse anstalter) vil efter Justitsministeriets opfattelse kunne varetages af de foreslåede nye bestemmelser i § 81, nr. 10 og 11, jf. lovforslagets § 1, nr. 2. I de seneste år er strafferammerne inden for de kriminalitetstyper, som bestemmelserne i § 83 specielt sigter til, f.eks. voldforbrydelserne i §§ 244-246, blevet skærpet, hvilket betyder, at der i dag er tilstrækkelig mulighed for inden for den normale strafferamme at udmåle en skærpet straf, hvis forbrydelsen begås af en person, der udstår straf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter eller af en tidligere indsat.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2, samt bemærkningerne hertil.

3.4. Fængselsstraffens faste minimum

3.4.1. Gældende ret

Med virkning fra 1. juli 2001 blev fængselsstraffens faste minimum nedsat fra 30 til 7 dage i forbindelse med afskaffelse af hæftestrafen. Et minimum på 7 dage er således fast del af alle strafferammer med

fængselsstraf, medmindre der undtagesvis er fastsat et højere minimum.

Der henvises nærmere til betænkningens side 211-216.

3.4.2. *Straffelovrådets overvejelser*

Spørgsmålet om fængselsstraffens faste minimum var genstand for udførlig drøftelse i Straffelovrådet betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøvelsladelse. Drøftelserne skete i lyset af et samtidigt forslag om hæftestraffens afskaffelse. I den forbindelse tilkendegav rådet, at de ikke fandt betæneligheder ved et fast minimum på 7 dage. Rådet drøftede andre minima, herunder 5 eller 6 dage, men fandt ikke – bl.a. under hensyn til, at rejse til og fra fængslet regnes som en del af afsoningstiden – dette tilrådeligt. Rådet afviste endvidere et fast minimum på 14 dage, idet der henvistes til de overtrædelser af straffeloven, færdselsloven og andre særlove, der medfører straf på mindre end 14 dage. Der henvises nærmere til Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer side 216 ff.

Til brug for Straffelovrådets overvejelser i betænkning 1424/2002 har rådet udarbejdet en oversigt over korte, ubetingede frihedsstraffe fordelt efter kriminalitetens art for året 1999. Oversigten er gengivet i betænkningens side 229 ff.

Et flertal af rådets medlemmer (7 medlemmer) finder bl.a. på baggrund af oversigten nævnt ovenfor og i lighed med opfattelsen i 1987-betænkningen, at fængselsstraffens faste minimum fortsat bør være 7 dage. Et minimum på 7 dage er efter disse medlemmers opfattelse ubetænkeligt, idet det vil bero på domstolens bedømmelse af lovovertrædelsens grovhed i forening med andre udmålingsfaktorer, i hvilket omfang de lave udmålingssatser skal anvendes i praksis. Disse medlemmer finder endvidere, at et minimum på 14 dage fortsat vil være for højt med henblik på de områder, hvor overtrædelser af straffeloven, færdselsloven og andre særlove medfører frihedsstraf på mindre end 14 dage.

Et mindretal (1 medlem) finder, at fængselsstraffens faste minimum bør være 14 dage i stedet for de nuværende 7 dage. Baggrunden herfor er bl.a. et hensyn til den nordiske retsenhed, idet Sverige, Finland og Norge i dag har et fast minimum på fængsel i 14 dage. Endvidere finder medlemmet ikke, at der er noget der tyder på, at meget korte frihedsstraffe har større præventiv virkning end bøder.

Der henvises til betænkningens side 229-232.

3.4.3. *Justitsministeriets overvejelser*

Justitsministeriet er enig med flertallet i Straffelovrådet i, at fængselsstraffens faste minimum fortsat bør være 7 dage. Der foreslås således ingen ændringer på dette punkt.

3.5. *Fængsel på livstid*

3.5.1. *Gældende ret*

Fængsel på livstid er den strengeste straf, der kan idømmes efter dansk ret, jf. straffelovens § 33, stk. 1. For en nærmere gennemgang af de bestemmelser i straffeloven, hvor strafferammen går op til fængsel på livstid, henvises til betænkningens side 233-234.

Lovens strengeste tidsbestemte straf er fængsel i 16 år. Denne straf er hjemlet for de forbrydelser, der kan medføre fængsel på livstid, og desuden for nogle andre alvorlige forbrydelser. Der henvises nærmere til betænkningens side 234.

Der kan efter straffelovens § 33, stk. 2, forekomme tidsbestemt straf på indtil 20 år, såfremt loven hjemler en forhøjelse af strafferammen, der ikke kan rummes inden for et maksimum på 16 år. Derimod kan en strafforhøjelsesgrund ikke medføre, at en strafferamme udvides fra 16 år til fængsel på livstid. Fængsel på livstid kan kun idømmes, når den udtrykkeligt indgår i strafferammen.

3.5.2. *Straffelovrådets overvejelser*

Et flertal af Straffelovrådets medlemmer (7 medlemmer) går ind for, at livstidsstraffen bevares for de allermost alvorlige forbrydelser. Et mindretal (1 medlem) anbefaler, at livstidsstraffen afskaffes, og at det tidsbestemte maksimum i stedet hæves fra 16 til 21 år. Mindretallet anfører bl.a., at livstidsstraf er unødvendig og derfor i sig selv uretfærdig.

Der henvises til betænkningens side 245-249, som indeholder flertallets og mindretallets nærmere redegørelse for deres synspunkter.

3.5.3. *Justitsministeriets overvejelser*

Justitsministeriet er enig med Straffelovrådets flertal i, at livstidsstraffen bør bevares. Der foreslås således ingen ændringer på dette punkt.

3.6. *Straffastsættelsen*

3.6.1. *Gældende ret*

Det fremgår af straffelovens § 80, stk. 1, at der ved straffens udmåling skal tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed og til oplysninger om gerningsmandens person, herunder om hans eller hendes almindere

lige personlige og sociale forhold, gerningsmandens forhold før og efter gerningen samt den pågældendes bevæggrunde til denne. Af stk. 2 følger, at hvis gerningen er udført af flere i forening, vil dette som hovedregel være at anse som en skærpende omstændighed.

§ 80 regulerer strafudmålingen inden for strafferammen. Bestemmelsen vil i medfør af § 2 i straffeloven som udgangspunkt gælde både straffelovs- og særlovsovertrædelser. Bestemmelsen finder endvidere anvendelse i forhold til såvel bødestraf som fængselsstraf, herunder også idømmelse af betingede domme med eller uden vilkår om samfundstjeneste.

Der henvises til betænkningens side 255 ff.

3.6.2. *Straffelovrådets overvejelser*

Straffelovrådet har i betænkningens *kapitel 9* behandlet spørgsmålet om straffastsættelse (strafudmåling) inden for den foreskrevne strafferamme.

Straffelovrådet foreslår straffelovens § 80 ændret med henblik på at præcisere de hovedhensyn, som skal indgå ved straffastsættelsen.

Det foreslås også, at der som §§ 81 og 82 indsættes ikke udtømmende bestemmelser om, hvilke forhold der i almindelighed skal indgå som henholdsvis skærpende og formildende omstændigheder. Formålet med udkastets §§ 80-82 er på baggrund af den eksisterende retspraksis på grundlag af den gældende § 80 at lovfæste en række hensyn, der har betydning for straffastsættelsen. Udtrykkene »skærpende omstændighed« og »formildende omstændighed« anvendes af samme grund i en vid betydning.

Adgangen til at gå under den foreskrevne strafferamme og efter omstændighederne lade straffen bortfalde foreslår rådet reguleret i en ny § 83, jf. pkt. 3.7 nedenfor.

Der henvises til betænkningens side 251-291.

3.6.3. *Justitsministeriets overvejelser*

Justitsministeriet kan tiltræde Straffelovrådets forslag til nyaffattelse af §§ 80-82, hvorved det nærmere angives i loven, hvilke omstændigheder der skal tillægges vægt i forbindelse med straffens fastsættelse, herunder i formildende og skærpende retning.

Justitsministeriet lægger navnlig vægt på, at der herved kan sikres en højere grad af forudsigelighed og ensartethed i retsanvendelsen, idet det i videre omfang end hidtil vil komme til at fremgå af straffedommes præmisser, hvilke momenter der har haft betydning ved strafudmålingen.

I lovforslagets § 80 angives de hovedhensyn, som skal indgå ved straffastsættelsen. Lovforslagets §§ 81 og 82 føjer hertil en ikke udtømmende opregning af omstændigheder, som i almindelighed skal tillægges henholdsvis skærpende og formildende betydning.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2, samt bemærkningerne hertil.

De foreslåede bestemmelser tilsigter ikke at ændre det nugældende udmålingsniveau inden for bestemte sagstyper.

Bestemmelserne retter sig alene mod den strafudmåling, som finder sted inden for den foreskrevne strafferamme, mens adgangen til at gå under den foreskrevne strafferamme og efter omstændighederne lade straffen bortfalde reguleres i den foreslåede § 83 (lovforslaget § 1, nr. 2), jf. nærmere under pkt. 3.7 nedenfor.

3.7. *Strafnedsættelse og strafbortfald*

3.7.1. *Gældende ret*

Straffelovens §§ 84 og 85 indeholder en nærmere opregning af, i hvilke tilfælde den i loven foreskrevne straf kan nedsættes.

Hvis en af de i § 84, stk. 1, nævnte strafnedsættelsesgrunde foreligger, kan straffen nedsættes under det minimum, der er foreskrevet i den enkelte straffebestemmelse, og straffen kan gå ned til den laveste grad af den mildeste strafart, dvs. 1 dagbod. Minimumsstraffen for den strafart som anvendes, jf. § 33, kan dog ikke fraviges.

Blandt strafnedsættelsesgrundene er undskyldelig uvidenhed om eller undskyldelig misforståelse af retsregler, der forbyder eller påbyder foretagelse af den pågældende handling, jf. § 84, stk. 1, nr. 3.

Det følger af straffelovens § 85, at straffen kan nedsættes, når en strafbar handling er begået under indflydelse af stærk sindsbevægelse, eller når der foreligger andre særlige oplysninger om gerningsmandens sindstilstand eller omstændigheder ved gerningen, og de nævnte forhold taler for en mildere straf end den, som ellers ville finde anvendelse. Under særlig formildende omstændigheder kan straffen i disse tilfælde bortfalde.

Til §§ 84 og 85 knytter sig en række beslægtede bestemmelser i §§ 87 (om strafnedsættelse og -bortfald ved rettighedsfrakendelse), 88, stk. 4, og 89 a, stk. 1 (om strafbortfald ved dom til foranstaltning efter §§ 68-70 og ved ungdomssanktion), og 91 (om adgang til bødestraf for lovovertrædere under 21 år).

Der henvises nærmere til betænkningens side 293-306 og 307-319.

3.7.2. *Straffelovrådets overvejelser*

Straffelovrådet har i betænkningens *kapitel 10* behandlet adgangen til strafnedsættelse under den foreskrevne strafferammes minimum og strafbortfald.

Straffelovrådet anfører, at der efter rådets opfattelse ikke er grundlag for at ændre strafbortfaldsreglerne i straffelovens § 88, stk. 4, og § 89 a, stk. 1, der har sammenhæng med reglerne om foranstaltninger i straffelovens §§ 68-70 og om ungdomssanktion i straffelovens § 74 a.

Efter rådets opfattelse bør straffelovens §§ 84, stk. 2, jf. stk. 1, 85, 87 og 91 som led i en modernisering af strafferammesystemet afløses af én bestemmelse (§ 83), der på grundlag af den eksisterende praksis lovfæster en almindelig adgang til at nedsætte straffen under den foreskrevne strafferamme, når oplysninger om gerningen, gerningsmandens person eller andre forhold taler afgørende herfor, og til under i øvrigt formildende omstændigheder at lade straffen bortfalde.

De hidtil gældende bestemmelser i §§ 84, 85, 87 og 91 foreslås som følge heraf ophævet.

Straffelovrådet foreslår endvidere, at uvidenhed om eller misforståelse af retsregler, der forbyder eller påbyder en handling, fremover bør føre til straffrihed, når uvidenheden eller misforståelsen ikke kan tilregnes gerningsmanden som forsætlig eller uagtsom. Efter de gældende regler vil sådanne handlinger ikke kunne føre til straffrihed, men straffen vil i stedet kunne nedsættes eller under i øvrigt formildende omstændigheder bortfalde, jf. straffelovens § 84, stk. 1, nr. 3.

Det følger af bemærkningerne til Straffelovrådets udkast til en sådan straffrihedsbestemmelse (§ 20 a), at den praksis, der i dag knytter sig til § 84, stk. 1, nr. 3, jf. stk. 2, vil kunne være vejledende ved fortolkningen af den nye bestemmelse.

Der henvises nærmere til betænkningens side 329-332.

3.7.3. *Justitsministeriets overvejelser*

Justitsministeriet er enig i, at de særlige strafbortfaldsreglerne i straffelovens § 88, stk. 4, og § 89 a, stk. 1, ikke bør ændres.

Justitsministeriet er endvidere enig i Straffelovrådets forslag om, at de nuværende bestemmelser i straffelovens § 84, stk. 2, jf. stk. 1, § 85, § 87 og § 91 erstattes af én generel bestemmelse om nedsættelse af straffen under den foreskrevne ramme og strafbortfald. Lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed, jf. forslaget § 1, nr. 2 og 3.

Straffelovrådets forslag om at indføre straffrihed i tilfælde af undskyldelig uvidenhed om eller misfor-

ståelse af retsregler, der forbyder eller påbyder en handling, er en principiel nydannelse, idet der i disse situationer i dag alene kan ske strafnedsættelse eller strafbortfald.

I høringsvarene vedrørende Straffelovrådets betænkning har præsidenterne for Østre og Vestre Landsret bl.a. anført, at det må forventes, at den foreslåede bestemmelse om straffrihed i praksis vil blive påberåbt i et betydeligt antal tilfælde, herunder i sager mod udlændinge med anden kulturel baggrund og i sager med mere kompliceret lovgivning. Endvidere anføres det, at den foreslåede bestemmelse formentlig vil kunne medføre, at spørgsmålet om tiltaltes kendskab til retsreglerne i videre omfang end hidtil vil blive et bevistema i straffesager. Der vil bl.a. kunne rejses spørgsmål om, hvorvidt der skal gælde andre bevisregler end strafferetsplejens almindelige regler. Endvidere vil der kunne rejses spørgsmål om, hvilke krav der må stilles til tiltaltes viden om og forståelse af de relevante regler, den retlige kvalifikation af tiltaltes handling, og efter hvilke kriterier det skal afgøres, om der foreligger uagtsomhed, herunder om vurderingen afhænger af den tiltaltes individuelle forudsætninger. På den baggrund anbefales det, at den gældende bestemmelse i § 84, stk. 1, nr. 3, jf. stk. 2, videreføres som en strafnedsættelses- og strafbortfaldsgrund.

Dommerforeningen og Rigsadvokaten har også i deres høringsvar givet udtryk for principielle betæneligheder ved den foreslåede bestemmelse i § 20 a.

Justitsministeriet er enig i de nævnte betæneligheder. Der vil i givet fald efter Straffelovrådets forslag være tale om en bestemmelse med et særdeles snævert anvendelsesområde, men bestemmelsen må forventes at ville medføre en række tvivlsspørgsmål og tvister.

På den baggrund finder Justitsministeriet ikke, at der er grundlag for følge Straffelovrådets forslag på dette punkt. I stedet foreslår Justitsministeriet, at den gældende bestemmelse videreføres, dels som en adgang til at statuere strafnedsættelse inden for rammen i bestemmelsen, jf. den foreslåede § 82, nr. 4, om formildende omstændigheder ved straffens fastsættelse, dels som en adgang til at nedsætte straffen under det fastsatte minimum eller lade straffen bortfalde, jf. den foreslåede bestemmelse i § 83 om strafnedsættelse og strafbortfald.

3.8. *Tilståelsens betydning for strafudmålingen mv.*

3.8.1. *Gældende ret*

Straffelovrådet har i betænkningens *kapitel 11* behandlet tilståelsens betydning for strafudmålingen

mv. Tilståelsen kan omfatte både egne strafbare forhold og andres strafbare forhold, herunder både forhold begået af eventuelle medgerningsmænd og forhold begået af gerningsmænd, som ingen tilknytning har til den aktuelle straffesag. Tilståelsen kan gives i en udenretlig forklaring. Angår forklaringen andres strafbare forhold, kan der efter omstændighederne blive spørgsmål om at vidne mod den pågældende i retten. Der kan også være tale om tilvejebringelse af objektive beviser, f.eks. dokumenter, der giver oplysning om en forbrydelse begået af den pågældende selv eller af tredjemand.

Tilståelsen kan indvirke på påtalen, sagsbehandlingen og strafudmålingen.

Om tilståelsens betydning for påtalen kan henvises til retsplejelovens § 723, stk. 2, hvorefter tiltalefralfald med vilkår kun kan gives, såfremt den sigtede i retten har afgivet en uforbeholden tilståelse, hvis rigtighed bestyrkes ved de i øvrigt foreliggende omstændigheder.

Med hensyn til den indenretslige sagsbehandling kan henvises til retsplejelovens § 922 om tilståelsesager.

For så vidt angår strafudmålingen kan henvises til straffelovens § 80, stk. 1, hvorefter der ved straffens udmåling inden for den foreskrevne strafferamme bl.a. skal tages hensyn til gerningsmandens »forhold efter gerningen«. Dette strafudmålingshensyn omfatter f.eks. tilfælde, hvor gerningsmanden har medvirket til sagens opklaring, herunder ved afgivelse af forklaring om medgerningsmænd. Efter straffelovens § 84, stk. 1, nr. 9, kan den for en strafbar handling i loven foreskrevne straf nedsættes under strafferammen, når gerningsmanden frivilligt har angivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse.

Om fremgangsmåden ved politiets afhøringer kan henvises til retsplejelovens § 752, stk. 3, 2. pkt., hvoraf det fremgår, at løfter, urigtige foregivender eller trusler ikke må anvendes. Reglen er en udmøntning af princippet om sigtedes ret til at nægte at udtale sig og gælder ikke alene under den udenretlige afhøring hos politiet, men også ved afhøringer i retten, jf. retsplejelovens § 754, stk. 1.

Der henvises nærmere til betænkningens side 333-350 og 359-373.

3.8.2. *Straffelovrådets overvejelser*

Straffelovrådet foreslår, at adgangen til at nedsætte straffen, også under den foreskrevne strafferamme, når gerningsmanden frivilligt har angivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse videreføres. Rådet foreslår samtidig, at der åbnes mulighed for under i øvrigt

formildende omstændigheder at statuere strafbortfald i disse tilfælde. I den forbindelse anfører Straffelovrådet, at muligheden for at kunne gå under den foreskrevne strafferamme kun har betydning i de tilfælde, hvor sagen ikke efter omstændighederne kan slutes med et tiltalefralfald eller en betinget dom uden straffastsættelse, hvor der er foreskrevet et forhøjet fængselsminimum, eller der er et behov for at gå under fængselsstraffens faste minimum på 7 dage. Om og i hvilket omfang tilståelse i egen sag bør føre til reduceret straf eller eventuelt strafbortfald bør efter Straffelovrådets opfattelse bero på en konkret vurdering, som domstolene er vant til at foretage i en række sammenhænge.

Straffelovrådet foreslår endvidere, at der åbnes mulighed for at nedsætte straffen, også under den foreskrevne strafferamme, og for under i øvrigt formildende omstændigheder at lade straffen bortfalde, når gerningsmanden har givet oplysninger, som er afgørende for opklaringen af strafbare handlinger begået af andre. Straffelovrådet anfører bl.a. som begrundelse herfor, at der i hvert fald i tilfælde, hvor efterforskningen af alvorligere sager erfaringsmæssigt er særligt vanskelig og problemfyldt, og hvor den sigtede har givet oplysninger, som viser sig afgørende for opklaringen af sagen, bør der være mulighed for at udmåle straffen under den foreskrevne strafferamme, særligt når den pågældendes egen handling må anses for at være af forholdsvis underordnet betydning. Om og i hvilket omfang oplysning om medgerningsmænds eller tredjemænds strafbare forhold bør føre til reduceret straf eller eventuelt strafbortfald bør efter rådets opfattelse bero på en konkret vurdering ved pådømmelsen af den enkelte sag.

Hensynet til at opklare alvorlig kriminalitet og procesøkonomiske hensyn kan efter rådets opfattelse tale for, at der som led i kriminalitetsbekæmpelsen gives mulighed for at stille en sigtet eller tiltalt person fordele i udsigt som »modydelse« for, at den pågældende aflægger tilståelse om egne strafbare forhold og/eller afgiver forklaring om medgerningsmænds eller tredjemænds strafbare forhold. Straffelovrådet finder imidlertid, at adgangen til at indgå sådanne »aftaler« ikke er uden betænkelighed. Det kan således anføres, at formålet med straffeprocessen er at finde den materielle sandhed, og at det ville stride mod dette formål at åbne mulighed for at indgå aftaler om skyld og straf. Videre kan det anføres, at det vil stride mod dansk retstradition at åbne for en ordning, hvor man f.eks. på forhånd indhenter et tilsagn fra retten om ikke at idømme mere end en mellem parterne nærmere aftalt straf. Endelig kan det give anledning til tvivl,

F. t. l. vedr. straffeloven og retsplejeloven

hvorvidt og i bekræftende fald i hvilket omfang løfter ud over de »lovbundne« er omfattet af forbudet mod løfter ifølge retsplejelovens § 752, stk. 3, 2. pkt. Som eksempel på et »lovbundet« løfte kan nævnes tilfælde, hvor politiet – så vidt muligt gennem den sigtedes forsvarer – tilkendegiver, at en tilståelse, herunder også tilståelse, som involverer tredjemand, efter retsplejelovens § 768 vil medføre, at arrestanten tages ud af isolation og evt. tillige løslades fra varetægtsfængsling.

Rådet anfører sammenfattende, at spørgsmålet om politiets og anklagemyndighedens adgang til at indgå aftaler med den sigtede i efterforskningsøjemed ikke er egnet til at blive lovreguleret, og at tilladeligheden af at indgå sådanne aftaler må bero på en nærmere fortolkning af retsplejelovens § 752, stk. 3, 2. pkt., som i sidste instans hører under domstolene. Efter rådets opfattelse bør en eventuel regulering således finde sted i forskrifter fra den øverste anklagemyndighed, der udarbejdes i lyset i af konkrete retstilfælde på samme måde, som det er sket med hensyn til behandlingen af sager, hvor sigtede gøres bekendt med muligheden for strafnedsættelse som følge af forklaringer om medgerningsmænd, jf. Rigsadvokatens Meddelelse nr. 11/1998.

Der henvises nærmere til betænkningens side 373-379.

3.8.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig i, at den gældende adgang til at nedsætte straffen, også under den foreskrevne strafferamme, når gerningsmanden frivilligt har angivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse, bør videreføres, og at der bør åbnes mulighed for under i øvrigt formidlende omstændigheder at statuere strafbortfald i disse tilfælde. Justitsministeriet er endvidere enig i, at der bør åbnes mulighed for, at nedsætte straffen og under i øvrigt formidlende omstændigheder at statuere strafbortfald, når gerningsmanden har givet oplysninger, som er afgørende for opklaringen af strafbare handlinger begået af andre.

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse med Straffelovrådets forslag. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2 (§ 82, nr. 9 og 10, og § 83), samt bemærkningerne hertil.

For så vidt angår spørgsmålet om politiets og anklagemyndighedens adgang til at indgå aftaler med den sigtede i efterforskningsøjemed er Justitsministeriet enig med rådet i, at en regulering heraf i givet fald bør ske i forskrifter fra Rigsadvokaten, hvis der på baggrund af konkrete retssager findes at være behov for det.

Justitsministeriet vil anmode Rigsadvokaten om at være opmærksom på nødvendigheden af en løbende vurdering af behovet for retningslinier på området i lyset af retspraksis.

3.9. Bøder

3.9.1. Gældende ret

I dansk ret kendes to slags bøder: dagbøder og sumbøder. Bødefastsættelse i form af dagbøder sker dels ved at regulere antallet af dagbøder, dels ved at regulere størrelsen af den enkelte dagbod. Sumbøder udmåles som et fast beløb.

Bødefastsættelse i form af dagbøder sker kun ved bøder for overtrædelse af straffeloven, jf. straffelovens § 51, stk. 1, 1. pkt. Foreligger særlovsovertrædelse og straffelovsovertrædelse til samtidig påkendelse, sker bødefastsættelsen dog som udgangspunkt også ved dagbøder, jf. straffelovens § 88, stk. 3.

Bødestraffens minimum er for sumbøder mindste pengeenhed, dvs. for tiden 25 øre. For overtrædelser af færdselsloven gælder dog en minimumsgrænse på 500 kr. (300 kr. for personer med særlig lav indtægt), jf. lov nr. 475 af 31. maj 2000 om ændring af færdselsloven. Der er intet maksimum for sumbøder.

Dagbødernes minimum og maksimum er reguleret i straffelovens § 51, stk. 1. For dagbøder gælder et lovbestemt minimum på 2 kr. Med den begrænsning, der ligger i ordene »den pågældendes gennemsnitlige dagsindtægt« i samme bestemmelse, er der intet absolut maksimum for størrelsen af den enkelte dagbod. Der kan højst fastsættes 60 dagbøder.

Det følger af straffelovens § 51, stk. 3, at der ved fastsættelsen af andre bøder end nævnt i stk. 1 og 2, skal tages særligt hensyn til den skyldiges betalings-elever og til den opnåede eller tilsigtede fortjeneste eller besparelse. Rigsadvokaten har på baggrund af retspraksis udstedt et vejledende bødekatolog, der omfatter såvel straffelovsovertrædelser som særlovsovertrædelser.

I 2000 blev der foretaget en forenkling og nyordning af bødefastsættelsen på færdselslovens område, jf. lov nr. 475 af 31. maj 2000 om ændring af færdselsloven (Bødefastsættelse). Lovændringen medførte, at der blev indført en minimumsgrænse på 500 kr. for bøder på færdselslovens område, og at de hidtil gældende bødepositioner blev reduceret betydeligt, jf. § 118 a, stk. 1. Dog blev der efter § 118 a, stk. 2, åbnet mulighed for at fravige stk. 1 ved udmåling af bøder til personer med særlig lav indtægt. Efter lovændringen foretog Rigsadvokaten en forenkling og ændring af de vejledende retningslinier for nedsættelse af bø-

der til personer med særlig lav betalingsevne på færdselslovens område. Efter de nye retningslinier nedsættes bøder generelt til det halve for personer mellem 15 og 18 år uden en konkret vurdering af indtægtsforholdene. For personer over 18 år med særlig lav indtægt nedsættes bøden til det halve beløb, hvis indtægten udgør mindre end tre fjerdedel af dagpengebeløbet for en fuldtidsbeskæftiget.

Der henvises nærmere til betænkningens side 381-398.

3.9.2. *Straffelovrådets overvejelser*

Straffelovrådet har i betænkningens *kapitel 12* foretaget principielle overvejelser om bødernes minimum og maksimum samt om dag- og sunnbødesystemet.

Straffelovrådets drøftelser er bl.a. sket med udgangspunkt i en af Straffelovrådet særligt udarbejdet bødeundersøgelse, hvis hovedresultater er beskrevet i kapitel 12 og medtaget som bilag i bind III, side 477-86.

Straffelovrådet foreslår ingen ændringer af de gældende bestemmelser om dag- og sunnbøder mv.

Straffelovrådet finder det imidlertid principielt rigtigst, at der ikke gælder nogen lovbestemt beløbsgrænse for bødernes minimum og maksimum. Straffelovrådet finder i øvrigt, at det ved en revision af området burde klarlægges, om det skal være gerningstidens eller pådømmelsestidens forhold, der skal være afgørende ved bødefastsættelsen. Ved samme lejlighed kunne det overvejes at tydeliggøre terminologien f.eks. ved at indarbejde begrebet »sunnøbøde« i straffeloven.

Der kunne efter Straffelovrådets opfattelse rejses spørgsmål om, hvorvidt der er grundlag for at opretholde sondringen mellem straffelovsovertrædelser (som hovedregel dagbøde) og særlovsovertrædelser (som hovedregel sunnbøde). Nogle af rådets medlemmer (5 medlemmer) ville have sympati for, at dagbodssystemet afskaffedes. Andre medlemmer (3 medlemmer) ville kunne gå ind for at ændre det nuværende system, så sondringen mellem behandlingsmåde (indenretslig/udenretslig) og lovovertrædelse (straffelov/særlov) opgives, og bødefastsættelsen sker som dagbøder.

Der henvises nærmere til betænkningens side 417-421.

3.9.3. *Justitsministeriets overvejelser*

Justitsministeriet har noteret sig Straffelovrådets principielle overvejelser om en mulig revision af dag- og sunnbødesystemet.

Det er Justitsministeriets umiddelbare opfattelse, at det nuværende dag- og sunnbødesystem i det væsentlige fungerer tilfredsstillende, men er opmærksom på, at systemet ved en revision formentlig kunne forbedres og forenkles. Justitsministeriet finder dog ikke, at der på nuværende tidspunkt foreligger et akut behov for ændringer, og som påpeget af Straffelovrådet udstår i givet fald en række uafklarede spørgsmål i relation til fastsættelsen af bødernes størrelse. Under hensyntagen hertil finder Justitsministeriet, at mere omfattende ændringer af det gældende bødesystem, f.eks. afskaffelse af dagsbodssystemet, kun bør gennemføres på grundlag af en samlet gennemgang af området.

Justitsministeriet har derfor ikke medtaget forslag herom i dette lovforslag.

Justitsministeriet har overvejet spørgsmålet om udmåling af bøder til personer med særlig lav indtægt i lyset af den forenkling og ændring af bødepraksis efter færdselsloven, som er omtalt ovenfor under pkt. 3.9.1. Rigsadvokaten har oplyst, at han er ved at revidere det vejledende bødekatalog. Rigsadvokaten vil i den forbindelse foretage en tilsvarende forenkling mv. inden for hele det område, der er omfattet af det vejledende bødekatalog.

3.10. *Sammenstød*

3.10.1. *Gældende ret*

Straffelovens §§ 88 og 89 indeholder regler om straffastsættelse i tilfælde af sammenstød.

§ 88 indebærer, at der ved pådømmelsen af flere lovovertrædelser i almindelighed skal fastsættes en fælles straf inden for den strengeste af de strafferammer, som kommer i betragtning. Der sker i reglen ikke nogen selvstændig vurdering af den straf, der er pådraget ved den enkelte lovovertrædelse på den måde, at straffene lægges sammen (absolut kumulation). I retspraksis tager man sædvanligvis udgangspunkt i normalstraffen for den groveste forbrydelse og forøger den under hensyntagen til samtidig pådømte mindre forbrydelser. Fællesstraffen udmåles således efter omstændighederne på den måde, at strafbare forhold samlet fører til en skærpet straf for den groveste forbrydelse (modereret kumulation).

Afgørende for, om der foreligger sammenstød, er, om flere forbrydelser er begået uden mellemkommande dom. Er en forbrydelse begået efter dom for en anden forbrydelse, foreligger gentagelse. Har en person begået flere forbrydelser, men er kun den ene opdaget og pådømt, foreligger stadig sammenstød mellem forbrydelserne. Med hensyn til sådanne tilfælde fremgår det af straffelovens § 89, 1. pkt., at hvis nogen, som al-

lerede er dømt til straf, yderligere findes skyldig i en forud for dommen begået strafbar handling, bliver en tillægsstraf at idømme, for så vidt samtidig påkendelse ville have medført forhøjelse af straffen. Formålet med § 89 er så vidt muligt at nå samme resultat, som hvis forholdene var pådømt under samme sag, og straffen således var blevet fastsat efter reglerne i § 88.

Ved lov nr. 475 af 31. maj 2000 om ændring af færdselsloven (Bødefastsættelse) blev der med ikrafttræden 1. september 2000 i færdselslovens § 118 a fastsat særlige regler om udmålingen af bøder for overtrædelse af færdselsloven eller forskrifter udstedt i medfør heraf.

Lovændringen medfører, at der fastsættes en minimumsgrænse for bøder for overtrædelser af færdselsloven på 500 kr. (for personer med særlig lav indtægt 300 kr.), jf. § 118 a, stk. 1-2. Lovændringen indebærer endvidere, at der ved flere overtrædelser af færdselsloven og i andre tilfælde, hvor der skal ske en samlet pådømmelse af færdselslovsovertrædelser og overtrædelser af anden lovgivning, som udgangspunkt skal udmåles den normale takstmæssige bødestraf for hver overtrædelse af færdselsloven (absolut kumulation), jf. stk. 3-5.

Der henvises nærmere til betænkningens side 423-436 og 438-458 med omtale af ændringen af færdselsloven.

3.10.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet har nærmere drøftet principperne for udmåling af straf i tilfælde med flere overtrædelser. Drøftelserne er sket med udgangspunkt i de almindelige bestemmelser i bl.a. straffelovens §§ 88 og 89 og de særlige bestemmelser i færdselslovens § 118 a, stk. 3-5.

Der er i rådet enighed om, at strafudmålingen ved pådømmelse af forbrydelser i sammenstød fortsat bør ske med udgangspunkt i en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i sagen. Straffelovrådet finder derfor ikke grundlag for at foreslå ændringer i straffelovens almindelige regler på dette område. Rådet anbefaler dog bl.a. af generalpræventive grunde en ændring af § 88, hvorved der som hovedregel foreskrives absolut kumulation ved sumbøder indtil f.eks. 3.000 kr., 5.000 kr. eller 10.000 kr. for overtrædelse af anden lovgivning end straffeloven (§ 88, stk. 2, i rådets lovudkast). Rådet har afstået fra at pege på en bestemt beløbsgrænse. Rådet forudsætter, at der samtidig sker en ophævelse af de særlige bestemmelser i færdselslovens § 118 a, stk. 3-5, om kumulation, idet forslaget går ud på at gøre færdselslovens ordning an-

vendelig i et vist omfang på alle straffbare forhold uden for straffeloven.

Straffelovrådet peger i betænkningen på, at der ved tyveri i overensstemmelse med almindelige udmålingsprincipper normalt ikke rejses tiltale for den husfredskrænkelse, der sædvanligvis er forbundet med et indbrud. Straffelovrådet finder det imidlertid ønskeligt, at husfredskrænkelsen kommer klarere til udtryk ved straffastsættelsen, og det anføres i betænkningen, at der i rådet er udtrykt sympati for, at tiltalepraksis ændres, så der ved indbrud i private hjem rejses tiltale for såvel tyveri som husfredskrænkelse med henblik på at opnå en skærpet opmærksomhed om strafværdigheden af husfredskrænkelsen.

Der henvises til betænkningens side 471-477.

3.10.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig i, at strafudmålingen ved pådømmelse af forbrydelser i sammenstød fortsat bør ske med udgangspunkt i en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i sagen.

Om Straffelovrådets anbefalinger vedrørende en regel om absolut kumulation af bøder inden for særlovgivningen indtil et fastsat beløbsmaksimum på enten 3000 kr., 5000 kr. eller 10.000 kr., skal Justitsministeriet bemærke, at der i dag findes flere områder inden for særlovgivningen, hvor der i vidt omfang benyttes absolut kumulation, og hvor der udmåles meget høje bøder. Det gælder bl.a. inden for skatte- og afgiftsområdet, arbejdsmiljøområdet og på færdselslovens område, hvor princippet om absolut kumulation som nævnt er lovfæstet i færdselslovens § 118 a, stk. 3-5. En eventuel gennemførelse af Straffelovrådets forslag bør efter Justitsministeriets opfattelse ikke medføre lempelser på disse områder.

Endvidere har Justitsministeriet nedsat et udvalg om sanktionsfastsættelse i sager om spiritus- og promillekørsel mv. Dette udvalg skal udarbejde forslag til lovændringer, som indebærer en forenkling af gældende regler og praksis vedrørende sanktioner for spiritus- og promillekørsel og kørsel i frakendelsestiden samt en skærpelse af sanktionssystemet.

Under hensyn til dette udvalgsarbejde, som på flere områder må forventes at ville berøre færdselslovens regler om kumulation, finder Justitsministeriet, at en stillingtagen til Straffelovrådets anbefaling af en generel regel om kumulation af sumbøder ved alle særlovsovertrædelser bør afvente den kommende udvalgsbetænkning om skærpelser på færdselslovens område.

Justitsministeriet er enig med Straffelovrådet i, at den husfredskrænkelse, der er forbundet med et ind-

brud i en privat bolig, ikke kommer klart til udtryk ved straffsættelsen. Justitsministeriet vil nærmere overveje Straffelovrådets anbefaling vedrørende tiltalepraksis på dette område og drøfte spørgsmålet med Rigsadvokaten.

4. Straffelovens særlige del

Som det fremgår af pkt. 1.1 ovenfor, er en række af Straffelovrådets forslag om ændring af forskellige strafferammer begrundet i rådets forslag om at afskaffe visse strafmaksima generelt, herunder fængsel i 3 måneder, 4 måneder, 1 år og 6 måneder, 3 år og 12 år. Justitsministeriet har som nævnt ikke medtaget disse teknisk begrundede ændringer i dette lovforslag, og disse forslag vil ikke blive omtalt yderligere nedenfor.

Straffelovrådets forslag om tekniske ændringer af normal- og sidestrafteammer, hvorved bøde medtages som fast minimum i normalstrafferammen, er gennemgået ovenfor under pkt. 3.2.3. Disse forslag vil heller ikke blive omtalt yderligere nedenfor.

Det samme gælder for de gennemgående forslag, som Straffelovrådet har stillet som konsekvens af forslaget til nyaffattelsen af §§ 80-82, herunder forslag hvorefter særlige sidestrafteammer ophæves (fordi nyaffattelsen af §§ 80-82 gør dem overflødige), eller hvor udtrykket »skærpende omstændigheder« ændres til »særligt skærpende« omstændigheder.

4.1. Forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed og mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder mv. (straffelovens §§ 98-118 a)

4.1.1. Gældende ret

Straffelovens kapitel 12 (§§ 98-110 f) indeholder bestemmelser, der retter sig mod handlinger, som angriber eller truer statens selvstændighed og sikkerhed. Kapitel 13 (§§ 111-118 a) i straffeloven vedrører forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder mv.

I § 110 a kriminaliseres en række handlinger, som vil kunne indvirke på statens interesser, f.eks. fotografiering af militære anlæg. Efter bestemmelsen straffes den, som forsætligt eller uagtsomt uden behørig tilladelse 1) beskriver, fotografierer eller på anden måde afbilder danske ikke almentilgængelige militære forsvarsanlæg, depoter, enheder, våben, materiel eller lignende, eller som mangfoldiggør eller offentliggør sådanne beskrivelser eller afbildninger, 2) optager fotografier fra luftfartøj over dansk statsområde eller offentliggør sådanne optagne fotografier, 3) offentliggør bestemmelser, der vedrører danske stridskræfters mobilisering og andet krigsberedskab. Bestemmelsen har en normalstrafferamme på bøde eller fængsel ind-

til 4 måneder og en sidestrafteamme på fængsel indtil 3 år, hvis der foreligger skærpende omstændigheder.

Straffelovens § 110 c kriminaliserer forsætlig eller uagtsom overtrædelse af bestemmelser eller forbud udstedt i henhold til lov til værn af statens forsvars- eller neutralitetsforanstaltninger eller gennemførelse af statens forpligtelser som medlem af FN eller gennemførelse af statens forpligtelser, som vedtaget med hjemmel i artikel 60, 301 eller 308 i Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, som tager sigte på helt eller delvis at afbryde eller indskrænke de finansielle eller økonomiske forbindelser med et eller flere lande uden for Den Europæiske Union eller på tilsvarende sanktioner over for enkeltpersoner, grupper af personer eller juridiske personer. Til bestemmelsen er knyttet en normalstrafferamme på bøde eller fængsel indtil 4 måneder og en sidestrafteamme på fængsel indtil henholdsvis 3 år og 4 år, hvis der foreligger skærpende omstændigheder.

Adgangen til at straffe for overtrædelse af bestemmelser udstedt i medfør af forordninger, som er udstedt med hjemmel i specielle artikler i EU-traktaten blev indsat ved lov nr. 389 af 28. maj 2003 om ændring af straffeloven og lov om anvendelse af visse af De Europæiske Fællesskabers retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande (Straf for overtrædelse af Den Europæiske Unions udenrigs- og sikkerhedspolitiske sanktioner mod tredjelande). Der henvises til Folketingstidende 2002-03, tillæg A, sp. 7450-7452.

Om forarbejderne til §§ 98-110 f henvises til betænkningens side 481-487.

4.1.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet foreslår forhold omfattet af § 110 a, nr. 2, gjort til et bødedelikt.

I § 110 c foreslås de uagtsomme forhold udskilt i et særskilt stykke med et strafmaksimum på 2 års fængsel.

Om Straffelovrådets overvejelser henvises til betænkningens side 507-509.

4.1.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tilslutte sig Straffelovrådets forslag til ændring af § 110 a. Bestemmelsen i § 110 a, nr. 2, kriminaliserer den, der uden tilladelse optager fotografier fra luftfartøj over dansk territorium eller offentliggør sådanne ulovligt optagne fotografier. Foretages de i § 110 a, nr. 2, nævnte handlinger til brug for en fremmed efterretningstjeneste mv., vil forholdet være strafbart efter § 107 eller § 108, hvor strafferammen er fængsel. Under hensyntagen hertil finder Justitsministeriet, at det vil være tilstrækkeligt,

at de handlinger, der alene er omfattet af § 110 a, nr. 2, har en maksimalstraf af bøde.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 6, samt bemærkningerne hertil.

Endvidere kan Justitsministeriet tilslutte sig Straffelovrådets forslag til § 110 c, stk. 4, hvorefter straffen for uagtsomme overtrædelser af § 110 c, stk. 1-3, er bøde eller fængsel indtil 2 år. Den foreslåede bestemmelse medfører, at strafferammen for uagtsomme forhold nedsættes fra henholdsvis 3 og 4 års fængsel til bøde eller fængsel i indtil 2 år. En sådan ændring vil ikke være i strid med de internationale forpligtelser i § 110 c, stk. 2 og 3.

Før indsættelsen af stk. 3 i § 110 c var overtrædelse af EU-forordninger, der inden for EU's kompetence gennemfører FN's sikkerhedsråds resolutioner om sanktioner mv., reguleret i § 2, stk. 2, i lov om anvendelsen af visse af De Europæiske Fællesskabers retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande. Efter denne bestemmelse var straffen bøde. Vedrørte det strafbare forhold en overtrædelse af regler om kontrol med udførsel af varer, teknologier og know-how, der kan anvendes til såvel civile som militære formål, kunne straffen efter § 2, stk. 5, stige til fængsel indtil 2 år. Hensigten med tilføjelsen til § 110 c ved lov nr. 389 af 28. maj 2003 var at sikre samme strafferamme for overtrædelse af EU-forordninger som for overtrædelse af national lovgivning, der gennemfører FN's Sikkerhedsråds resolutioner om sanktioner mv. Med det foreslåede nye stk. 4 om uagtsomme overtrædelser vil der fortsat være overensstemmelse mellem strafferammerne i stk. 2 og 3.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 7, samt bemærkningerne hertil.

4.2. Forbrydelser mod den offentlige myndighed mv. (straffelovens §§ 119-132 a)

4.2.1. Gældende ret

Straffelovens kapitel 14 (§§ 119-132 a) indeholder bestemmelser om forbrydelser mod den offentlige myndighed mv. De offentlige myndigheder mv., der omfattes af dette kapitel, er myndigheder mv., som indgår i den statslige og kommunale administration og offentlige virksomhed i øvrigt. Udenlandske myndigheder mv. omfattes kun, såfremt de ved lov er inddraget under den særlige beskyttelse, som følger af de pågældende bestemmelser.

Efter straffelovens § 119, stk. 1, straffes den, som med vold eller trussel om vold overfalder nogen, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, under udførelse af tjenesten eller

hvervet eller i anledning af samme, eller som på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller tvinge ham til at foretage en tjenestehandling. Endvidere straffes efter stk. 2 den, som uden, at forholdet falder ind under stk. 1, fremsætter trusler om vold, om frihedsberøvelse eller om sigtelse for strafbart eller ærerørigt forhold mod nogen, der af det offentlige er tillagt domsmyndighed eller myndighed til at træffe afgørelse vedrørende retsforhold eller vedrørende håndhævelse af statens straffemyndighed, i anledning af udførelsen af tjenesten eller hvervet, eller som på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller at tvinge ham til at foretage en tjenestehandling. Straffen er i begge tilfælde fængsel indtil 6 år. Foreligger der formildende omstændigheder, er straffen bøde.

Til § 119, stk. 1 og 2, føjes i stk. 3 en bestemmelse om straf af bøde eller fængsel indtil 6 måneder for den, der ellers lægger nogen af de nævnte personer hindringer i vejen for udførelsen af deres tjeneste eller hverv.

Straffelovens § 120 knytter sig til § 119 ved at bestemme, at de i § 119 foreskrevne straffe, når de dér nævnte handlinger iværksættes ved hjælp af opløb, finder anvendelse på dem, der anstifter til eller leder opløbet, og på de deltagere, som undlader at efterkomme øvrighedens lovligt forkyndte påbud til mængden om at skilles.

Straffelovens § 123 tilsigter at give vidner et øget strafferetligt værn mod trusler mv. i anledning af en forventet eller allerede afgivet forklaring til politiet eller i retten. Bestemmelsen kriminaliserer den, som med trussel om vold forulemper, eller som med vold, ulovlig tvang efter § 260, trusler efter § 266 eller på anden måde begår en strafbar handling mod en person, dennes nærmeste eller andre med tilknytning til denne i anledning af personens forventede eller allerede afgivne forklaring til politiet eller i retten. Straffen er fængsel indtil 6 år, under formildende omstændigheder bøde.

Straffelovens § 132 a fastsætter i 1. pkt. straf af fængsel i indtil 1 år for den, der deltager i fortsættelsen af en forenings virksomhed, efter at den foreløbig er forbudt af regeringen eller opløst ved dom, jf. grundlovens § 78, stk. 2 og 3. Den, der efter forbudet eller opløsningen indtræder som medlem i en sådan forening, straffes efter bestemmelsens 2. pkt. med bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

Om forarbejderne til §§ 119-132 a henvises til betænkningens side 513-514, 516-517, 518-520, 521-523, 525-526, 531-532, 534-537.

4.2.2. *Straffelovrådets overvejelser*

Straffelovrådet har i relation til §§ 119, 120 og 123 i det væsentlige begrænset sig til at fremkomme med generelle betragtninger om strafferammerne. Rådet anfører, at lov nr. 380 af 6. juni 2002, der skærpede straffene for en række voldforbrydelser mv., også kunne rejse spørgsmål i forhold til disse bestemmelser. Nogle medlemmer har anført, at § 119 har baggrund i særlige hensyn, der kan begrunde opretholdelse af et skærpet strafmaksimum. Rådet har undladt at fremkomme med forslag, der særligt retter sig mod denne bestemmelse.

Straffelovrådet har afstået fra at gå ind i en nærmere vurdering af §§ 122 og 125 a, der er ændret for nylig.

For så vidt angår § 132 a har Straffelovrådet den opfattelse, at bøde bør indføres i normalstrafferammen i 1. pkt., og at særreglen om nye medlemmer i 2. pkt. som følge heraf bør udgå. Straffelovrådet foreslår strafmaksimum skærpet fra 1 til 2 års fængsel.

Om Straffelovrådets overvejelser henvises til betænkningens side 515, 518, 524, 530, 533-534 og 539-540.

4.2.3. *Justitsministeriets overvejelser*

I forbindelse med lov nr. 380 af 6. juni 2002 tilkendegav Justitsministeriet, at de pågældende forhøjelser af vold, voldtægt mv., kunne rejse spørgsmål om ændring af andre bestemmelser. Straffelovens § 119 om vold mod tjenestemænd i funktion er tæt knyttet til voldsbestemmelserne i straffelovens §§ 244-246. Justitsministeriet har på den baggrund og i lyset af Straffelovrådets generelle bemærkninger overvejet, hvorvidt der som konsekvens af strafforhøjelserne fra 2002 bør ske en tilsvarende forhøjelse af strafferammen i straffelovens § 119, som i dag har et strafmaksimum på 6 år.

§ 119 har som nævnt væsentlig tilknytning til straffelovens bestemmelser om vold, idet vold efter § 244 absorberes af § 119, mens der for så vidt angår §§ 245 og 246 straffes i sammenstød med § 119. Med strafskærpselsloven fra 2002 blev strafferammen for simpel vold forhøjet fra 1 år og 6 måneder til 3 år, således at straffen for overtrædelse af § 244 gennemgående tilsigtes forhøjet med en tredjedel, dog undtaget vold i forbindelse med værtshusbesøg mv. I samme forbindelse blev strafferammerne i §§ 245 og 246 om grovere vold forhøjet fra henholdsvis 4 og 8 års fængsel til 6 og 10 års fængsel, ligeledes med det sigte, at straffene for overtrædelse af de pågældende bestemmelser gennemgående skulle forhøjes med en tredjedel i forhold til det da gældende strafniveau. Ændringen blev bl.a. gennemført med det formål, at strafniveauet i

voldssagerne i højere grad skulle afspejle den krænkelse af ofret, der finder sted ved sådanne overgreb.

Bestemmelsen i § 119 omfatter vold mod bl.a. polititjenestemænd, parkeringsvagter, buschauffører og andre, der handler i offentlig tjeneste eller hverv. Efter Justitsministeriets opfattelse gør tilsvarende betragtninger, som førte til strafskærpselsen af voldsbestemmelserne i 2002, sig gældende for så vidt angår vold eller trusler om vold mv. rettet mod tjenestemænd i funktion.

På den baggrund og i lyset af de skærpselser af §§ 244-246, der fandt sted i 2002, foreslår Justitsministeriet strafferammen i straffelovens § 119, stk. 1 og 2, om vold mod tjenestemænd i funktion mv. forhøjet fra 6 års fængsel til 8 års fængsel. Forslaget tilsigter, at straffen – i lighed med strafskærpselserne i 2002 – i disse sager gennemgående forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene. Det tilsigtes at skærpselsen tillige finder anvendelse i sager om grov vold mod tjenestemænd i funktion, jf. §§ 245-246, hvor der straffes i sammenstød med § 119.

Det forudsættes således, at en sag om vold mod en tjenestemand i funktion efter straffelovens § 119, der i dag af domstolene f.eks. vil blive straffet med 3 måneders fængsel, efter lovændringen skal straffes med 4 måneders fængsel. Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og de angivne strafniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 12, samt bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet finder, at de samme hensyn, som begrunder forslaget om strafskærpselse i § 119, tilsvarende begrunder en skærpselse i de sager, der er omfattet af § 120. Der henvises nærmere til lovforslagets § 1, nr. 12, samt bemærkningerne hertil.

Straffelovens § 123 om vold eller trusler om vold mv. mod vidner har nær tilknytning til straffelovens bestemmelse om vold mod tjenestemand i funktion, jf. § 119. Der må fra en samfundsmæssig betragtning lægges betydelig vægt på at beskytte personer, som enten tjenstligt eller som vidner bidrager til at få opklaret straffesager og domfældt gerningsmanden.

Justitsministeriet finder i lyset af de strafskærpselser, der fandt sted i 2002 i relation til vold og voldtægt mv. jf. lov nr. 380 af 6. juni 2002, samt den skærpselse af § 119, som er foreslået i lovforslagets § 1, nr. 12, at strafmaksimum i straffelovens § 123 bør forhøjes fra 6 års fængsel til fængsel indtil 8 år. Forslaget tilsigter,

at straffen i disse sager gennemgående forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene. Det forudsættes således, at f.eks. en sag om vold eller trusler om vold mv. mod en person, dennes nærmeste eller andre med tilknytning til denne, der i dag vil blive straffet med 3 måneders fængsel, efter lovændringen skal straffes med 4 måneders fængsel. Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og de angivne straffnivauer vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 12, samt bemærkningerne hertil.

Ved lov nr. 228 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven (Grov momssvig, EU-svig og bestikkelse af udenlandske tjenestemænd mv.) blev bestemmelsen i § 122 om bestikkelse revideret, og der skete herunder bl.a. en forenkling af strafferammerne. Lovændringen gennemførte en række internationale regler om bestikkelse mv.

Ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven (Skærpelse af straffen for voldtægt, vold, uagtsom manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, fortsæt fareforvoldelse, biltyveri, grov forstyrrelse af ro og orden, menneskesmugling og menneskehandel mv.) blev strafmaksimum i § 125 a hævet fra 4 til 8 års fængsel. Samtidig blev bestemmelsens formulering udbygget for mere præcist at angive de omstændigheder, hvorunder bestemmelsen kan finde anvendelse.

Justitsministeriet er enig i, at der ikke er anledning til at overveje ændringer af § 122 og § 125 a.

Justitsministeriet kan endvidere tilslutte sig Straffelovrådets forslag vedrørende indførelse af bøde i § 132 a, 1. pkt., samt ophævelsen af 2. pkt. Det må anses for lige så strafværdigt at indmelde sig i en forbudt eller opløst forening, som at fortsætte aktiviteten i den opløste eller forbudte forening. Med ændringen tilsigtes ikke at ændre på det hidtidige strafbare område, men det er hensigten, at straffen for at indmelde sig i en forbudt eller opløst forening efter lovændringen skal udmåles på samme niveau som for personer, der fortsætter aktiviteterne i foreningen. Justitsministeriet er endvidere enig i forslaget om forhøjelse af strafferammen i § 132 a fra fængsel i 1 år til fængsel i 2 år. Det er vigtigt, at strafferammen afspejler den risiko for kriminelle eller samfundsskadelige aktiviteter, som en fortsættelse af foreningen vil medføre. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 15, samt bemærkningerne hertil.

4.3. Forbrydelser mod den offentlige orden og fred (straffelovens §§ 133-143)

4.3.1. Gældende ret

Straffelovens kapitel 15 (§§ 133-143) retter sig mod forbrydelser mod den offentlige orden og fred.

Straffelovens § 133, stk. 1, kriminaliserer den, som fremkalder opløb med forsæt til at øve eller true med vold på person eller gods. § 133, stk. 2, udvider strafansvaret til også at omfatte dem, der ved et opløb, under hvilket det nævnte formål er lagt for dagen, optræder som opløbets ledere, samt enhver deltager, der undlader at efterkomme øvrighedens lovligt forkyndte påbud til mængden om at skilles. Straffen er fængsel indtil 3 år med mulighed for bøde for deltagere, der har undladt at efterkomme øvrighedens lovligt forkyndte påbud til mængden om at skilles. Begås under et opløb som nævnt i § 133, stk. 1, nogen under dets formål hørende forbrydelse, straffes opløbets anstiftere eller ledere samt deltagere i den begåede forbrydelse efter § 133, stk. 3, med fængsel indtil 6 år, for så vidt forbrydelsen ikke efter sin beskaffenhed medfører højere straf.

Straffelovens § 138 foreskriver straf af bøde eller fængsel indtil 6 måneder for den, som forsætligt eller ved grov uagtsomhed bringer sig i beruset tilstand, hvis den pågældende i denne tilstand udsætter andres person eller betydeligere formueverdier for fare.

Efter straffelovens § 143 straffes den, som undlader at oplyse omstændigheder, der bestemt taler for, at en for en forbrydelse sigtet eller dømt er uskyldig, skønt det kunne ske uden at udsætte vedkommende selv eller vedkommendes nærmeste for fare for liv, helbred eller velfærd eller forfølgning for den pågældende forbrydelse. Straffen er bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 1 år.

Om forarbejderne til §§ 133-143 henvises til betænkningens side 542 og 548-554.

4.3.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet foreslår den særlige bestemmelse i § 133, stk. 3, om deltagelse mv. i et farligt opløb affattet således, at opløbets anstiftere og ledere straffes efter den strafferamme, der gælder for den pågældende forbrydelse (typisk vold eller hærværk). Med forslaget tilsigtes ingen ændring i de hidtil gældende regler for, under hvilke betingelser henholdsvis menige deltagere i opløbet og opløbets anstiftere og ledere kan pålægges ansvar.

Straffelovrådet foreslår strafmaksimum i § 138 hævet fra 6 måneder til 1 års fængsel. Rådet fremhæver

i den forbindelse, at det vil skabe større parallelitet til beslægtede forhold i færdselsloven, f.eks. færdselslovens § 117, jf. § 53 om promille- og spirituskørsel, der straffes med fængsel indtil 1 år.

I relation til straffelovens § 143 finder Straffelovrådet, at bestemmelsen efter gerningsbeskrivelsen naturligt hører hjemme i straffelovens kapitel 17 i forlængelse af § 164 om falsk anklage mv., og rådet foreslår derfor bestemmelsens placering ændret fra § 143 til § 164 a.

Om Straffelovrådets overvejelser henvises til betænkningens side 546-548 og 555-557.

4.3.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tilslutte sig Straffelovrådets forslag til ændring af § 133, stk. 3. Den nye formulering af § 133, stk. 3, indebærer, at den hidtidige delte strafferamme i § 133, stk. 3, afløses af en henvisning til strafferammen for vedkommende forbrydelse, f.eks. vold, jf. §§ 244-246, og hærværk, jf. § 291. Anstiftere og ledere såvel som menige deltagere i et farligt opløb straffes herefter efter den samme strafferamme (strafferammen for den begåede forbrydelse). Med den nye formulering af § 133, stk. 3, tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område, herunder de særlige ansvarsregler for anstiftere og ledere, eller i udmålingsniveauet.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 17, samt bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Straffelovrådets forslag om en skærpelse af strafmaksimum i § 138 fra 6 måneders fængsel til 1 års fængsel. Strafferammen for den, der forsætligt eller groft uagtsomt bringer sig i beruset tilstand og skaber fare for andre bør være den samme, uanset om fareforvoldelsen sker i forbindelse med brug af motorkøretøjer eller på anden måde.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 20, samt bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet kan endvidere tilslutte sig Straffelovrådets forslag om at flytte bestemmelsen i § 143 til straffelovens 17. kapitel.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 23 og 34, samt bemærkningerne hertil.

4.4. Forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv mv. (straffelovens §§ 144-152 f og §§ 154-157)

4.4.1. Gældende ret

Straffelovens kapitel 16 (§§ 144-157) indeholder bestemmelser om forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv mv.

Straffelovens § 144 retter sig mod modtagelse af bestikkelse (passiv bestikkelse). Efter § 144 straffes den, der i udøvelse af dansk, udenlandsk eller international offentlig tjeneste eller hverv uberettiget modtager, fordrer eller lader sig tilsige en gave eller anden fordel. Straffen er fængsel indtil 6 år, under formildende omstændigheder bøde.

Straffelovens § 151 er en strafforhøjelsesregel, der indebærer, at den for vedkommende handling foreskrevne straf forhøjes med indtil det halve for den, som tilskynder eller medvirker til, at nogen, som er underordnet den pågældende i offentlig tjeneste, forbyder sig i tjenesten. Bestemmelsen finder anvendelse uden hensyn til, om den underordnede kan straffes eller er straffri.

Bestemmelsen opstiller således en særlig regel om medvirken for overordnede, der træder i stedet for den almindelige medvirkenregel i straffelovens § 23, og som bl.a. indebærer, at reglerne om strafnedsættelse og -bortfald ikke finder anvendelse.

Straffelovens § 152 retter sig mod den, som virker eller har virket i offentlig tjeneste eller hverv, og som uberettiget videregiver eller udnytter fortrolige oplysninger, hvortil den pågældende i den forbindelse har fået kendskab. En oplysning er ifølge § 152, stk. 3, fortrolig, når den ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som sådan, eller det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser.

Straffelovens § 154 udgør en af de endnu gældende bestemmelser, som åbner mulighed for skærpet straf for forhold omfattet af andre straffelovsbestemmelser. Efter § 154 kan den for den pågældende forbrydelse foreskrevne straf således forhøjes med indtil det halve, når nogen i udførelsen af offentlig tjeneste eller hverv har gjort sig skyldig i falsk anklage, forbrydelse vedrørende bevismidler, legemsangreb, frihedsberøvelse, underslæb eller mandatsvig.

Straffelovens § 156 retter sig mod den forsætlige ikke-opfyldelse af en tjenestepligt. Bestemmelsen knytter strafansvaret til den, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, som nægter eller undlader at opfylde en pligt, som tjenesten eller hvervet medfører, eller at efterkomme en lovlig tjenstlig befaling. Hverv, hvis udførelse hviler på offentlige valg, falder uden for det strafbare område. Straffen er bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

§ 157 knytter sig til § 156 og retter sig navnlig mod den uagtsomme ikke-opfyldelse af en tjenestepligt. § 157 fastsætter, at samme straf som i § 156 finder anvendelse, når nogen, som virker i offentlig tjeneste eller hverv, gør sig skyldig i grov eller oftere gentagen

forsømmelse eller skødesløshed i tjenestens eller hvervets udførelse eller i overholdelsen af de pligter, som tjenesten eller hvervet medfører. Hverv, hvis udførelse hviler på offentlige valg, falder uden for denne bestemmelses anvendelsesområde.

Om forarbejderne til §§ 144-157 henvises til betænkningens side 561-563, 564, 568-576 og 577.

4.4.2. *Straffelovrådets overvejelser*

Straffelovrådet er ikke gået ind i en nærmere vurdering af § 144, idet bestemmelsen er ændret for nylig, jf. lov nr. 228 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven (Grov momssvig, EU-svig og bestikkelse af udenlandske tjenestemænd mv.).

Straffelovrådet foreslår § 151 ændret, så de forhold, der er omfattet af bestemmelsen, kommer til at følge strafferammen for den forbrydelse, som tilskyndelsen mv. angår. Som det fremgår af pkt. 4.4.1 ovenfor, har § 151 hidtil opstillet en særlig strafforhøjelsesregel om medvirken for overordnede, der træder i stedet for § 23. Rådet anbefører, at den ændrede affattelse ikke tilsigter at ændre herpå, og således vil reglerne om straffedsættelse og bortfald fortsat ikke kunne anvendes. Endvidere vil tilskyndelse mv. som omhandlet i § 151 som hidtil kunne anses som en skærpende omstændighed ved straffastsættelsen inden for den foreskrevne strafferamme.

Straffelovrådet foreslår en præcisering af kriterierne for anvendelse af den skærpede sidestrafferamme i § 152, stk. 2, hvorefter straffen kan stige til fængsel indtil 2 år, når brud på tavshedspligt mv. er begået med forsæt til at skaffe sig eller andre uberettiget vinding eller under sådanne omstændigheder, at det påfører andre en betydelig skade eller indebærer en særlig risiko herfor.

§ 154 foreslås ophævet som følge af, at det efter den foreslåede i § 81 i rådets lovudkast i almindelighed skal tillægges skærpende betydning ved straffastsættelsen inden for den foreskrevne strafferamme, at gerningen er begået som led i udførelse af offentlig tjeneste eller hverv.

Straffelovrådet foreslår, at § 157 omformuleres, så bestemmelsen får sin egen strafferamme med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Om Straffelovrådets overvejelser henvises til betænkningens side 567-568, 576-577 og 579-580.

4.4.3. *Justitsministeriets overvejelser*

Justitsministeriet kan tilslutte sig rådets forslag til ændring af affattelsen af § straffelovens § 151, idet

der med de eksisterende strafferammer er tilstrækkelig mulighed for – inden for den enkelte strafferamme – at tillægge det skærpende betydning, at vedkommende har tilskyndet andre til at begå en forbrydelse. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 28, samt bemærkningerne hertil.

I relation til den forhøjede sidestrafferamme i § 152, stk. 2, er Justitsministeriet enig med Straffelovrådet i, at det navnlig vil være i de af rådet opregnede tilfælde, at den skærpede strafferamme bør finde anvendelse. Bestemmelsen bør dog efter Justitsministeriets opfattelse rumme mulighed for at omfatte også andre tilfælde efter en konkret vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder. Der kan således tænkes tilfælde, hvor f.eks. offentligt ansattes videregivelse af fortrolige oplysninger til personer, som efterfølgende udnytter oplysningerne til kriminelle formål, ikke vil kunne karakteriseres som påførende andre en betydelig skade, og videregivelse vil også kunne ske, uden at der foreligger et vindingsforsæt.

Bestemmelsen foreslås på den baggrund formuleret således, at den finder anvendelse, hvis der foreligger vindingsforsæt, eller hvis der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder. Det præciseres endvidere, at særligt skærpende omstændigheder navnlig vil foreligge, når videregivelsen eller udbredelsen vil påføre andre en betydelig skade eller indebære en særlig risiko herfor.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 29, samt bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet er enig i Straffelovrådets forslag om ophævelse af § 154. Der er efter Justitsministeriets opfattelse inden for de gældende strafferammer i bestemmelserne vedrørende falsk anklage, forbrydelser vedrørende bevismidler, legemsangreb mv., tilstrækkelig mulighed for at tillægge det skærpende betydning, at gerningen er begået i udførelsen af offentlig tjeneste eller hverv.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 30, samt bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet er også enig i Straffelovrådets forslag til ændret affattelse af § 157, hvorved bestemmelsen får sin egen strafferamme. Det foreslås dog, at strafmaksimum fastsættes til fængsel i 4 måneder, idet Straffelovrådets forslag om generelt at fjerne denne strafposition fra straffeloven ikke er medtaget i dette lovforslag.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 32, samt bemærkningerne hertil.

4.5. Falsk forklaring og falsk anklage (straffelovens §§ 158-165)

4.5.1. Gældende ret

Straffelovens kapitel 17 om falsk forklaring og falsk anklage (§§ 158-165) kan inddeles i tre grupper: falsk forklaring for retten (§§ 158-60), falsk erklæring til brug for det offentlige (§§ 161-163) samt falsk anklage og klagemål (§§ 164 og 165). Kriminaliseringen på disse områder har baggrund i hensynet til beskyttelse af samfundets interesse i at kunne stole på de oplysninger, der meddeles retterne og den offentlige forvaltning, idet de tjener som grundlag for retternes afgørelser og forvaltningens dispositioner. Usandfærdige udsagn indebærer risiko for urigtige afgørelser.

Efter § 164, stk. 1, straffes den, der afgiver urigtige oplysninger til offentlig myndighed med forsæt til, at en uskyldig derved bliver sigtet, dømt eller undergivet strafferetlig retsfølge for et strafbart forhold. § 164, stk. 2, retter sig mod den, der tilintetgør, forvansker eller bortskaffer bevis eller tilvejebringer falsk bevis med forsæt til, at nogen derved sigtes eller dømmes for et strafbart forhold. Straffen er i begge tilfælde fængsel indtil 6 år. Foretages en handling som nævnt i stk. 1 og 2 med forsæt til, at den pågældende selv eller en anden med dennes samtykke derved bliver sigtet, dømt eller undergivet strafferetlig retsfølge for et strafbart forhold, som den pågældende ikke har begået, er straffen efter stk. 3 bøde eller fængsel indtil 1 år. I § 164, stk. 4, åbnes mulighed for, at der efter den forerettedes begæring i dommen kan træffes bestemmelse om, at domsslutningen og så meget af domsgrundene, som retten skønner fornøden, ved offentlig foranstaltning skal kundgøres i en eller flere »offentlige tidender«.

Straffelovens § 165 retter sig mod den, der til offentlig myndighed anmelder en strafbar handling, der ikke er begået, og den, der til sådan myndighed indgiver falske klagemål. Straffen herfor er bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 1 år.

Om forarbejderne til §§ 158-165 henvises til betænkningens side 591 ff.

4.5.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet foreslår under hensyn til sammenhængen med de beslægtede bestemmelser i §§ 162 og 163, at strafmaksimum i §§ 164, stk. 3, og 165 reduceret fra 1 års fængsel til 6 måneders fængsel, idet den delte strafferamme i § 165 samtidig foreslås afløst af én strafferamme (»bøde eller fængsel indtil 6 måneder«).

Om Straffelovrådets overvejelser henvises til betænkningens side 57, 591 og 594-595.

4.5.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tilslutte sig forslaget fra Straffelovrådet om en nedsættelse af strafmaksimum i § 164, stk. 3, og § 165. Der er ikke herved tilsigtet ændringer i det hidtidige udmålingsniveau.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 33 og 35, samt bemærkningerne hertil.

4.6. Forbrydelser vedrørende bevismidler og penge (straffelovens §§ 166-179)

4.6.1. Gældende ret

Straffelovens kapitel 18 omhandler »forbrydelser vedrørende penge« (§§ 166-170). Straffelovens 19. kapitel (§§ 171-179) omhandler »forbrydelser vedrørende bevismidler«. Disse forbrydelser kan inddeles i tre grupper af strafbare forhold: dokumentfalsk (§§ 171-172), andre dokumentforbrydelser (§§ 173-175 og 178) og mærkeforbrydelser (§§ 176-177 og 179).

Straffelovens §§ 166 og 167 indeholder bestemmelser om forsætlig pengefalsk. Efter § 166, stk. 1, straffes den, som eftergør eller forfalsker penge for at bringe dem i omsætning som ægte, eller som i samme hensigt forskaffer sig eller andre eftergjorte eller forfalskede penge. Som det fremgår, er pengefalsk efter § 166 fuldbudet på et tidligere stadium end dokumentfalsk, der kræver, at der er gjort brug af dokumentet. Den, som ikke kan straffes efter § 166, kan efter omstændighederne straffes efter § 167 for udgivelse af eftergjorte eller forfalskede penge. Normalstrafferammen er efter begge bestemmelser fængsel indtil 12 år.

Normalstrafferammen fraviges på to punkter. For det første er maksimumstraffen efter § 166, stk. 2, fængsel indtil 4 år, såfremt forfalskning er sket ved at formindske værdien af gangbar mønt. For det andet kan straffen efter § 167 gå ned til bøde, såfremt udgiveren har modtaget falske penge i god tro.

Straffelovens § 171 indeholder lovens definition på dokumentfalskforbrydelsen, mens § 172 indeholder strafferammen for dokumentfalsk. Derudover supplerer bestemmelserne i §§ 173-175 dokumentfalskbestemmelsen i § 171.

Straffelovens § 177 omhandler brug af eftergjort eller forfalsket stempelpapir, stempelmærker, andre til berigtigelse af offentlige skatter og afgifter tjenende mærker samt postfrimærker. Straffen er fængsel indtil 8 år.

Om forarbejderne til §§ 166-179 henvises til betænkningens side 598-599, 605-606, 612-614, 616-620.

4.6.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet foreslår, at sidestrafteparagraffen i § 166, stk. 2, der i praksis er uden betydning, ophæves, uden at der herved er tilsigtet ændringer i det hidtidige strafbare område.

Under hensyn til, at §§ 171-175 om dokumentfalsk indgår blandt de bestemmelser, der har været genstand for grundig gennemgang i Udvalget om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet (Brydesholt-udvalget), jf. pkt. 2.2.4 ovenfor, er Rådet ikke fremkommet med forslag vedrørende disse bestemmelsers strafferammer.

På grund af sammenhængen med strafferammerne for dokumentfalsk er rådet heller ikke fremkommet med forslag vedrørende § 177. Rådet påpeger, at der kunne være grund til at inddrage § 177 ved en revision af §§ 171-172.

Om Straffelovrådets overvejelser henvises til betænkningens side 604-605, 611-612, 614-616 og 624-626.

4.6.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan for så vidt angår de omhandlede bestemmelser henvise til lovforslaget om ændring af straffeloven, retsplejeloven, markedsføringsloven og ophavsretsloven (IT-kriminalitet), som blev fremsat den 5. november 2003 (L 55). Dette lovforslag bygger bl.a. på Brydesholt-udvalgets forslag.

4.7. Almenfarlige og alment skadelige handlinger (straffelovens §§ 180-196)

4.7.1. Gældende ret

Straffelovens kapitel 20 om almenfarlige forbrydelser (§§ 180-192 a) og kapitel 21 om forskellige alment skadelige handlinger (§§ 193-196) retter sig mod handlinger, der for de flestes vedkommende har det fællestræk, at der forvoldes risiko for person- eller tingsskader i et stort og uberegneligt omfang. Af de omfattede bestemmelser er det navnlig § 181 om forsætlig brandstiftelse og § 191 om narkotikaforbrydelser, som har praktisk betydning.

Den kvalificerede forsætlig brandstiftelse er reguleret i § 180 i form af en skærpet strafferamme i forhold til § 181. Sætter nogen ild på egen eller fremmed ejendom under sådanne omstændigheder, at han eller hun indser, at andres liv derved udsættes for overhængende fare, eller sker det med forsæt til at volde om-

fattende ødelæggelse af fremmed ejendom eller til at befordre oprør, plyndring eller anden sådan forstyrrelse af samfundsordenen, straffes den pågældende med fængsel indtil på livstid.

Den almindelige forsætlig brandstiftelse omhandles i § 181. Efter denne bestemmelses stk. 1, straffes den, der forvolder ildebrand på fremmed ejendom, med fængsel indtil 6 år. På samme måde straffes efter stk. 2 den, der med forsæt til at besvige brandforsikringen eller krænke panthavers rettigheder eller med lignende retsstridigt forsæt forvolder ildebrand på egen ejendom eller på andres ejendom med ejerens samtykke. Straffen kan efter stk. 3 stige til fængsel i 20 år, hvis der foreligger særligt skærpene omstændigheder.

Straffelovens § 183 a retter sig mod flykapring mv. Bestemmelsen kriminaliserer den, som ombord i et luftfartøj, skib samt andet kollektivt transportmiddel eller godstransportmiddel ved ulovlig tvang, jf. § 260, overtager kontrollen over fartøjet eller griber ind i dets manøvrering. Straffen er fængsel indtil på livstid.

§ 185 fastsætter – ligesom § 141 og § 253 – straf for undladelse af efter evne at søge at afværge fare for menneskeliv, opstået ved de i §§ 180-184 omtalte typer af ulykker. § 185 kriminaliserer den, som selv om det var muligt for vedkommende uden særlig fare eller opofrelse for den pågældende eller andre, undlader gennem betimelig anmeldelse eller på anden efter omstændighederne tjenlig måde efter evne at afværge ildsvåde, sprængning, spredning af skadevoldende luftarter, oversvømmelse, søskade, jernbaneulykke eller lignende ulykke, der medfører fare for menneskeliv. Straffen er bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

Indtil 1969 var narkotikahandel mv. alene strafbar efter lov om euforiserende stoffer, der nu ligesom dengang har et strafmaksimum på fængsel indtil 2 år. Ved lov nr. 1054 af 11. december 1996 om ændring af lov om euforiserende stoffer (Strafskærpelse ved gentagen handel med hårde stoffer) gennemførtes en ændring af lovens § 3, hvorved der som stk. 2 indføjedes en bestemmelse om, at det ved straffens udmåling – inden for den foreskrevne strafferamme – skal betragtes som en betydeligt skærpene omstændighed, at der er tale om gentagne tilfælde af salg af et særligt farligt eller skadeligt stof. Med denne lovændring tilsigtedes en væsentlig skærpelse af straffniveauet ved gentagen handel med selv små mængder hårde stoffer, herunder på gadeplan.

På baggrund af udviklingen mod grovere former for narkotikakriminalitet, der fandt sted i slutningen af 1960'erne, blev der ved lov nr. 276 af 18. juni 1969 om ændring i straffeloven i straffelovens § 191 indsat

en bestemmelse om visse former for grov narkotikakriminalitet. Bestemmelsen ændrede ikke på afgrænsningen af de strafbare handlinger i særlovgivningen, men gav i det, der nu svarer til stk. 1, 1. pkt., mulighed for idømme fængsel i indtil 6 år, når nogen i strid med lovgivningen om euforiserende stoffer til et større antal personer eller mod et betydeligt vederlag eller under andre særligt skærpene omstændigheder overdrager euforiserende stoffer. Samme straf blev i stk. 2 fastsat for den, der i strid med lovgivningen om euforiserende stoffer indfører, udfører, køber, udleverer, modtager, fremstiller, forarbejder eller besidder euforiserende stoffer med forsæt til at overdrage dem som nævnt i stk. 1 (nu stk. 1, 1. pkt.). Senere indsattes § 191, 2. pkt., der skærper strafferammen til fængsel i 10 år, når overdragelsen angår en betydelig mængde særlig farligt eller skadeligt stof, eller overdragelsen af et sådant stof i øvrigt har haft en særlig farlig karakter.

Det følger af straffelovens § 193, at den, som på retsstridig måde fremkalder omfattende forstyrrelse i driften af almindelige samfærdselsmidler, offentlig postbesørgelse, telegraf- eller telefonanlæg, radio- eller fjernsynsanlæg, databehandlingsanlæg eller anlæg, der tjener til almindelig forsyning med vand, gas, elektrisk strøm eller varme, straffes med fængsel indtil 4 år eller under formildende omstændigheder med bøde. Begås forbrydelserne uagtsomt, er straffen efter stk. 2 bøde eller fængsel indtil 4 måneder. § 193 fremtræder til dels som et supplement til §§ 184 og 186, idet bestemmelsen kriminaliserer fremkaldelse af omfattende forstyrrelse i driften af almindelige samfærdselsmidler og vandforsyningsanlæg, som dog ikke er af den i de nævnte bestemmelser omtalte farlige karakter.

Om forarbejderne til §§ 180-196 henvises til betænkningens side 629-633, 637-641, 642-644, 646-649, 656 og 662-666.

4.7.2. *Straffelovrådets overvejelser*

I relation til straffelovens §§ 180 og 181 er det Straffelovrådets opfattelse, at man indtil videre fortsat bør blive stående ved den nuværende beskrivelse af henholdsvis den grove og den almindelige brandstiftelse.

Rådet finder endvidere, at livstidsstraffen i §§ 180 og 183, stk. 2, bør erstattes af et strafmaksimum på 16 års fængsel.

Straffelovrådet er afstået fra at gå ind i en nærmere vurdering af strafferammerne i §§ 183 a og 192 a, der indgår i den nyligt vedtagne lovgivning om bekæmpelse af terrorisme, jf. lov nr. 378 af 6. juni 2002.

For så vidt angår § 191 om grov narkotikakriminalitet er det Straffelovrådets opfattelse, at man bør bevare en delt strafferamme. Et flertal af Straffelovrådets medlemmer (6 medlemmer) foreslår under hensyn til bl.a. forbrydelsens grovhed og farlighed strafmaksima skærpet fra henholdsvis 6 og 10 års fængsel til 10 og 16 års fængsel. Et mindretal (2 medlemmer) finder ikke grundlag for at ændre de nuværende strafmaksima. Straffelovrådet nævner, at der i praksis er forekommet tilfælde, hvor domstolene har udmålt straffen til eller i nærheden af strafmaksimum i § 191.

Rådet foreslår af hensyn til sammenhæng i strafferammesystemet visse ændringer af §§ 186-190, 192 og 195, herunder at der i § 190 tilføjes en strafferamme på bøde eller fængsel indtil 6 år. Strafmaksimum bringes herved på linje med rådets forslag om strafmaksimum ved hærværk, jf. pkt. 4.16.2 nedenfor.

Et flertal af Straffelovrådets medlemmer (6 medlemmer) foreslår strafmaksimum i § 185 skærpet fra 4 måneders til 2 års fængsel. Et mindretal (2 medlemmer) foreslår strafmaksimum fastsat til 4 års fængsel. De forskellige synspunkter har sammenhæng med rådets overvejelser om strafmaksimum i § 253, jf. pkt. 4.12.2 nedenfor.

Rådet foreslår, at strafmaksimum i § 193, stk. 1, skærpes fra 4 til 6 års fængsel. Strafmaksimum i § 193, stk. 1, bringes herved på linje med rådets forslag om at skærpe strafmaksimum for hærværk fra 4 til 6 års fængsel, jf. pkt. 4.16 nedenfor.

Om Straffelovrådets overvejelser henvises til betænkningens side 635-637, 644-646, 653-656, 660-662 og 667-669.

4.7.3. *Justitsministeriets overvejelser*

En nedsættelse af strafmaksima i straffelovens §§ 180 og 183, stk. 2, fra livstid til 16 års fængsel, vil indebære, at forbrydelserne, der i dag er uforældelige, forældes efter en forældelsesfrist på 15 år. Justitsministeriet finder på den baggrund, at spørgsmålet om nedsættelse af strafmaksima i de to bestemmelser ligeledes bør afvente Straffelovrådets nærmere overvejelser om de forældelsesmæssige konsekvenser.

Der har i Folketinget været rejst spørgsmål om, hvorvidt gerningsindholdet i § 183 a eventuelt bør ændres i lyset af den teknologiske udvikling, jf. justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 290 af 12. marts 2003 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del – bilag 827).

Straffelovens § 183 a kriminaliserer den, som ombord i et luftfartøj, skib samt andet kollektivt transportmiddel eller godstransportmiddel ved ulovlig tvang, jf. § 260, overtager kontrollen over fartøjet el-

ler griber ind i dets manøvrering. Efter bestemmelsen i § 183 a er det en betingelse for at kunne pålægge straf, at personen er »ombord« på et luftfartøj, skib mv., når denne ved ulovlig tvang overtager kontrollen over fartøjet eller griber ind i dets manøvrering.

Bestemmelsen i § 183 a suppleres af andre straffelovbestemmelser om forvoldelse af ulykker eller forstyrrelse af sikkerheden for transportmidler, jf. §§ 183 og 184. Disse bestemmelser indeholder ikke krav om, at gerningsmanden er ombord i det pågældende transportmiddel.

Der vil med den teknologi, der i dag anvendes, i praksis kun være begrænsede muligheder for at »overtage« kontrollen med et fartøj eller forstyrre dets manøvrering, uden at den pågældende er ombord på fartøjet. Der kan imidlertid forekomme situationer, hvor en person ulovligt vil kunne gribe ind i eller helt overtage kontrollen med et luftfartøj eller et tog uden selv at være om bord i luftfartøjet eller toget, f.eks. ved at trænge ind i det pågældende kontrolcenter.

På den baggrund foreslår Justitsministeriet, at bestemmelsens gerningsbeskrivelse ændres således, at bestemmelsen ikke kun omfatter den person, som ombord på et luftfartøj, skib mv. kaprer dette, men omfatter enhver person der ved ulovlig tvang overtager kontrollen over fartøjet eller griber ind i dets manøvrering, uanset hvor personen befinder sig.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 40, samt bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet er enig i Straffelovrådets forslag om en forhøjelse af strafferammerne i § 191 fra henholdsvis 6 og 10 års fængsel til 10 og 16 års fængsel. Som anført af Straffelovrådet, er der i praksis forekommet tilfælde, hvor straffen er blevet udmålt til eller i nærheden af strafmaksimum, specielt i tilfælde, hvor der er blevet domfældt for indførelse af en helt udsædvanlig stor mængde narkotika med henblik på videresalg. Der synes således i sager om meget store mængder narkotika at være behov for ved strafudmålingen i endnu højere at markere alvoren af forbrydelsen.

Til illustration kan henvises til to domme afsagt af Højesteret og offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen (UfR) henholdsvis 1985, side 1052, og 1991, side 720. I den første dom blev de tiltalte idømt 10 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., ved i forening med henblik på videreoverdragelse at have indført ca. 34 kg. kokain (T1 tillige ca. 28 kg marihuana). I den anden dom idømtes tiltalte efter samme bestemmelser ligeledes 10 års fængsel for medvirken til indførelse med henblik på videreoverdragelse af 13,5 kg. heroin. Endvidere kan

nævnes Højesterets dom offentliggjort i UfR 2001, side 2059, hvor tiltalte for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 191, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt., ved i forening med 8 medtiltalte med henblik på videreoverdragelse at have deltaget i indførelse af ca. 12 tons hash idømtes 6 års fængsel.

Forslaget retter sig navnlig mod tilfælde, hvor der bl.a. under hensyn til forbrydelsens karakter og grovhed opstår behov for at udmåle fængselsstraffe, der er længere end de hidtidige strafmaksima på henholdsvis 6 og 10 års fængsel. Ændringerne tilsigter således alene at give mulighed for en graduering af strafudmålingen i de groveste tilfælde af narkokriminalitet. Hermed tænkes på de tilfælde, som i dag efter den gældende udmålingspraksis efter henholdsvis § 191, 1. og 2. pkt., ville ligge i området lige omkring 6 års fængsel (1. pkt.) og 10 års fængsel (2. pkt.).

Efter praksis udmåles selv i meget grove sager typisk en lavere straf til personer, der alene indtager en mindre rolle i forbindelse med overdragelsen af stoffet (f.eks. kurerer). Straffen er normalt lavere end den straf, der under tilsvarende omstændigheder udmåles til personer, der indtager en central og ledende rolle i narkotikahandlen. Forslaget tilsigter at have en skærpende effekt også på strafudmålingen over for personer med en mindre selvstændig rolle i overdragelsen af stoffet (f.eks. kurerer), hvis hovedmandens straf bedømt efter stoffets omfang og karakter ville lægge tæt på de hidtidige strafmaksima i bestemmelsen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 47, samt bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet er enig i den af Straffelovrådets foreslåede ændring af § 190, hvorved der i selve bestemmelsen indføres en strafferamme på bøde eller fængsel indtil 6 år.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 46, samt bemærkningerne hertil.

Under hensyn til forbrydelsens karakter og ud fra hensynet til sammenhæng mellem beslægtede bestemmelser i straffeloven er Justitsministeriet enig i Straffelovrådets forslag om en forhøjelse af strafferammen i § 185 fra 4 måneders fængsel til 2 års fængsel.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 42, samt bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet er ud fra hensynet til sammenhængen i strafferammerne endvidere enig med Straffelovrådet i, at strafmaksimum i § 193 bør skærpes fra 4 til 6 års fængsel. Straffelovrådets forslag herom er medtaget i lovforslaget om ændring af straffeloven, retsplejeloven, markedsføringsloven og ophavsretsloven (IT-kriminalitet mv.), (L 55) fremsat den 5. november 2003.

4.8. *Betleri og skadelig erhvervsvirksomhed (straffelovens §§ 197-206)*

4.8.1. *Gældende ret*

Straffelovens kapitel 22 (§§ 197-206) indeholder bestemmelser om betleri og skadelig erhvervsvirksomhed. Bestemmelserne kan rubriceres i tre grupper: betleri (§ 197), erhvervsmæssigt og offentligt hasardspil (§§ 203-04) samt erhvervsmæssig udnyttelse og svig i bestemte relationer (§§ 202 og 206).

Straffelovens § 202 kriminaliserer den, som erhvervsmæssigt udnytter andres ukyndighed, uforstand eller uerfarenhed til at forlede dem til spekulationsforretninger. Straffen er fængsel indtil 1 år. Bestemmelsen sigtede ifølge forarbejderne på at modvirke »den om sig gribende Trafik, at formaa ukyndige til at indlade sig paa Terminsspekulationer«.

Straffelovens § 206 retter sig mod den, som i erhvervsøjemed anvender falske foregivender eller anden svigagtig adfærd for at forlede nogen til at udvandre. Til disse forhold knytter bestemmelsen en strafferamme på bøde eller fængsel indtil 1 år.

Om forarbejderne til §§ 197-206 henvises til betænkningens side 672-674, 675 og 677-678.

4.8.2. *Straffelovrådets overvejelser*

I betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse foreslog Straffelovrådet § 202 og § 206 ophævet med henvisning til, at bestemmelserne var meget utidssvarende og i praksis betydningsløse. Straffelovrådet foreslår på ny af de grunde, der er anført i 1987-betænkningen, at § 202 og § 206 ophæves.

Om Straffelovrådets overvejelser henvises til betænkningens side 674-675, 676-677 og 678.

4.8.3. *Justitsministeriets overvejelser*

Justitsministeriet er enig i at der ikke er behov for at opretholde bestemmelserne i § 202 og § 206. Bestemmelserne ses ikke i trykt retspraksis at være anvendt nogensinde. De pågældende handlinger vil dog i givet fald kunne være omfattet af andre bestemmelser.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 48, samt bemærkningerne hertil.

4.9. *Forbrydelser i familieforhold (straffelovens §§ 208-215)*

4.9.1. *Gældende ret*

Straffelovens kapitel 23 (§§ 208-215) omhandler forbrydelser, der udspringer af familiære forhold. Når bortses fra dette fællestræk, er bestemmelserne meget forskellige.

Om de enkelte bestemmelser, herunder forarbejderne til §§ 208-215, henvises til betænkningens side 680-682, 684-687, 693-695 og 695-698.

4.9.2. *Straffelovrådets overvejelser*

Straffelovrådet anfører bl.a., at det kunne overvejes at ændre § 208, så strafferammen bliver bøde eller fængsel indtil 2 år for den, der indgår ægteskab eller lader sit partnerskab registrere, og som i forvejen er gift eller part i et registreret partnerskab (bigami mv.). For handlinger begået ved grov uagtsomhed anbefales en strafferamme på bøde eller fængsel indtil 6 måneder. En strafferamme på bøde eller fængsel indtil 6 måneder bør endvidere gælde for den, som uden selv at være gift eller at være part i et registreret partnerskab indgår ægteskab eller registreret partnerskab med en person, der allerede er gift eller part i et registreret partnerskab. Efter den gældende bestemmelse er de tilsvarende strafmaksima henholdsvis 3 års fængsel (6 år, hvis modparten var uvidende om det beståede ægteskab) og 1 års fængsel.

For så vidt angår § 210 anbefaler Straffelovrådet, at forhold til slægtninge i nedstigende linje over 18 år udskilles med en særskilt strafferamme med et strafmaksimum på 2 års fængsel. Rådet ville endvidere ved forhold mellem søskende finde det ubetænkeligt at nedsætte strafmaksimum fra 2 års til 6 måneders fængsel og at medtage bøde i strafferammen.

Om Straffelovrådets overvejelser henvises til betænkningens side 683-684, 690-693, 695 og 699-700.

4.9.3. *Justitsministeriets overvejelser*

Efter Justitsministeriets opfattelse taler sammenhængen med de skærpede strafferammer i bl.a. § 216 om voldtægt og § 222 om samleje med et barn imod at lempe strafferammerne i § 208 (bigami mv.) og § 210 (incest), som anbefalet af Straffelovrådet. Justitsministeriet stiller derfor ikke forslag herom.

4.10. *Sædelighedsforbrydelser (straffelovens §§ 216-236)*

4.10.1. *Gældende ret*

Straffelovens kapitel 24 (§§ 216-236) om forbrydelser mod kønssædeligheden rummer mange forskellige strafferammer. Det højeste strafmaksimum er fængsel i 12 år, der gælder for voldtægt mv. af særlig grovhed, jf. § 216, stk. 2, og samleje med barn under 12 år, jf. § 222, stk. 2, sammenholdt med §§ 224 og 225. Den mildeste strafferamme er bøde, jf. § 234 om salg af utugtige billeder eller genstande til en person under 16 år.

Straffelovens § 227 åbner mulighed for bortfald af straf for overtrædelse af §§ 216-224 og 226, når de personer, mellem hvilke kønsomgængelsen har fundet sted, efterfølgende er indtrådt i ægteskab med hinanden. Det må antages, at der efter en analogi fra § 227 kan statueres strafbortfald i tilfælde, hvor ægteskab er indgået før overtrædelsen, og hvor samlivet genoptages eller fortsættes efter lovovertrædelsen. Dette kan komme på tale ved overtrædelse af §§ 216 og 217, der ikke er begrænset til uægteskabelige forhold. § 227 er ikke ændret efter indførelsen af registreret partnerskab, men må antages at kunne anvendes analogt i tilfælde, hvor et registreret partnerskab er indgået efter en overtrædelse af straffelovens § 225.

Om forarbejderne til §§ 216-236 henvises til betænkningens side 702-710, 721-724, 725-726, 726-730, 731-732, 732-733, 739-743, 745-746, 747-753 og 758-759.

4.10.2. *Straffelovrådets overvejelser*

Straffelovrådet finder, at strafmaksima på henholdsvis 10 og 4 års fængsel for forhold omfattet af § 216 og § 217 på en afbalanceret måde afspejler alvoren af denne personfarlige kriminalitet, også set i forhold til andre strafferammer. Rådet finder endvidere, at et delt strafmaksimum i § 216 på 6 og 10 års fængsel under anvendelse af de hidtil gældende skærpelseskriterier stadig ville være fuldt tilstrækkeligt (det delte maksimum er 8 og 12 års fængsel), også når hensyn tages til ønskerne om at skærpe strafniveauet, som er kommet til udtryk ved lov nr. 380 af 6. juni 2002. Rådet er samtidig opmærksomt på, at forhøjelse af strafferammer er en af de måder, som lovgivningsmagten har anvendt, når den har ønsket at skærpe strafniveauet for bestemte forbrydelser.

Hensynet til sammenhængen i strafferammesystemet kunne efter rådets opfattelse tale for at ændre strafmaksimum i § 220 (groft misbrug af en persons tjenstlige eller økonomiske afhængighed til at skaffe sig samleje) fra 3 til 4 års fængsel og i § 221 fra 6 til 4 års fængsel. § 220 rejser i øvrigt spørgsmål om ændring af aldersgrænsen til 18 år. Den nuværende aldersgrænse på 21 år er knyttet til den myndighedsalder på 21 år, som gjaldt, da bestemmelsen blev gennemført. § 221 kunne overvejes ophævet i hvert fald for så vidt angår bestemmelsens 1. led (tilsnigelse til samleje med en person, der i vildfarelse anser samlejet for ægteskabeligt). Opretholdes kriminaliseringen i 2. led (tilsnigelse til samleje med en person, der forveksler gerningsmanden med en anden), ville Straffelovrådet finde et strafmaksimum på 1 års fængsel passende,

idet § 225 samtidig bør ændres redaktionelt med henblik på at gøre bestemmelsen kønsneutral.

Efter Straffelovrådets opfattelse ville et delt strafmaksimum svarende til de tidligere gældende på 6 og 10 års fængsel i § 222 stadig være passende (det gældende delte strafmaksimum er som ovenfor nævnt 8 og 12 års fængsel), også når hensyn tages til det ønske om skærpelse af strafniveauet for seksuel omgang med børn, som kom til udtryk under udvalgsbehandlingen af lov nr. 380 af 6. juni 2002. Rådet er som nævnt ovenfor samtidig opmærksomt på, at forhøjelse af strafferammer er en af de måder, som lovgivningsmagten har anvendt, når den har ønsket at skærpe strafniveauet for bestemte forbrydelser.

Ved en lovrevision kunne der være anledning til at overveje, om der er tilstrækkeligt grundlag for at opretholde kriminaliseringen i § 223, *stk. 2*, (forførelse af en person under 18 år under groft misbrug af overlegenhed, der beror på alder og erfaring) og i bekræftende fald, om strafmaksimum burde følge strafmaksimum i § 221, 2. led, jf. ovenfor.

Det er under rådets drøftelse også nævnt, at aldersgrænsen i § 222, *stk. 1* (den seksuelle lavalder), kunne overvejes sænket fra 15 til 14 år.

Straffelovrådet har ikke fundet anledning til at gå ind i en nærmere vurdering af strafferammerne i §§ 223 *a*, 230 og 235, der bygger på forholdsvis ny lovgivning og er genstand for nye lovinitiativer med henblik på at gøre det muligt for Danmark at deltage i vedtagelsen af en EU-rammeaftale om bekæmpelse af seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi.

Rådet ville kunne gå ind for, at § 226 (om uagtsomme overtrædelser af visse forbrydelser mod kønsædeligheden) tilføjes en udtrykkelig strafferamme på bøde eller fængsel indtil 2 år.

Under drøftelsen af § 227 (bortfald af straf i visse tilfælde, hvor gerningsmanden og ofret efterfølgende er blevet gift) er rejst spørgsmål om, hvorvidt bestemmelsen som udtryk for et almindeligt strafudmålingshensyn i stedet burde placeres i straffelovens kapitel 10 om straffastsættelse. For det tilfælde, at § 227 opretholdes, foreslås bestemmelsen ændret med henblik på at sikre en strafmæssig ligestilling mellem homoseksuelle og heteroseksuelle forhold.

§ 231 (strafferammeforhøjelse i gentagelsestilfælde) kunne efter Straffelovrådets opfattelse overvejes ophævet. Det samme gælder § 233 (forargelig opfordring til utugt mv.).

Aldersgrænsen på 21 år i § 228, *stk. 2*, (tilskyndelse mv. af person under 21 år til prostitution) har i lighed med § 220 forbindelse med den daværende myndighedsalder og kunne overvejes sænket til 18 år.

Strafmaksimum i § 229, stk. 1, (alfonseri) kunne bl.a. med henblik på en øget markering af forskellen i strafværdighed med hensyn til de forhold, der omfattes af henholdsvis § 228 (rufferi mv.) og § 229, overvejes reduceret fra 3 til 2 års fængsel.

Om Straffelovrådets overvejelser henvises til betænkningens side 719-721, 735-739, 744-745, 747, 757-758 og 759.

Straffelovrådet har ikke udarbejdet konkrete forslag til lovændringer.

4.10.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet har ikke fundet grundlag for at følge Straffelovrådets anbefalinger vedrørende forskellige lempelser af en række bestemmelser i straffelovens kapitel 24.

Justitsministeriet er dog enig i Straffelovrådets forslag om ligestilling mellem personer, der lever i ægteskab, og personer, der lever i registreret partnerskab, jf. straffelovens § 227. Med forslaget er det hensigten, at straffebestemmelsen skal anvendes i forhold til personer i registreret partnerskab i samme omfang som det i dag sker i forhold til personer, der lever i ægteskab.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 49, samt bemærkningerne hertil.

4.11. Voldsforbrydelser (straffelovens §§ 244-248)

4.11.1. Gældende ret

De forsætlige voldsforbrydelser er inddelt i tre kategorier (§§ 244-246) med maksimumstraffe på fængsel i 3 år for simpel vold (§ 244), 6 år for grov vold og 10 år for vold under særdeles skærpende omstændigheder.

Straffelovens § 247 indeholder bestemmelser, der giver mulighed for at forhøje straffen med indtil det halve – dvs. at strafmaksimum i den anvendelige bestemmelse forhøjes med 50 pct. – i visse gentagelsestilfælde og tilfælde, hvor volden begås over for en person, der efter karakteren af sit arbejde er særlig udsat for vold.

Efter straffelovens § 248 kan forskyldt straf bortfalde, dels når legemsangreb er udøvet under slagsmål, dels når den angrebne har øvet gengæld mod angriberen.

Om forarbejderne til §§ 244-248 henvises til betænkningens side 783-785.

4.11.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet finder, at et almindeligt strafmaksimum på 10 års fængsel for de groveste former for vold

(§ 246) må anses for passende, også i forhold til de strafferammeændringer, som rådet foreslår på andre områder.

Der er endvidere enighed om, at et strafmaksimum på 10 års fængsel for vold omfattet af § 246 fører til, at strafmaksimum for forhold omfattet af § 245 passende bør være 6 års fængsel.

En strafferamme på bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder ville i og for sig fortsat være passende for vold efter § 244. En sådan strafferamme ville efter Straffelovrådets opfattelse stadig være fuldt tilstrækkelig med henblik på det store flertal af voldstilfælde, hvad enten man i hovedsagen ønsker at bevare det hidtidige udmålingsniveau eller at skærpe strafniveauet i tråd med intentionen i lov nr. 380 af 6. juni 2002. Rådet er samtidig opmærksomt på, at forhøjelse af strafferammer er en af de måder, som lovgivningsmagten har anvendt, når den har ønsket at skærpe strafniveauet for bestemte forbrydelser.

Der er under rådets drøftelse stillet spørgsmålstejn ved behovet for §§ 119 og 247, stk. 2, ved siden af de almindelige voldsbestemmelser. Der er enighed om, at lov nr. 380 af 6. juni 2002 også kunne rejse spørgsmål i forhold til disse bestemmelser. §§ 119 og 247, stk. 2, har baggrund i særlige hensyn, der efter nogle medlemmers opfattelse fuldt ud kan begrunde opretholdelse af et skærpet strafmaksimum. Rådet har afstået fra at fremkomme med forslag, der særligt retter sig mod disse bestemmelser.

Under rådets drøftelse af § 248 er der rejst spørgsmål om, hvorvidt bestemmelsen som udtryk for et almindeligt strafudmålingshensyn i stedet burde placeres i straffelovens kapitel 10 om straffastsættelse.

Om Straffelovrådets overvejelser henvises til betænkningens side 796-801.

4.11.3. Justitsministeriets overvejelser

Under hensyn til de strafskærpselser bl.a. for vold, der blev gennemført ved lov nr. 380 af 6. juni 2002, finder Justitsministeriet ikke grundlag for at foreslå ændringer af strafferammerne i disse bestemmelser. Det er således Justitsministeriets opfattelse, at de i dag gældende strafferammer i §§ 244-248 om vold på en passende måde afspejler en nutidig vurdering af strafværdigheden af disse forbrydelser.

Justitsministeriet finder endvidere ikke grundlag for at ophæve straffelovens § 248 og i stedet placerer bestemmelsen i straffelovens kapitel 10. Baggrunden herfor, er at straffelovens § 248 er en integreret del af straffelovens øvrige voldsbestemmelser, og at en sådan ændring derfor bør ske i anden sammenhæng.

F. t. l. vedr. straffeloven og retsplejeloven

4.12. Andre forbrydelser mod liv og legeme (straffelovens §§ 237-241 og §§ 249-254)

4.12.1. Gældende ret

De forbrydelser, som under overskriften »Forbrydelser mod liv og legeme« indgår i straffelovens 25. kapitel, er bl.a. drabsforbrydelser (§§ 237-241) og visse skade- eller fareforvoldende handlinger (§§ 250-254).

Efter straffelovens § 250 straffes den, som hensætter en anden i hjælpeløs tilstand eller forlader en under hans varetægt stående person i en sådan tilstand, med fængsel, der når handlingen har medført døden eller grov legemsbeskadigelse, under i øvrigt skærpende omstændigheder kan stige til 8 år.

Efter straffelovens § 253 straffes med bøde eller fængsel indtil 3 måneder den, som, uagtet det var ham muligt uden særlig fare eller opofrelse for sig selv eller andre, undlader 1) efter evne at hjælpe nogen, der er i øjensynlig livsfare, eller 2) at træffe de foranstaltninger, som af omstændighederne kræves til redning af nogen tilsyneladende livløs, eller som er påbudt til omsorg for personer, der er ramt af skibbrud eller anden tilsvarende ulykke.

Om forarbejderne til §§ 237-241 og §§ 249-254 henvises til betænkningens side 804-810 og 813-819.

4.12.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet har under henvisning til de nyligt vedtagne strafskærper vedrørende vold og voldtægt mv. begrænset sig til at fremkomme med generelle betragtninger om strafferammerne.

I Straffelovrådets oversigt baseret på det angrebne retsgode, jf. pkt. 3.2 ovenfor, er § 237 kategoriseret med et strafmaksimum på fængsel på livstid. § 238, §§ 241 og 249 samt §§ 250 og 252-253 er placeret i en kategori med et strafmaksimum på 4 års fængsel. §§ 239 og 240 er henført til en kategori med et strafmaksimum på 2 års fængsel. § 251 indgår i en kategori med et strafmaksimum på 6 måneders fængsel, og § 254 er gjort til et bødedelikt. Der er i Straffelovrådet enighed om, at de nævnte strafmaksima som udgangspunkt på en afbalanceret måde afspejler alvoren i den personfarlige kriminalitet, herunder også i forhold til berigelseskriminalitet omfattet af straffelovens § 286, som rådet foreslår tilknyttet et strafmaksimum på 6 års fængsel, jf. pkt. 4.15 nedenfor.

Rådet har fremhævet, at man af tidsmæssige grunde ikke er gået ind i en nærmere vurdering af de principielle aspekter ved strafferammer, der alene retter sig mod uagtsomme forhold.

§ 240 kunne efter rådets opfattelse rejse spørgsmål om at ændre den nuværende delte strafferamme på bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller, når forbrydelsen er begået af egenyttige bevæggrunde, fængsel indtil 3 år til en strafferamme på bøde eller fængsel indtil 2 år.

Straffelovrådet finder under hensyn til forbrydelsens beskaffenhed, at det ville være naturligt at udforme strafferammen i § 250 på samme måde som i § 252.

Rådet finder endvidere, at bøde vil kunne optages i strafferammen i § 251 og at bestemmelsen om straffedsættelse som følge heraf vil kunne udgå som overflødig.

Bøde kunne også overvejes optaget i § 252 - efter indførelsen af stk. 2 om smitte med livstruende sygdom - dog alene med sigte på forhold, der omfattes af stk. 1.

Et flertal af Straffelovrådets medlemmer (6 medlemmer) finder, at et strafmaksimum på 2 års fængsel ville være passende i § 253. Et mindretal (2 medlemmer) ville finde et strafmaksimum på 4 års fængsel passende.

Straffelovrådet finder, at § 254 burde have et strafmaksimum på 1 års fængsel. Rådet fremhæver i øvrigt, at en række bestemmelser kunne give anledning til at overveje ændring i gerningsbeskrivelsen, såfremt der var lejlighed til at foretage en grundigere gennemgang.

Om Straffelovrådets nærmere overvejelser henvises til betænkningens side 827-832.

4.12.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig i Straffelovrådets overvejelser vedrørende § 240, og foreslår på den baggrund, at bestemmelsen får én normalstrafferamme indeholdende »bøde eller fængsel indtil 3 år«.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 50, samt bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet er enig i den af Straffelovrådet foreslåede ændrede formulering af straffelovens § 250, hvormed strafferammen bringes på linje med formuleringen af strafferammen i den beslægtede bestemmelse i § 252. Med den ændrede formulering udelades ordene »når handlingen har medført døden eller grov legemsbeskadigelse«, men denne ændring tilsigter ingen forandring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 51, samt bemærkningerne hertil.

Endvidere er Justitsministeriet enig i Straffelovrådets forslag til § 251.

Der henvises til pkt. 3.3.3 ovenfor og til lovforslagets § 1, nr. 52, samt bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet finder under hensyn til straffskærpselsloven fra 2002, jf. lov nr. 380 af 6. juni 2002, ikke anledning til at foreslå hjemmel til bødestraf indført i § 252 om forsætlig fareforvoldelse.

At undlade at hjælpe andre, der er i øjensynlig livsfare, hvis dette kan gøres uden særlig fare for den pågældende selv, kan i mange tilfælde være lige så alvorlig en forbrydelse, som det forhold selv at foretage en aktiv handling, hvormed andre bliver udsat for fare. Af den grund er Justitsministeriet enig med Straffelovrådet i, at straffen i § 253 bør skærpes. Justitsministeriet er endvidere enig med flertallet i, at bestemmelsens strafmaksimum bør være 2 års fængsel.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 53, samt bemærkningerne hertil.

4.13. Forbrydelser mod den personlige frihed (straffelovens §§ 260-262 a)

4.13.1. Gældende ret

Straffelovens kapitel 26 (§§ 260-262 a) omhandler forbrydelser mod den personlige frihed. Forbrydelserne kan inddeles i to grupper: § 260 (ulovlig tvang) og §§ 261-262 (frihedsberøvelse). Hertil kommer den nye bestemmelse i § 262 a om menneskehandel, der er kendetegnet ved, at der på forskellig vis uberettiget gøres indgreb i forurettedes frihed til at handle og opholde sig, hvor den pågældende ønsker det.

Straffelovens § 261 kriminaliserer forsætlige indskrænkninger i den frie adgang til at bevæge sig fra sted til sted efter egen bestemmelse. Efter § 261, stk. 1, straffes den, der berøver en anden friheden, med fængsel indtil 4 år. Sker frihedsberøvelsen for vindings skyld, eller har frihedsberøvelsen været langvarig eller bestået i, at nogen uberettiget holdes i forvaring som sindssyg eller mentalt retarderet eller bringes i fremmed krigstjeneste eller fangenskab eller anden afhængighed i fremmed land, er straffen efter bestemmelsens stk. 2 fængsel fra 1 til 12 år.

Til § 261 føjes i § 262 en bestemmelse om den, der ved grov uagtsomhed forvolder en frihedsberøvelse af den i § 261, stk. 2 nævnte art. Straffen er bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 1 år.

Om forarbejder til §§ 260-262 a henvises til betænkningens side 833-835.

4.13.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet har i hovedsagen begrænset sig til at fremkomme med generelle betragtninger om straffesrammerne, jf. pkt. 2.2.3 ovenfor.

Rådet foreslår i øvrigt ud fra hensynet til forenkling af strafferammesystemet, at bøde optages i straffesrammen i § 261, stk. 1, og at strafmaksima reduceres i § 262 fra 1 års til 6 måneders fængsel, idet § 262 samtidig indarbejdes som stk. 3 i § 261.

Straffelovrådet har ikke fundet anledning til at gå ind i en nærmere vurdering af § 262 a, der bygger på ny lovgivning.

Om Straffelovrådets overvejelser henvises til betænkningens side 841-843.

4.13.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig i de stillede forslag om ændring af § 261 og ophævelsen af § 262. Med forslaget tilsigtes ingen ændring i udmålingspraksis.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 54 og 55, samt bemærkningerne hertil.

4.14. Freds- og ærekrænkelser (straffelovens § 153 og §§ 263-275 a)

4.14.1. Gældende ret

Straffelovens kapitel 27 (§§ 263-275 a) indeholder bestemmelser om freds- og ærekrænkelser. Bestemmelserne kan rubriceres i tre grupper: krænkelser af privatlivets fred (§§ 263-264 d), visse forulempelser og trusler mv. (§§ 265-266 c) samt ærekrænkelser (§§ 267-274 og § 275 a).

§ 275, stk. 1, foreskriver, at forbrydelserne i kapitel 27 som hovedregel er undergivet privat påtale. Det gælder ikke forbrydelserne i §§ 266, 266 a og 266 b. Endvidere åbner § 275, stk. 2, under visse betingelser mulighed for offentlig påtale.

Med bøde eller fængsel indtil 6 måneder straffes den, som uberettiget bryder brevhemmeligheden mv., skaffer sig adgang til andres gemmer eller uberettiget aflytter telefonsamtaler, jf. straffelovens § 263, stk. 1. Med samme straf straffes efter stk. 2 den, som uberettiget skaffer sig adgang til en andens oplysning eller programmer, der er bestemt til at bruges i et anlæg til elektronisk databehandling (hacking). Efter stk. 3 kan straffen stige til 4 års fængsel for den, som begår de i stk. 1 og 2 nævnte forhold med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervshemmeligheder eller under andre skærpende omstændigheder. Den skærpede straffesramme i stk. 3 sigter navnlig på erhvervsspionage,

men kan efter omstændighederne også komme på tale i andre tilfælde.

Straffelovens § 264 omhandler visse former for husfredskrænkelser. Efter bestemmelsens stk. 1 straffes den, som uberettiget 1) skaffer sig adgang til fremmed hus eller andet ikke frit tilgængeligt sted, eller 2) undlader at forlade fremmed grund efter at være opfordret dertil. Straffen er bøde eller fængsel indtil 6 måneder. Hertil føjes i stk. 2 en skærpet strafferamme på fængsel indtil 4 år, som er forbeholdt tilfælde, hvor indtrængen i fremmed hus mv. efter stk. 1, nr. 1, sker med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervshemmeligheder eller under andre skærpende omstændigheder. Den skærpede strafferamme i stk. 2 sigter i lighed med § 263, stk. 3, navnlig på tilfælde af erhvervsspionage, men kan efter omstændighederne også komme på tale i andre tilfælde.

Efter § 265 straffes den, der krænker nogens fred ved trods forud af politiet given advarsel (tilhold) at trænge ind på vedkommende, forfølge vedkommende med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forulmepe vedkommende. Straffen er bøde eller fængsel indtil 6 måneder. En advarsel fra politiet har gyldighed for 5 år.

Hovedbestemmelsen om ærekrænkelser er straffelovens § 267, stk. 1, som foreskriver bøde eller fængsel indtil 4 måneder for den, som krænker en andens ære ved fornærmelige ord eller handlinger eller ved at fremsætte eller udbrede sigtelser for et forhold, der er egnet til at nedsætte den fornærmede i medborgeres agtelse. Stk. 1 suppleres i stk. 2 og 3 af bestemmelser, der definerer visse omstændigheder som skærpende og i nogle af disse tilfælde knytter en skærpet sidestrafferamme på op til 6 måneders fængsel til tilstedeværelsen af de i lovtæksten nævnte skærpende omstændigheder.

Til § 267 føjes i § 267 a en bestemmelse om, at der med hensyn til visse sigtelser ikke ved pådømmelsen skal kunne »tages hensyn til påstand om, at den i samfundet i almindelighed gældende vurdering af sigtelsernes utilbørlighed ikke skal finde anvendelse«.

En sigtelse omfattet af § 267 er straffri, når dens sandhed bevises, såvel som når den, der i god tro fremsætter sigtelsen, har været forpligtet til at udtale sig eller har handlet til berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse eller af eget eller andres tarv, jf. § 269, stk. 1. Oplyses omstændigheder, som gav føje til at anse sigtelsen for sand, kan straffen efter § 269, stk. 2, bortfalde.

§ 272 åbner mulighed for strafbortfald, når en handling efter § 267 er fremkaldt ved utilbørlig adfærd af

den forurettede eller når den forurettede har øvet gengæld mod fornærmeren.

Af straffelovens § 275 a fremgår, at sager om § 267 og § 268 (injuriesager) bør fremmes med størst mulig hurtighed.

Om forarbejderne til §§ 263-275 a henvises til betænkningens side 846-854, 864-870, 875-881.

4.14.2. *Straffelovrådets overvejelser*

Udvalget om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet (Brydesholt-udvalget) har foretaget en omfattende behandling af spørgsmål med tilknytning til informationskrænkelser. Udvalget har som led heri stillet forslag om nye straffelovsbestemmelser og om ændring og/eller ophævelse af eksisterende straffelovsbestemmelser, herunder freds- og ærekrænkelser i straffelovens kapitel 27 (§§ 263-275 a).

Straffelovrådet har på den baggrund som udgangspunkt undladt at fremkomme med forslag på dette område. Rådet bemærker dog, at man er enig i Brydesholt-udvalgets opfattelse, hvorefter kriminalitet rettet mod informationer bør være undergivet samme strafmaksimum som kriminalitet rettet mod mere traditionelle økonomiske værdier i form af penge og ting.

B.l.a. som følge heraf foreslår rådet strafmaksimum i §§ 263, stk. 3, og 264, stk. 2, hævet fra 4 til 6 års fængsel svarende til det strafmaksimum, som foreslås for berigelsesforbrydelser, jf. pkt. 4.14 nedenfor. Endvidere foreslås en præcisering af lovens skærpselskriterier, hvorefter straffen kan stige til fængsel indtil 6 år, når et forhold som omhandlet i § 263, stk. 1 eller 2, eller i § 264, stk. 2, er begået med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervshemmeligheder eller under sådanne omstændigheder, at det påfører andre en betydelig skade eller indebærer en særlig risiko herfor.

Rådet bemærker i øvrigt, at man ikke har fundet grundlag for at ændre strafferammerne i §§ 263, stk. 1, 264, stk. 1, 264 a og 264 c-d. Det fremhæves i den forbindelse, at en ønskelig skærpet opmærksomhed om strafværdigheden af husfredskrænkelser ved indbrud i privat beboelse kan komme til udtryk uden ændring af normalstrafferammen i § 264, stk. 1, jf. pkt. 3.10 ovenfor.

Straffelovrådet finder, at strafmaksimum i § 265 om overtrædelse af tilhold bør bringes på linje med § 266 om trusler mv. og foreslår derfor en skærpselse fra 6 måneders til 2 års fængsel.

Efter rådets opfattelse kunne der rejses spørgsmål om ophævelse af §§ 266 a og 266 c, idet disse bestemmelser sjældent anvendes. Rådet afstår dog fra at gå

ind i en nærmere vurdering af, om der er grundlag for at ophæve de pågældende bestemmelser.

Straffelovrådet foreslår, at §§ 267, stk. 2 og 3 om visse skærpende omstændigheder i forbindelse med ærekrænkelser mv., 267 a om fremsættelse af visse usandfærdige sigtelser og 275 a vedrørende sagsbehandlingen, ophæves, idet ophævelsen af § 267, stk. 2 og 3, ikke tilsigter at hindre, at de forhold, som nævnes i bestemmelserne, efter en konkret vurdering fortsat kan tillægges skærpende betydning ved straffastsættelsen.

Straffelovrådet finder således ikke, at der er et praktisk behov for at opretholde et forhøjet maksimum på 6 måneder i § 267, stk. 2 med henblik på tilfælde, hvor fornærmelsen er fremsat mod en af de i § 119, stk. 2, nævnte personer, ligesom rådet finder, at den i samme stykke indeholdte regel om en »skærpende omstændighed« er uden praktisk betydning. Det samme gælder stk. 3 om den skærpende omstændighed, at fornærmelsen er fremsat i trykt skrift.

Straffelovrådet er endvidere af den opfattelse, at § 267 a ikke kan antages at have nogen selvstændig vejledende betydning med henblik på domstolenes afgørelse om en sigtelsses strafbarhed eller om straffens fastsættelse. Endvidere vurderer rådet, at § 275 a, må anses for overflødig.

Et flertal af Straffelovrådets medlemmer (6 medlemmer) finder, at strafmaksimum i § 268 om bagvaskelse indtil videre bør opretholdes uændret. Flertallet foreslår, at ordene »med fængsel indtil 2 år« ændres til », og den i § 267 nævnte straf kan da stige til fængsel i 2 år«, idet bødehjæmle i § 268, 2. pkt., samtidig udgår som overflødig. Et mindretal (2 medlemmer) finder, at der højst er grundlag for et strafmaksimum på 6 måneders fængsel. Var der lejlighed til at foretage en grundigere kritisk gennemgang af § 268, kunne det efter Straffelovrådets opfattelse overvejes at begrænse begrebet bagvaskelse til bestemmelsens 1. led.

Efter Straffelovrådets opfattelse kunne § 274, der i dag ikke indeholder en tidsmæssig påtalebegrænsning, rejse spørgsmål bl.a. om en »ydre« grænse for påtale af bagvaskelse i forhold til en afdød, på f.eks. 10 år. Rådet finder dog, at en sådan ændring vil kræve en grundigere gennemgang af bestemmelsen, hvorfor der ikke stilles forslag herom.

Under rådets drøftelse af § 269, stk. 2, om bortfald af straf efter § 269, stk. 1, og § 272 om bortfald af straf efter § 267, er der endvidere rejst spørgsmål om, hvorvidt bestemmelserne som udtryk for almindelige strafudmålingshensyn i stedet burde placeres i straffelovens kapitel 10 om straffastsættelse. Under hensyn til at bestemmelserne er en integreret del af straffelo-

vens øvrige bestemmelser om ærekrænkelser, afstår rådet dog fra at stille forslag herom.

Om Straffelovrådets nærmere overvejelser henvises til betænkningens side 862-864, 874-875, 881-884.

4.14.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tilslutte sig det af Straffelovrådet stillede forslag om en skærpende af strafmaksimum i §§ 263, stk. 3, og 264, stk. 2, fra 4 til 6 års fængsel ud fra hensynet til sammenhængen i strafferammerne.

Straffelovrådets forslag om ændring af § 263 er medtaget i lovforslaget om ændring af straffeloven, retsplejelovent, markedsføringsloven og ophavsretsloven (IT-kriminalitet mv.), (L 55) fremsat den 5. november 2003.

Straffelovrådets forslag til en nyaffattelse af straffelovens § 264, stk. 2, indebærer for det første, at strafmaksimum i sidestraftefferammen hæves fra 4 til 6 års fængsel og for det andet, at bestemmelsens kriterier for, hvornår den skærpede strafferamme kan finde anvendelse, præciseres.

For så vidt angår de foreslåede præciseringer af bestemmelsens kriterier for, hvornår de skærpede strafferamme finder anvendelse, er Justitsministeriet enig i, at det navnlig vil være i de af Straffelovrådet opregnede tilfælde, at den skærpede strafferamme bør finde anvendelse. Bestemmelsen bør dog efter Justitsministeriets opfattelse rumme mulighed for at omfatte også andre tilfælde efter en konkret vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder.

Justitsministeriet foreslår derfor, at § 264, stk. 2, formuleres således, at straffen kan stige til fængsel indtil 6 år, hvis de i § 264, stk. 1, nr. 1, nævnte forhold begås med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervs-hemmeligheder eller under sådanne omstændigheder, at det påfører andre en betydelig skade eller indebærer en særlig risiko herfor, eller under andre særlige omstændigheder.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 56, samt bemærkningerne hertil.

Med hensyn til spørgsmålet om at sikre en skærpet opmærksomhed om strafværdigheden af husfredskrænkelser ved indbrud i private boliger, henvises til pkt. 3.10 ovenfor.

Justitsministeriet er enig i, at strafmaksimum i straffelovens § 265 bør skærpes, således at der bliver overensstemmelse mellem strafferammerne i § 265 og § 266. Det er Justitsministeriets opfattelse, at overtrædelse af tilhold – der af den forurettede ofte kan virke meget voldsomt og generende – bør være under-

givet samme strafmaksimum som straffelovens § 266 om fremsættelse af trusler. Med ændringen tilsigtes strafniveaet forhøjet således, at der i højere grad skæles til grovheden og omstændighederne ved overtrædelsen af § 265. Bl.a. vil man ved bedømmelsen af overtrædelsens karakter kunne skele til den praksis, der foreligger for overtrædelse af § 266.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 57, samt bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet er enig i den foreslåede ophævelse af § 267, stk. 2 og 3. Ophævelsen tilsigter ikke at hindre, at de forhold, der er nævnt i bestemmelserne kan tillægges skærpene betydning ved strafudmålingen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 58, samt bemærkningerne hertil.

Straffelovens § 267 a ses ikke anvendt i praksis, og Justitsministeriet kan tilslutte sig Straffelovrådets forslag om ophævelse.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 58, samt bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet er enig med Straffelovrådet i, at bestemmelsen i § 275 a i dag er overflødig og kan ophæves.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 60, samt bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet er enig i Straffelovrådets overvejelser vedrørende en tidsmæssig påtalebegrænsning for ærefornærmende udtalelser mod en afdød, jf. § 274. Ministeriet finder dog, at en sådan ændring først bør gennemføres, når der er foretaget en grundig gennemgang af bestemmelsen.

Strafbortfaldsbestemmelserne i § 269, stk. 2, og § 272 er som nævnt af Straffelovrådet en integreret del af straffelovens bestemmelser om ærekrænkelser. Justitsministeriet finder på den baggrund, at en ændret placering af bestemmelserne først bør gennemføres, når dette er overvejet nærmere.

4.15. Berigelsesforbrydelser (straffelovens §§ 276-290)

4.15.1. Gældende ret

Betegnelsen »berigelsesforbrydelser« omfatter forbrydelser, hvorved nogen opnår en uberettiget vinding ved retsstridigt at tilføje den forurettede et tilsvarende formuetab. Betegnelsen omfatter tyveri, jf. § 276, ulovlig omgang med hittegods, jf. § 277, underslæb, jf. § 278, bedrageri og databedrageri, jf. §§ 279 og 279 a, mandatsvig, jf. § 280, afpresning, jf. § 281, åger, jf. § 282, og skyldnersvig, jf. § 283.

Reglerne om straf for berigelsesforbrydelser er indrettet med en normalstrafferamme i § 285 samt en si-

destrafferamme for særligt grove forbrydelser i § 286 og en sidestrafte ramme for berigelsesforbrydelser af mindre strafværdighed i § 287.

Efter straffelovens § 285, stk. 1, straffes de i §§ 276 og 278-283 nævnte forbrydelser med fængsel indtil 1 år og 6 måneder. I de i § 283, stk. 2, nævnte tilfælde, dvs. visse tilfælde af skyldnersvig foretaget til begunstiggelse af en fordringshaver, kan straffen såvel for skyldneren som for den begunstigede fordringshaver gå ned til bøde. Ulovlig omgang med hittegods straffes efter § 285, stk. 2, med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Om tyveri er i § 286, stk. 1, foreskrevet en maksimumstraf på fængsel i 4 år, når tyveriet er af særlig grov beskaffenhed, såsom på grund af den måde, hvorpå det er udført, eller fordi det er udført af flere i forening eller under medtagelse af våben eller andet farligt redskab eller middel, eller på grund af de stjålne genstandes betydelige værdi eller de forhold, under hvilke de befandt sig, såvel som når tyverier er begået i større antal. Straffen for underslæb, bedrageri, databedrageri, mandatsvig og skyldnersvig kan efter § 286, stk. 2, stige til fængsel i 8 år, når forbrydelsen er af særlig grov beskaffenhed, eller et større antal forbrydelser er begået. Under tilsvarende omstændigheder kan straffen for afpresning og åger stige til fængsel i 6 år, jf. § 286, stk. 3.

Straffen er bøde og kan under i øvrigt formildende omstændigheder bortfalde, hvis nogen af de forbrydelser, der er nævnt i §§ 276-283, er af mindre strafværdighed på grund af de omstændigheder, hvorunder handlingen er begået, de tilvandede genstandes eller det lidte formuetabs ringe betydning eller af andre særlige grunde, jf. § 287, stk. 1.

Røveri anses som den groveste af alle berigelsesforbrydelser, idet forbrydelsen rummer en kombination af en økonomisk krænkelse og et angreb på en person. Angrebet foregår i reglen således, at gerningsmanden fratager eller aftvinger en anden penge eller andre værdigenstande mv. under anvendelse af vold eller trussel om øjeblikkelig anvendelse af vold. Bestemmelsen findes i straffelovens § 288.

Straffelovens § 289 indeholder en bestemmelse om straf for skattesvig og momsrig samt indsmugling af særlig grov karakter. Bestemmelsen er en strafudmålingsregel, der forhøjer de strafferammer, der er fastsat i skattekontrolloven, momsloven og toldloven, til fængsel i indtil 4 år, når forholdet er af særlig grov karakter.

Straffelovens § 289 a indeholder en bestemmelse, der særskilt kriminaliserer svig med EU-midler.

Efter § 290, stk. 1, er strafferammen for hæleri bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Er hæleriet af særlig grov beskaffenhed, eller har hæleriet været erhvervmæssigt, er straffen bøde eller fængsel indtil 6 år, jf. § 290, stk. 2.

Om forarbejderne til §§ 276-290 henvises til betænkningens side 890, 904-905 og 910-919.

4.15.2. Straffelovrådets overvejelser

Et flertal af Straffelovrådets medlemmer (6 medlemmer) finder det rigtigst at blive stående ved den gældende opdeling mellem § 285 og § 287. Dette flertal finder også, at der bør gælde samme strafmaksimum for groft skattesvig mv., jf. § 289, og groft EU-svig, jf. § 289 a, som for groft bedrageri, sml. nedenfor om § 286. Et mindretal (2 medlemmer) går ind for, at § 287 ophæves og bøde indføres i normalstrafferammen i § 285, stk. 1. Dette mindretal går også ind for, at groft skattesvig mv. og groft EU-svig undergives et strafmaksimum på 4 års fængsel.

Et enigt Straffelovråd foreslår, at de nuværende strafmaksima på henholdsvis 4, 6 og 8 års fængsel i § 286 ændres til et samlet strafmaksimum på 6 års fængsel, som også svarer til det gældende strafmaksimum for groft eller erhvervmæssigt hæleri. Anvendelsen af denne strafferamme foreslås gjort betinget af, at de i §§ 276 og 278-283 nævnte forbrydelser er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening eller under medtagelse af våben eller andet farligt redskab eller middel, eller som følge af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller at et større antal forbrydelser er begået.

Straffelovrådet finder ikke grundlag for at ændre strafmaksimum for røveri, jf. straffelovens § 288. Rådet foreslår alene en præcisering af den skærpene sdestrafferamme i § 288, stk. 2, således at bestemmelsen kan anvendes, hvis et røveri er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af dets særligt farlige karakter, udførelsesmåden eller omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller at et større antal forbrydelser er begået.

For så vidt angår § 290 om hæleri bemærker rådet, at stk. 2 for nylig er blevet ændret efter grundige overvejelser i Brydensholt-udvalget. Straffelovrådet afstår derfor fra at foreslå ændringer i stk. 2, selv om formuleringen af skærpelseskriterierne i denne bestemmelse afviger fra rådets forslag til ændring af bl.a. § 286.

Om Straffelovrådets overvejelser henvises til betænkningens side 924-930.

4.15.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig i, at hensynet til homogenitet og sammenhæng i strafferammerne kunne tale for at ændre § 286 således, at der fastsættes et fælles maksimum for de forbrydelser, som i dag indgår i bestemmelsen.

Straffelovrådet anfører til støtte for forslaget om et fælles strafmaksimum bl.a., at alle grove former for berigelseskriminalitet bør være undergivet samme strafmaksimum, idet strafværdigheden af disse forbrydelser afhænger af det beskyttede retsgode og ikke af om der er tale om den ene eller anden form for berigelseskriminalitet. Med hensyn til spørgsmålet om, hvilket fælles strafmaksimum der bør gælde anfører rådet, at bestemmelsen i straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt., åbner mulighed for i sammenstødtilfælde under særdeles skærpene omstændigheder at forhøje den højeste for nogen af lovovertrædelserne foreskrevne straf med indtil det halve. Et strafmaksimum på fængsel i 6 år i § 286 vil således efter omstændighederne blive forhøjet til 9 års fængsel.

Over for Straffelovrådets forslag kan det på den anden side anføres, at forbrydelser, der angår betroede midler eller udføres ved komplicerede økonomiske transaktioner i forretningsmæssige forhold (»white-collar crime« mv.), derved bliver sidestillet med tyveri med hensyn til strafferammen, og det kan virke urimeligt, da der ved disse forbrydelser ofte i de grove tilfælde svindles med meget store pengebeløb. Samtidig er der på grund af disse forbrydelsers ofte komplekse og mere skjulte karakter umiddelbart en mindre opdagelsesrisiko end ved f.eks. tyveri, og efterforskning og retsforfølgning af disse forbrydelsestyper kræver ofte meget store ressourcer. Endvidere kan det anføres, at der i retspraksis i de senere år er forekommet domme med langvarige fængselsstraffe for disse former for berigelseskriminalitet, også domme, hvor straffen har været over 6 års fængsel. Disse forhold taler efter Justitsministeriets opfattelse imod at nedsætte strafmaksimum for bedrageri mv. fra 8 til 6 års fængsel med henblik på at opnå et ensartet strafmaksimum for alle grove berigelsesforbrydelser.

Efter en samlet vurdering mener Justitsministeriet, at § 286 bør være opdelt på den måde, at stk. 1 omfatter grove tilfælde af tyveri, afpresning og åger med en strafferamme på 6 år, mens stk. 2 omfatter grove tilfælde af underslæb, bedrageri, databedrageri, mandat-svig og skyldnersvig med en strafferamme på 8 år.

For så vidt angår groft tyveri, jf. straffelovens § 286, stk. 1, indebærer forslaget en skærpelse i forhold til det gældende strafmaksimum på 4 års fængsel. Der tilsigtes hermed en skærpelse af straffniveauet for

den groveste del af de sager, der i dag henføres til straffelovens § 286, stk. 1.

For underslæb, bedrageri, databedrageri, mandatsvig og skyldnersvig af særlig grov beskaffenhed, jf. straffelovens § 286, stk. 2, samt åger og afpresning af særlig grov beskaffenhed, jf. § 286, stk. 3, opretholdes de gældende strafferammer.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 61, samt bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet er enig med Straffelovrådet i, at der ikke er grundlag for at ændre de nuværende strafmaksima i straffelovens § 288. Røveri kan efter omstændighederne være af en sådan grovhed og farlighed, at et strafmaksimum i de alvorligste tilfælde på mindre end 10 år – uanset muligheden for efter omstændighederne at straffe i sammenstød med §§ 245 og 246 – vil være utilstrækkeligt med henblik på at kunne markere strafværdigheden af denne forbrydelse.

Justitsministeriet har overvejet, om Straffelovrådets forslag om en præcisering af betingelserne for at anvende den skærpede strafferamme i § 288, stk. 2, utilsigtet vil kunne medføre, at forhold, som i dag er omfattet af bestemmelsen, vil falde udenfor. Under hensyn til, at det fremgår af rådets lovudkast, at opregningen af skærpestilfælde ikke er udtømmende, jf. ordene »navnlig på grund af ...«, kan Justitsministeriet dog tilslutte sig udkastet, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Den foreslåede formulering tilsigter således ikke at ændre kriterierne for, hvornår et forhold falder ind under sidestrafteammen i § 288, stk. 2.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 62, samt bemærkningerne hertil.

4.16. Andre formueforbrydelser (straffelovens §§ 291-305)

4.16.1. Gældende ret

Straffelovens §§ 291-305 regulerer en række formueforbrydelser, der ikke er berigelsesforbrydelser. Der er tale om meget forskelligartede gerningstyper, men en række af de kriminaliserede handlinger har lighedspunkter med berigelsesforbrydelserne.

Om indholdet af og forarbejderne til §§ 291-305 henvises nærmere til betænkningens side 932-933, 937-939, 944-945, 945-947, 951-953, 955-956 og 956-964.

4.16.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet foreslår, at strafmaksimum i § 291, stk. 1 og 2, om hærværk hæves fra 1 og 4 års fængsel

til fængsel i 1 år og 6 måneder henholdsvis 6 år. Herved vil der gælde samme strafmaksima som for tyveri mv., jf. § 285, stk. 1, og § 286 med den ændring, som rådet foreslår.

Endvidere foreslås en præcisering af kriterierne for at anvende den skærpede sidestrafteamme, således at det kræves, at hærværk er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af forbrydelsens omfang, eller at et større antal forbrydelser er begået.

For så vidt angår §§ 293, stk. 2, 296, 297 og 302 henviser rådet til, at bestemmelserne har været grundigt overvejet af Brydesholt-udvalget, jf. pkt. 2.2.4 ovenfor.

Rådet har ikke fundet anledning til at gå ind i en nærmere vurdering af § 293 a, der er indsat i straffeloven for nylig.

Rådet afstår endvidere fra at gå ind i en nærmere vurdering af § 299, hvis strafmaksimum bl.a. blev ændret i 2000 i sammenhæng med internationale retsakter om bekæmpelse af bestikkelse i private retsforhold.

Om Straffelovrådets overvejelser henvises til betænkningens side 935-937, 943-944, 945, 950-951, 955, 956, 965-966.

4.16.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig i Straffelovrådets forslag for så vidt angår § 291 om hærværk. Forslaget er medtaget i lovforslaget om ændring af straffeloven, retsplejeloven, markedsføringsloven og ophavsretsloven (IT-kriminalitet mv.), (L 55), som er fremsat den 5. november 2003.

Ved lov nr. 228 af 4. april 2000 om ændring af straffeloven (Grov momssvig, EU-svig og bestikkelse af udenlandske tjenestemænd mv.) blev strafferammen i § 299 hævet fra fængsel i 6 måneder til fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Ændringen blev gennemført i lyset af internationale retsakter om bekæmpelse af bestikkelse i private retsforhold.

Justitsministeriet finder ikke anledning til nu at stille forslag om ændring af § 299.

5. Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser

De dele af lovforslaget, som indebærer strafskærper, vil medføre en forøgelse af strafmængden og vil således alt andet lige medføre et øget behov for pladser i kriminalforsorgens institutioner.

Det forventede behov for yderligere fængselspladser som følge af strafskærper vil være på i størrelsesordenen 90 pladser, som imidlertid ikke alle skal bruges med det samme. Strafskærperne finder således først anvendelse på forhold, der begås efter lovens

ikrafttræden og merbelastningen for kriminalforsorgen som følge af de længere straffe vil først få virkning efter, at en straf, der svarer til den, som ville være blevet udmålt efter de gældende regler, er afsonet. Derfor vil strafskærpelserne kun få begrænset effekt på kriminalforsorgens kapacitetsbehov i 2004, mens

der i 2005 bliver behov for ca. 45 pladser. Herefter vil kapacitetsbehovet gradvist stige i de følgende år.

De fængselspladser, som er nødvendige for at håndtere den øgede strafmasse, vil blive etableret som led i opfølgningen på finanslovsaftalerne for 2004.

Vurdering af konsekvenser af lovforslaget

	Positive konsekvenser/mindreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Visse merudgifter
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Ingen EU-retlige aspekter	

6. Hørte myndigheder m.v.

Straffelovrådets betænkning 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer har været sendt i høring til følgende myndigheder og organisationer:

Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Københavns Byret, Præsidenten for Retten i Odense, Præsidenten for Retten i Århus, Præsidenten for Retten i Ålborg, Præsidenten for Retten i Roskilde, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolichefen, Politidirektøren i København, Foreningen af Politimestre i Danmark, Politifuldmægtigforeningen, Politiforbundet i Danmark, Advokatrådet, Institut for Menneskerettigheder, Dansk Retspolitisk Forening.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

I bilag 1 til lovforslaget er de foreslåede bestemmelser sammenholdt med de nugældende regler.

Til § 1

Til nr. 1 (§ 33, stk. 3)

Med lovforslagets § 1, nr. 1, videreføres som stk. 3 i § 33 det gældende forbud ifølge § 84, stk. 1, nr. 2, 2. pkt., mod at idømme mere end 8 års fængsel til personer, der var under 18 år på gerningstidspunktet. Der

henvises i den forbindelse til § 1, nr. 2, med bemærkninger til lovforslagets § 82, nr. 1, hvorefter det i almindelighed skal indgå som formildende omstændighed ved strafudmålingen, at gerningsmanden ikke var fyldt 18 år, da gerningen blev udført.

Til nr. 2 (§§ 80-84)

Forslaget til §§ 80-82 indeholder nye bestemmelser om straffens fastsættelse til afløsning af straffelovens § 80. Formålet med §§ 80-82 er på baggrund af den eksisterende praksis om straffelovens § 80 at lovfæste en række hensyn om straffastsættelsen. Udtrykkene »skærpene omstændighed« og »formildende omstændighed« anvendes af samme grund i en vid betydning. Endvidere omfatter ordene »gerning« og »handling« såvel strafbare handlinger som strafbare undladelser. Ordet »straf« inkluderer som hidtil både bøder og fængsel, herunder betinget dom med og uden vilkår om samfundstjeneste.

De foreslåede bestemmelser tilsigter ikke at ændre ved den nugældende udmålingspraksis inden for bestemte sagstyper som f.eks. volds- og berigelseskriminalitet. Samtlige bestemmelser retter sig i øvrigt alene mod den strafudmåling, som finder sted inden for den foreskrevne strafferamme. Adgangen til at gå under den foreskrevne strafferamme og efter omstændighederne lade straffen bortfalde foreslås reguleret i § 83.

Ved anvendelsen af de nugældende straffedsættelsesbestemmelser i straffelovens §§ 84 og 85 udmåles straffen inden for en udvidet strafferamme. Det almindelige er, at straffen udmåles inden for den normale strafferamme, men fastsættes til en lavere strafposition, end den ville være blevet, hvis bestemmelsen ikke havde været anvendt. F.eks. vil nævningernes bekræftende besvarelse af et tillægsspørgsmål om anvendelse af straffelovens § 85 inden for området med drab på ægtefælle eller samlevende som udgangspunkt medføre, at straffen i stedet for 10 år bliver fastsat til 8 års fængsel, og der vil normalt ikke blive tale om at gå under minimumsstraffen efter straffelovens § 237 på fængsel i 5 år.

Det er også fremover hensigten, at der vil kunne stilles spørgsmål til nævningerne om anvendelsen af de i de foreslåede bestemmelser i §§ 81-82 anførte formildende og skærpende omstændigheder, ligesom nævningerne vil kunne tage stilling til, om § 83 finder anvendelse. I den forbindelse vil de hensyn, som i dag er indeholdt i § 84, stk. 1, og som for de flestes vedkommende er videreført i § 82, kunne anføres i spørgsmålet.

Til § 80

Den foreslåede bestemmelse i § 80 angiver de hovedhensyn, som skal vægtes ved straffastsættelsen.

§ 80 indebærer en præcisering af de hovedhensyn, som skal indgå ved straffastsættelsen. Således angives i *stk. 1*, at der ved straffens fastsættelse som hidtil skal lægges vægt på lovovertrædelsens grovhed og på oplysninger om gerningsmanden. Det kommer endvidere til udtryk i lovbestemmelsen, at straffastsættelsen skal ske under hensyntagen til ensartethed i rets anvendelsen.

I *stk. 2* præciseres de hensyn, der skal indgå ved vurderingen dels af lovovertrædelsens grovhed (1. pkt.), dels af oplysninger om gerningsmanden (2. pkt.). Ved vurderingen af lovovertrædelsens grovhed skal der tages hensyn til den skade, fare og krænkelse, som er forbundet med lovovertrædelsen. Ved vurderingen af oplysninger om gerningsmanden skal der tages hensyn til dennes almindelige personlige og sociale forhold, dennes forhold før og efter gerningen samt dennes bevæggrunde til gerningen.

I den gældende § 80 foreskriver *stk. 2*, at det i reglen skal anses som en skærpende omstændighed, at gerningen er udført af flere i forening. Denne bestemmelse foreslås videreført i den foreslåede bestemmelse i § 81, nr. 2, jf. nedenfor.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.6.

Til § 81

I bestemmelsen lovfæstes en række forhold, som i almindelighed skal indgå som skærpende omstændigheder ved straffastsættelsen. § 81 tilsigter sammen med den foreslåede bestemmelse i § 82 at supplere lovudkastets § 80 ved vægtningen af hensynet til lovovertrædelsens grovhed og gerningsmandens person.

Opregningen af skærpende omstændigheder er ikke udtømmende, og der vil derfor kunne forekomme andre hensyn, som kan tillægges skærpende betydning. I straffelovens særlige del indgår adskillige bestemmelser, som under anvendelse af forskellige udtryk beskriver omstændigheder, hvis tilstedeværelse i det enkelte tilfælde bevirker, at en skærpet sidestrafferamme skal eller kan anvendes. § 81 tilsigter ikke at ændre herved. De forhold, som fører til anvendelse af en skærpet sidestrafferamme, f.eks. at en forbrydelse er begået med et vindingsmotiv for øje, kan naturligvis også fortsat tillægges skærpende betydning ved straffastsættelsen inden for den foreskrevne strafferamme, selv om de ikke er nævnt i § 81.

Opregningen i § 81 er inddelt således, at § 81, nr. 1, retter sig mod virkningen af, at gerningsmanden tidligere er straffet for kriminalitet, som er af betydning for pådømmelsen af den foreliggende kriminalitet. § 81, nr. 2-6, angiver generelle forhold ved gerningen, som i reglen bevirker, at gerningens strafværdighed forøges. § 81, nr. 7-9, retter sig mod den skærpelse af en gernings strafværdighed, som normalt følger af, at gerningen er udvirket ved gerningsmandens misbrug af stilling, særligt tillidsforhold mv. eller udnyttelse af tredjemands underlegenhed. § 81, nr. 10-11, retter sig mod omstændigheder, som har tilknytning til gerningsmandens status af strafafsoner eller tidligere strafafsoner.

Efter § 81, nr. 1, skal det i almindelighed indgå som skærpende omstændighed, at gerningsmanden tidligere er straffet, når det er af betydning for sagen. Om det forhold, at gerningsmanden er tidligere straffet, skal tillægges skærpende betydning ved straffastsættelsen, beror på en konkret vurdering af beskaffenheden af såvel den foreliggende som den tidligere kriminalitet.

§ 81, nr. 1, opstiller ingen faste tidsmæssige betingelser for, hvornår tidligere kriminalitet kan medføre skærpet strafudmåling inden for den normale strafferamme. Det er efter den gældende bestemmelse i § 81 en betingelse for anvendelse af en skærpende gentagelsesstrafferamme, at både den tidligere og den aktuelle kriminalitet er begået efter det fyldte 18. år, og at den nye strafbare handling er begået inden udløbet af 5 år, efter at den tidligere straf er udstået. Med lovforslaget foreslås bestemmelsen ændret, således at 18

års-grænsen ophæves, og at tidligere straffedomme fremover tillægges betydning i 10 år ved anvendelsen af straffebestemmelser om forhøjet straf i gentagelsestilfælde, jf. lovforslagets § 1, nr. 2 (§ 84). Det må forventes, at de foreslåede skærper i § 84 vil kunne få en vis betydning for den vægt, domstolene i forbindelse med strafudmåling inden for normalstrafferammen tillægger en straffedom, der ligger længere tilbage i tid, eller som vedrører forhold, som er begået, før den pågældende fyldte 18 år.

Med § 81, nr. 2, videreføres den nuværende regel i straffelovens § 80, stk. 2, hvorefter det i almindelighed skal indgå som skærpene omstændighed, at gerningen er udført af flere i forening. Der tilsigtes ingen ændring i anvendelsen af § 23 om straflempelse ved medvirken, når der er anledning til at anlægge en sammenlignende vurdering af flere deltageres roller.

Efter § 81, nr. 3, skal det i almindelighed indgå som skærpene omstændighed, at gerningen er særligt planlagt eller led i omfattende kriminalitet. Det indebærer sædvanligvis, at der tale om professionel eller mere systematisk kriminalitet med flere personer indblandet, f.eks. organiseret økonomisk kriminalitet, narkotikakriminalitet, hælervirksomhed eller menneskesmugling. Bestemmelsen vil dog efter omstændighederne også være anvendelig, hvor kun en enkelt person er involveret. Det er ikke nødvendigt, at gerningsmanden har haft en særlig vigtig rolle ved planlægningen eller udførelsen af den omhandlede kriminalitet. Bestemmelsen vil efter omstændighederne kunne omfatte personer, der ikke indtager overordnede funktioner i en kriminel organisation.

Efter § 81, nr. 4, skal det i almindelighed indgå som skærpene omstændighed, at gerningsmanden tilsigtede, at gerningen skulle have betydeligt alvorligere følger, end den fik. Ordet »tilsigtede« indebærer ikke et skærpet forsætskrav. Som eksempel på tilfælde, hvor bestemmelsen kunne overvejes anvendt, kan nævnes ildspåsættelse på fremmed ejendom, jf. straffelovens § 181, stk. 1, hvor gerningsmanden har haft forsæt til, at hele ejendommen brændte ned, men ildspåsættelsen alene førte til, at en mindre del af ejendommen ødelagdes.

§ 81, nr. 5, fastslår, at det i almindelighed skal være en skærpene omstændighed, at gerningsmanden har udvist særlig hensynsløshed. Med ordet »særlig« markeres, at bestemmelsen er forbeholdt omstændigheder, der rækker videre end den hensynsløshed, som normalt indgår i forbrydelsen. Som eksempel på tilfælde, hvor det kunne komme på tale at anvende bestemmelsen, kan nævnes væbnet røveri, hvorunder der tillige affyres skarpe varselsskud. Som et andet

eksempel kan peges på indbrud i privat beboelse, hvorunder der begås hærværk, som rækker videre end den ødelæggelse i form af opbrud af dør og lignende, som normalt er forbundet med indtrængen i fremmed hus mv., f.eks. opskæring af møbler og beskadigelse af tapet, gulv, gardiner mv.

Efter § 81, nr. 6, skal det i almindelighed tillægges strafskærpene betydning, hvis gerningen har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, seksuelle orientering eller lignende. Bestemmelsen sigter på tilfælde, hvor forbrydelsens motiv helt eller delvis kan tilskrives disse forhold. Fortolkningen af ordene »etniske oprindelse, tro, seksuelle orientering eller lignende« skal ske med udgangspunkt i straffelovens § 266 b, der kriminaliserer fremsættelse af udtalelse mv., ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin »race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering«. Bestemmelsen er ikke begrænset til bestemte forbrydelsestyper eller tilfælde, hvor gerningsmandens motiv har været at true, forhåne eller nedværdige en person eller gruppe af personer. Bestemmelsen vil efter omstændighederne også kunne være anvendelig f.eks. på økonomisk kriminalitet, der begås med henblik på at støtte en racistisk organisation, som gerningsmanden er medlem af.

Efter § 81, nr. 7, indgår blandt de skærpene omstændigheder, at gerningen er begået i udførelsen af offentlig tjeneste eller hverv eller under misbrug af stilling eller særligt tillidsforhold i øvrigt. Bestemmelsens 1. led skal ses i sammenhæng med straffelovens § 154, hvorefter den for den pågældende forbrydelse foreskrevne straf kan forhøjes med indtil det halve, når nogen i udførelsen af offentlig tjeneste eller hverv har gjort sig skyldig i falsk anklage, forbrydelse vedrørende bevismidler, legemsangreb, frihedsberøvelse, underslæb eller mandatsvig. Denne bestemmelse foreslås ophævet, jf. lovforslagets § 1, nr. 30. Formålet med § 81, nr. 7, 1. led, er på den baggrund at angive, at det ved strafudmålingen inden for vedkommende strafferamme i almindelighed skal tillægges skærpene betydning, at gerningen er begået i udførelse af offentlig tjeneste eller hverv. § 81, nr. 7, 1. led, er i modsætning til § 154 ikke begrænset til bestemte forbrydelsestyper, men vil efter omstændighederne også være anvendelig ved andre former for kriminalitet, f.eks. tyveri. § 81, nr. 7, 1. led, forudsættes i lighed med den hidtil gældende § 154 alene bragt i anvendelse, når det strafbare forhold har en sådan tilknytning til udførelsen af tjenesten eller hvervet, at det kan karakteriseres som misbrug. Det fremgår også af 2. led i § 81, nr. 7, der taler om »misbrug« af stilling eller sær-

ligt tillidsforhold i øvrigt. Denne del af bestemmelsen vil f.eks. kunne omfatte berigelseskriminalitet begået under misbrug af stilling i private ansættelsesforhold. Bestemmelsen vil efter omstændighederne også være anvendelig i andre sammenhænge, hvor gerningen er udvirket ved gerningsmandens misbrug af et særligt tillidsforhold, f.eks. ved vold mod et barn, der af forældrene er overladt i gerningsmandens varetægt.

§ 81, nr. 8, angiver som skærpende omstændighed, at gerningsmanden har fået en anden til at medvirke til gerningen ved tvang, svig eller udnyttelse af dennes unge alder eller betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold. Modstykket til denne bestemmelse er den foreslåede bestemmelse i § 82, nr. 6, hvorefter det i almindelighed skal indgå som formildende omstændighed, at gerningen er begået som følge af tvang, svig eller udnyttelse af gerningsmandens unge alder eller betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold.

Med »tvang« sigtes til tilfælde, hvor gerningsmanden får en anden til at medvirke til gerningen under anvendelse f.eks. af trusler om vold. Bestemmelsen vil typisk omfatte de former for tvang, som er kriminaliseret i straffelovens § 260, men bestemmelsen er ikke begrænset hertil. F.eks. vil også trusler om skade på gods af et omfang, der ikke opfylder kravet i § 260 om »betydelig skadex«, efter omstændighederne kunne føre til, at gerningen er udøvet ved tvang. »Svig« sigter til det forhold, at gerningsmanden formår en anden til at medvirke til gerningen ved mod bedre vidende at fremsætte urigtige udtalelser eller fortie sandheden. Den udviste svig kan både angå faktiske forhold, f.eks. værdien af effekter, som gerningsmanden ønsker den anden persons bistand til at stjæle, og retlige forhold, f.eks. at gerningen ikke er strafbar.

»Ung alder« sigter til personer, som ikke var fyldt 18 år, da gerningen blev udført, jf. den foreslåede bestemmelse i § 82, nr. 1. Afgrænsningen af »betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold« beror på en konkret vurdering. Vejledende for fortolkningen af disse udtryk er den praksis, som knytter sig til straffelovens § 282 om åger. For så vidt angår udtrykket »afhængighedsforhold« kan der også hentes vejledning i praksis om den hidtil gældende straffelovs § 84, stk. 1, nr. 5. I kravet om »udnyttelse« af ung alder, betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder mv. ligger, at der skal være årsags-sammenhæng mellem tilstanden hos den anden person og dennes medvirken til at begå den strafbare

handling. Kravet om udnyttelse skal i øvrigt ses i lyset af bestemmelsens formål om gennem strafudmålingen at markere den øgede strafværdighed, som følger af, at gerningen er udvirket ved gerningsmandens misbrug af andres underlegenhed.

Efter § 81, nr. 9, skal det i almindelighed tillægges skærpende betydning, når gerningsmanden har udnyttet forurettedes værgeløse stilling. Denne bestemmelse sigter navnlig til kriminalitet, som begås over for udsatte persongrupper, f.eks. børn, handicappede og ældre personer. Som eksempel kan nævnes vold mod et spædbarn, salg af narkotika til små børn og tricktyveri, tasketyveri o. lign. over for ældre eller svagtsende personer. Bestemmelsen kan også være anvendelig i andre tilfælde, hvor omstændighederne bevirker, at forurettede er »værgeløse«. Som eksempel kan nævnes tyveri fra en bil, der som følge af færdselsuheld har måttet efterlades ulåst.

Efter § 81, nr. 10, er det i almindelighed en skærpende omstændighed, at gerningen er begået af en person, der udstår straf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter.

I § 81, nr. 11, nævnes det forhold, at gerningen er begået af en tidligere indsat over for institutionen eller en person med ansættelse ved institutionen.

§ 81, nr. 10 og 11, skal ses i sammenhæng med forslaget om ophævelse af § 83, stk. 1 og 2, hvorefter straffen i dag kan forhøjes til det dobbelte, hvis en person, der udstår straf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter begår en forbrydelse omfattet af §§ 119, 121, 141, 142, 180, 181, 237, 244-247, 252, 260, 261, 266 og 291, stk. 2. Formålet med disse bestemmelser er at præcisere, at det generelt efter omstændighederne kan tillægges skærpende betydning inden for den foreskrevne strafferamme, når forbrydelsen er begået af en person, der udstår straf mv., eller af en tidligere strafansøner. § 81, nr. 10, kan omfatte tilfælde, hvor kriminalitet er begået under udgang mv. fra institutionen (»orlov«), men bestemmelsen forudsættes i lighed med § 83, stk. 1, begrænset til handlinger rettet mod medindsatte, personer med tilknytning til institutionen eller mod institutionen eller dens ejendele, jf. herved Østre Landsrets dom, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1992, side 435. Om anden kriminalitet begået under afsoning skal tillægges skærpende betydning, beror på de almindelige regler om betydningen af, at gerningsmanden tidligere er straffet (gentagelse), jf. lovforslagets § 81, nr. 1.

§ 81, nr. 10 og 11, er i modsætning til den hidtil gældende § 83, stk. 1 og 2, ikke begrænset til bestemte forbrydelser, men kan f.eks. omfatte voldtægt, jf. straffelovens § 216, der begås af en indsat. Udtrykket

»over for institutionen« i § 81, nr. 11, kan bl.a. omfatte tilfælde, hvor en tidligere indsat har gjort sig skyldig i en forbrydelse som omhandlet i straffelovens § 124 i forhold til en i institutionen indsat person, f.eks. ved ulovligt at sætte sig i forbindelse med den pågældende.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.6.

Til § 82

I bestemmelsen lovfæstes en række forhold, som i almindelighed skal indgå som formildende omstændighed ved straffastsættelsen. § 82 tilsigter sammen med § 81 at supplere § 80 ved vægningen af hensynet til lovovertrædelsens grovhed og gerningsmandens person. Opregningen af formildende omstændigheder i § 82 er ikke udtømmende.

Straffelovens almindelige del indeholder i §§ 21 og 23 regler om straflempe ved forsøg og medvirken. Med § 82 tilsigtes ingen ændring af disse bestemmelser. Bestemmelser i straffelovens særlige del, som under anvendelse af forskellige udtryk beskriver omstændigheder, hvis tilstedeværelse i det enkelte tilfælde bevirker, at forholdet henføres til en lavere sidestrafferamme ændres ikke ved den foreslåede § 82.

Opregningen i § 82 er inddelt således, at § 82, nr. 1-2, angår gerningsmandens alder. § 82, nr. 3, vedrører overskridelse af grænserne for en objektiv straffrihedsgrund, f.eks. lovligt nødværge. § 82, nr. 4-11, retter sig mod omstændigheder ved gerningen eller gerningsmandens person henholdsvis under og efter gerningens foretagelse. § 82, nr. 12, vedrører betydningen af samtidig rettighedsfrakendelse mv. Endelig omhandler § 82, nr. 13-14, betydningen af sagsbehandlingstid og af den tid, der er gået, siden den straffbare handling blev foretaget.

Efter § 82, nr. 1, skal det i almindelighed indgå som formildende omstændighed, at gerningsmanden ikke var fyldt 18 år, da gerningen blev udført. Med denne bestemmelse videreføres § 84, stk. 1, nr. 2, 1. pkt., jf. § 80, og i et vist omfang § 91, der i øvrigt foreslås ophevet, sml. lovforslagets § 1, nr. 3. Det hidtil gældende forbud mod at idømme straf på mere end 8 års fængsel til personer, der var under 18 år på gerningstidspunktet, videreføres i § 33 om fængselsstraffens faste minimum og maksimum, jf. lovforslagets § 1, nr. 1.

Efter § 82, nr. 2, skal det i almindelighed tillægges formildende virkning, at gerningsmanden (på domstidspunktet) har høj alder, når anvendelse af den sædvanlige straf er unødvendig eller skadelig. Udtrykket »høj alder« sigter ikke til en bestemt aldersgrænse. Er

gerningsmanden fyldt 65 år, vil der normalt være anledning til at overveje, om bestemmelsen kan bringes i anvendelse. At gerningsmanden har høj alder, er imidlertid ikke tilstrækkeligt. Det kræves videre, at sædvanlig straf er enten »unødvendig« eller »skadelig«. Om sædvanlig straf er unødvendig beror på en konkret vurdering, hvor hensynet til gerningsmandens høje alder skal afvejes over for hensynet til gennem straffastsættelsen at markere forbrydelsens strafværdighed. Denne afvejning kan efter omstændighederne føre til, at kravet om sædvanlig straf fastholdes. Straflempelse kan i så fald alene komme på tale, såfremt gerningsmandens høje alder bevirker, at anvendelse af den sædvanlige straf er »skadelig«. Er den sædvanlige straf en længerevarende fængselsstraf, vil der normalt være en formodning for, at denne betingelse er opfyldt. Også kortere fængselsstraffe kan efter omstændighederne være omfattet, f.eks. i tilfælde, hvor gerningsmanden lider af en fremskreden livstruende sygdom.

§ 82, nr. 2, tilsigter ikke at udelukke, at andre ligeværdige hensyn efter omstændighederne tillægges formildende betydning, f.eks. dårligt helbred i form af et svært fysisk handicap. Hensynet til ikke at svække eller forstyrre de psykiske funktioner vil efter omstændighederne kunne være omfattet af § 82, nr. 7 (»andre særlige oplysninger om gerningsmandens sindstilstand«).

I opregningen af formildende omstændigheder indgår i § 82, nr. 3, at gerningen grænser til at være omfattet af en straffrihedsgrund. Hermed sigtes til en objektiv straffrihedsgrund, f.eks. tilfælde, hvor gerningsmanden har overskredet grænserne for lovlig nødværge og lovlig nødret, jf. straffelovens §§ 13 og 14 samt 84, stk. 1, nr. 1. Som et andet eksempel kan peges på tilfælde, hvor betingelserne for at statuere straffrihed som følge af samtykke eller manglende retsstridighed i øvrigt ikke fuldt ud har været opfyldt, men omstændighederne dog taler for en mildere straf.

Efter den gældende bestemmelse i § 84, stk. 1, nr. 3, kan straffen nedsættes og under i øvrigt formildende omstændigheder bortfalde, når gerningsmanden har handlet i undskyldelig uvidenhed om eller misforståelse af retsregler, der forbyder eller påbyder handlingens foretagelse. De hensyn, som bestemmelsen bygger på, indgår ikke i den foreslåede § 82, nr. 3. Der henvises i stedet til den foreslåede § 82, nr. 4, og den foreslåede § 83.

Efter § 82, nr. 4, skal det i almindelighed indgå som formildende omstændighed, at gerningsmanden har handlet i undskyldelig uvidenhed om eller undskyldelig misforståelse af retsregler, der forbyder eller påby-

der handlingens foretagelse. Bestemmelsen viderefører den hidtil gældende strafnedsættelses- og strafbortfaldsbestemmelse i straffelovens § 84, stk. 1, nr. 3. Placeringen i § 82, der omhandler mulighed for nedsættelse af straffen inden for strafferammen, medfører ikke, at den foreslåede bestemmelse i § 83 ikke vil kunne finde anvendelse. I det omfang en uvidenhed eller misforståelse efter de gældende regler i praksis ville føre til nedsat straf eller strafbortfald, jf. den gældende § 84, stk. 1, nr. 3, jf. stk. 2, vil den foreslåede bestemmelse i § 83 om strafnedsættelse og strafbortfald ligeledes kunne finde anvendelse.

§ 82, nr. 5, nævner som formildende omstændighed, at gerningen er udført i en oprørt sindstilstand, der er fremkaldt af forurettede eller personer med tilknytning til denne ved et uretmæssigt angreb eller en grov fornærmelse. Bestemmelsen viderefører med en moderniseret formulering straffelovens § 84, stk. 1, nr. 4. Bestemmelsen udvider samtidig kredsen af personer, som har fremkaldt den oprørte sindstilstand, til også at omfatte personer med tilknytning til forurettede, f.eks. personer tilhørende forurettedes gruppe. Den oprørte sindstilstand, som kan føre til en formildet strafudmåling, kan som hidtil være fremkaldt ved, at andre end gerningsmanden er blevet angrebet.

Efter § 82, nr. 6, skal det i almindelighed indgå som formildende omstændighed, at gerningen er begået som følge af tvang, svig eller udnyttelse af gerningsmandens unge alder eller betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold. Modstykket til denne bestemmelse er den foreslåede bestemmelse i § 81, nr. 8, hvorefter det i almindelighed skal indgå som skærpende omstændighed, at gerningsmanden har fået en anden til at medvirke til gerningen ved tvang, svig eller udnyttelse af dennes unge alder eller betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold. Der henvises til bemærkningerne ovenfor til denne bestemmelse.

Med § 82, nr. 7, videreføres straffelovens § 85, 1. pkt., idet det foreskrives, at det i almindelighed skal anses som formildende omstændighed, at gerningen er begået under indflydelse af stærk sindsbevægelse, eller at der foreligger andre særlige oplysninger om gerningsmandens sindstilstand eller omstændighederne ved gerningen. Som formildende omstændighed angives udtrykkeligt »stærk medfølelse«. Som eksempel herpå kan nævnes medlidenhedsdrab af en uhelbredelig syg person. Der vil i øvrigt kunne hentes vejledning for fortolkningen af denne bestemmelse i

den praksis, som knytter sig til den hidtidige bestemmelse i § 85.

Med § 82, nr. 8-9 og 11, videreføres de hidtil gældende bestemmelser i straffelovens § 84, stk. 1, nr. 6-9.

I § 82, nr. 10, angives som formildende omstændighed, at gerningsmanden har givet oplysninger, som er afgørende for opklaringen af strafbare handlinger begået af andre. Med denne bestemmelse lovfæstes den retstilstand, som har udviklet sig på baggrund af Højesterets dom offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1998, side 1317. Bestemmelsen er ikke begrænset til bestemte sagstyper, herunder sager, som gerningsmanden selv har været involveret i. Bestemmelsen må efter ordlyden forventes at få størst praktisk betydning i sager om grovere kriminalitet, f.eks. større narkotikasager, sager om alvorlig voldskriminalitet og drab eller sager om omfattende eller alvorlig økonomisk kriminalitet, hvor efterforskningen erfaringsmæssigt er særlig vanskelig eller problemfyldt.

Efter § 82, nr. 12, skal det i almindelighed anses som en formildende omstændighed, at gerningsmanden på grund af den strafbare handling frakendes en af de i § 79 omhandlede rettigheder eller påføres andre følger, der kan sidestilles med straf. Bestemmelsen til sigter at lovfæste den retstilstand, som har udviklet sig i retspraksis i tilknytning til straffelovens § 87. Om en anden følge kan sidestilles med straf, beror på en konkret vurdering. Bestemmelsen kan efter omstændighederne både omfatte følger af faktisk art, og af retlig art, f.eks. udvisning, afskedigelse eller ikendelse af disciplinære foranstaltninger i anledning af det strafbare forhold.

§ 82, nr. 13 og 14, retter sig henholdsvis mod sagsbehandlingstiden, dvs. den tid, der er medgået til sagens behandling ved politi og domstole, og mod den tid, der er gået fra den strafbare handling foretagelse til dens pådømmelse.

Om det førstnævnte forhold fremgår af § 82, nr. 13, at det i almindelighed skal indgå som formildende omstændighed, når straffesagen mod gerningsmanden ikke er afgjort inden rimelig tid, uden at det kan bebrejdes gerningsmanden. Hensigten med denne bestemmelse er at lovfæste den retstilstand, som har udviklet sig i retspraksis, herunder bl.a. i tilfælde, hvor der har været spørgsmål om, hvorvidt sagsbehandlingstiden har medført en krænkelse af tiltaltes rettigheder efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 6, stk. 1. Om bestemmelsen kan bringes i anvendelse, beror således på en konkret vurdering, hvorved der efter omstændighederne kan være anledning til at inddrage flere forhold, herunder sa-

gens karakter og betydning, dens kompleksitet og den tiltaltes (gerningsmandens) og myndighedernes adfærd.

Efter § 82, nr. 14, skal det i almindelighed indvirke i formildende retning på straffastsættelsen, at der er gået så lang tid, siden den strafbare handling blev foretaget, at anvendelse af den sædvanlige straf er unødvendig. Formålet med denne bestemmelse er at lovfæste den retstilstand, som har udviklet sig i praksis i tilfælde, hvor der har været spørgsmål om at formilde straffen under hensyn til den tid, der er forløbet, fra gerningen blev begået, til den blev pådømt. Om den tid, der er gået, siden den strafbare handling blev foretaget, kan være en formildende omstændighed, beror på en konkret vurdering, hvorved der bl.a. også må lægges vægt på forbrydelsens karakter.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.6 og 3.8.

Til § 83

Den foreslåede nye bestemmelse i § 83 om straffedsættelse og strafbortfald afløser straffelovens § 84, stk. 2, jf. stk. 1, samt §§ 85, 87 og 91. Formålet med § 83 er på baggrund af den eksisterende praksis at lovfæste en almindelig adgang til efter en konkret vurdering at nedsætte straffen under den foreskrevne strafferamme, når oplysninger om gerningen, gerningsmandens person eller andre forhold taler afgørende herfor, og under i øvrigt formildende omstændigheder at lade straffen bortfalde.

§ 83 er ikke begrænset til omstændigheder, der foreligger ved den strafbare handlings foretagelse. Også senere indtrådte omstændigheder kan bevirke straffedsættelse eller strafbortfald, jf. eksempelvis de forhold, der nævnes i den foreslåede bestemmelse i § 82, nr. 9-14. Spørgsmålet om, hvorvidt formildende omstændigheder ved gerningen, gerningsmandens person eller andre forhold bør føre til reduceret straf eller som følge af forholdets særlige karakter til strafbortfald, vil som hidtil bero på en konkret vurdering. Vejledende ved denne vurdering kan være den opregning af formildende omstændigheder, som indgår i § 82 i lovforslaget.

Med § 83 tilsigtes ingen ændring af den nugældende udmålingspraksis inden for bestemte sagstyper, f.eks. drab. Straffelovens almindelige del indeholder i §§ 21 og 23 regler om strafempelse ved forsøg og ved medvirken tillige om strafbortfald. Med § 83 tilsigtes ingen ændring af disse bestemmelser.

I straffelovens særlige del indgår bestemmelser, som åbner mulighed for strafbortfald i tilknytning til specifikke gerningsindhold, jf. bl.a. straffelovens

§§ 248 og 272 om gengæld mv. ved legemsangreb og ærefornærmelser. § 83 medfører heller ingen ændring i sådanne bestemmelser.

Efter den gældende § 84, stk. 1, nr. 3, kan straffen nedsættes (herunder under den foreskrevne strafferamme og under i øvrigt formildende omstændigheder bortfalde, sml. stk. 2), når gerningsmanden har handlet i undskyldelig uvidenhed om eller misforståelse af retsregler, der forbyder eller påbyder handlingens foretagelse. Som det fremgår af pkt. 3.7, kan Justitsministeriet ikke tilslutte sig det af Straffelovrådet stillede forslag om en ny bestemmelse, hvorefter handlinger foretaget i uvidenhed om eller misforståelse af retsregler, der forbyder eller påbyder handlingen, er straffri, når uvidenheden eller misforståelsen ikke kan tilregnes gerningsmanden som forsætlig eller uagtsom. Justitsministeriet har i stedet foreslået den gældende bestemmelse i § 84, stk. 1, nr. 3, videreført i § 82, nr. 4. Der vil med den foreslåede bestemmelse i § 83 fortsat i disse tilfælde være adgang til at nedsætte straffen under den foreskrevne strafferamme og i øvrigt under formildende omstændigheder at lade straffen bortfalde efter en konkret vurdering.

Den praksis, der i dag knytter sig til § 84, stk. 1, nr. 3, og stk. 2, vil kunne være vejledende ved fortolkningen af § 83 i disse situationer.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.7.

Til § 84

Som ny § 84 videreføres med visse ændringer den hidtil gældende bestemmelse i § 81.

§ 84, stk. 1, indebærer, at det er en betingelse for anvendelse af bestemmelser om forhøjet straf eller andre retsfølger i gentagelsestilfælde, at gerningsmanden, inden den pågældende på ny forbrød sig, i den danske stat er fundet skyldig i en strafbar handling, som loven tillægger gentagelsesvirkning på den nu begåede handling, eller forsøg på eller medvirken til en sådan.

Efter bestemmelsen er det således ikke længere en betingelse for at kunne anvende bestemmelser om forhøjet straf mv. i gentagelsestilfælde, at den tidligere og den aktuelle kriminalitet er begået efter det fyldte 18. år.

§ 84, stk. 2, svarer til den gældende § 81, stk. 2. Straffedomme afsagt uden for den danske stat kan således tillægges samme gentagelsesvirkning som de her i landet afsagte domme.

§ 84, stk. 3, indebærer, at gentagelsesvirkningen ophører, når der, førend den strafbare handling er begået, er forløbet 10 år, efter at den tidligere straf er udstået, endeligt eftergivet eller bortfaldet. Dette er en

ændring i forhold til den gældende § 81, stk. 3, hvor gentagelsesvirkningen er betinget af, den nye strafbare handling er begået inden udløbet af 5 år efter, at den tidligere straf er udstået mv.

De ændrede betingelser for anvendelse af forhøjede sidestrafferammer i gentagelsestilfælde finder anvendelse i forhold til bestemmelser i straffelovgivningen samt i særlovgivningen, hvor den gældende bestemmelse i § 81 ikke er fraveget.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.

Til nr. 3 (§§ 85, 87 og 91)

Med lovforslagets § 1, nr. 3, ophæves som led i en nyaffattelse af straffelovens bestemmelser om strafastsættelse de hidtil gældende bestemmelser i §§ 85, 87 og 91, jf. lovforslagets § 1, nr. 2, (§§ 80-84).

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.7.

Til nr. 4 (§§ 100, stk. 2, 176, stk. 2, 233 og 266 a)

Med lovforslagets § 1, nr. 4, gennemføres en teknisk begrundet forenkling af normal- og sidestrafferammerne i de ovennævnte bestemmelser.

I relation til samtlige bestemmelser medfører ændringen, at sidestrafferammen, hvorefter straffen under formildende omstændigheder kan nedsættes til bøde, udgår, og at bøde indsættes som det faste minimum i normalstrafferammen.

Bestemmelsernes strafmaksima forbliver uændrede og med udeladelsen af kravet om formildende omstændigheder tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.

Til nr. 5 (§§ 109, stk. 2, og 110, stk. 2)

Med lovforslagets § 1, nr. 5, gennemføres en teknisk begrundet forenkling af normal- og sidestrafferammen, der har baggrund bl.a. i hensynet til sammenhæng i strafferammesystemet samt den foreslåede § 82, hvoraf det fremgår, hvad der i almindelighed skal indgå som formildende omstændighed ved straffens fastsættelse.

Ændringen indebærer, at bøde fremover indgår i normalstrafferammen for uagtsomme forhold.

Bestemmelsernes strafmaksima forbliver uændrede og med udeladelsen af kravet om formildende omstændigheder tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.

Til nr. 6 (§ 110 a)

Ændringen medfører for det første en teknisk ændring, således at bestemmelsen fremover alene består af en normalstrafferamme, hvorefter der kan idømmes bøde eller fængsel indtil 3 år. Hermed tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

For det andet medfører ændringen, at den gældende bestemmelse i § 110 a, nr. 2, gøres til et bodedelikt. Efter forslaget til § 110 a, stk. 2, straffes med bøde den, som forsægtigt eller uagtsomt uden behørig tilladelse optager fotografier fra luftfartøj over dansk statsområde eller offentliggør sådanne ulovligt optagne fotografier.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.1.

Til nr. 7 (§ 110 c)

Med lovforslagets § 1, nr. 7, ændres udtrykket »skærpende omstændigheder« til »særligt skærpende omstændigheder« i § 110 c, stk. 1, 2 og 3. Ændringen er teknisk begrundet og der tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Endvidere er uagtsomme forhold udskilt i en særskilt bestemmelse (§ 110 c, stk. 4) med et strafmaksimum på 2 års fængsel.

Der henvises til de almindelige bemærkningerne pkt. 4.1.

Til nr. 8 (§§ 110 e, 130, 161 og 182)

Med lovforslagets § 1, nr. 8, gennemføres en teknisk begrundet forenkling af normal- og sidestrafferammerne i de ovennævnte bestemmelser.

Ændringen medfører, at sidestrafferammerne i §§ 110 e, 130, 161 og 182, hvorefter der under skærpende omstændigheder kan idømmes fængsel indtil 2 år, ændres, således at der fremover kun består en normalstrafferamme, hvorefter der kan idømmes bøde eller fængsel indtil 2 år.

Bestemmelsernes strafmaksima forbliver uændrede og med udeladelsen af kravet om skærpende omstændigheder tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.

Til nr. 9 (§§ 113, stk. 1, 125 a, 1. og 2. pkt., 230, 1. og 2. pkt., 235, stk. 1, 1. og 2. pkt., 241, 249, 266 b, stk. 2, og § 293 a, 2. pkt.)

Lovforslagets § 1, nr. 9, indebærer, at udtrykket »skærpende omstændigheder« ændres til »særligt

skærpende omstændigheder« i de ovennævnte bestemmelser. Ændringen er teknisk begrundet.

Som det fremgår af de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.3. er det Justitsministeriets opfattelse, at der i de nævnte bestemmelser fortsat er behov for en skærpet sidestrafferamme, når der foreligger særligt skærpende omstændigheder.

Bestemmelsernes strafmaksima forbliver uændrede og med ændringen af kriteriet »skærpende omstændigheder« tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.

Til nr. 10 (§ 114 d)

Lovforslagets § 1, nr. 10, medfører en forenkling af strafferammen i § 114 d. Med ændringen vil bestemmelsen fremover kun indeholde en strafferamme indeholdende bøde eller fængsel indtil 2 år.

Bestemmelsernes strafmaksima forbliver uændrede, og med udeladelsen af kravet om skærpende omstændigheder tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.

Til nr. 11 (§§ 117, 136, stk. 2, og 192, stk. 3)

Med lovforslagets § 1, nr. 11, gennemføres en teknisk begrundet forenkling af normal- og sidestrafferammerne i §§ 117, 136, stk. 2 og 192, stk. 3. Ændringen indebærer, at strafferammen i bestemmelserne fremover er bøde eller fængsel indtil 2 år.

Bestemmelsernes strafmaksima forbliver uændrede og med udeladelsen af kravet om formildende omstændigheder tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.

Til nr. 12 (§ 119, stk. 1 og § 123)

§ 119

Med lovforslagets § 1, nr. 12, gennemføres i § 119, stk. 1, en skærpelse af strafferammen fra fængsel indtil 6 år til fængsel indtil 8 år.

Formålet med den foreslåede forhøjelse af strafferammen i § 119, stk. 1, er at skærpe straffen for vold mod tjenestemænd i funktion på linie med de skærpelser, som for så vidt angår voldsbestemmelser §§ 244-246 fandt sted ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven (Skærpelse af straffen for voldtægt, vold, uagtsom

manddrag, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, forsætlig fareforvoldelse, biltyveri, grov forstyrrelse af ro og orden, menneskesmugling og menneskehandel).

Det forudsættes således, at straffen for overtrædelse af § 119, stk. 1 og 2, gennemgående forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der i dag udmåles af domstolene i sådanne sager. Det vil f.eks. betyde, at en sag om vold mod en politimand, jf. straffelovens § 119, der hidtil af domstolene er blevet straffet med fængsel i 3 måneder, efter lovændringen skal straffes med 4 måneders fængsel.

Gerningsbeskrivelsen i § 119 retter sig i vist omfang mod forhold, der i sig selv er strafbare, herunder straffelovens §§ 244-246. Bestemmelsen i § 119, stk. 1, antages at absorbere straf efter § 244, men ikke ansvar efter §§ 245-246. Det forudsættes, at forhøjelsen med omkring en tredjedel i forhold til den nuværende praksis også skal slå igennem i sager om overtrædelse af § 119, stk. 1, jf. § 245 eller 246.

Endvidere foretages en teknisk ændring af normal- og sidestrafferammen i bestemmelsen. Ændringen medfører, at der fremover består en normalstrafferamme, hvorefter der kan idømmes bøde eller fængsel indtil 8 år. Den tekniske ændring tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau i relation til området for bøde.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3 og 4.2.

§ 123

Lovforslagets § 1, nr. 12, indebærer en skærpelse af strafferammen i § 123 om trusler mod vidner fra 6 år til 8 år.

Formålet med den foreslåede forhøjelse af strafferammen i § 123 er at skærpe straffen for trusler mod vidner mv. og skal ses i lyset af den nære tilknytning, som bestemmelsen har til bestemmelsen i § 119. Det forudsættes således, at straffen for overtrædelse § 123 skal forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været udmålt af domstolene. Det vil betyde, at f.eks. en sag om vold om en person, eller dennes nærmeste, der har afgivet forklaring i retten, der i dag af domstolene straffes med fængsel i 60 dage, efter lovændringen skal straffes med 3 måneders fængsel.

Der foretages endvidere en teknisk ændring af bestemmelsens normal- og sidestrafferammer. Ændringen medfører, at bestemmelsen fremover alene består af en strafferamme, hvorefter der kan idømmes bøde eller fængsel indtil 8 år. Den tekniske ændring tilsig-

F. t. 1. vedr. straffeloven og retsplejeloven

tes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau i relation til området for bøde.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3 og 4.2.

Til nr. 13 (§ 124, stk. 2)

Lovforslagets § 1, nr. 13, indebærer, at strafferammen i § 124, stk. 2, tilpasses strafferammen i den gældende § 124, stk. 1, hvorefter den, der flygter som anholdt eller fængslet, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Med udeladelsen af kravet om formildende omstændigheder tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.2.

Til nr. 14 (§ 124, stk. 3)

Med lovforslagets § 1, nr. 14, forenkles strafferammen i § 124, stk. 3, idet det udtrykkelige krav om skærpene omstændigheder udgår.

Med den anførte ændring tilsigtes ingen forandring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.

Til nr. 15 (§ 132 a)

Lovforslagets § 1, nr. 15, indebærer, at bestemmelsens strafmaksimum skærpes fra 1 til 2 års fængsel. Endvidere indføres bøde i strafferammen i § 132 a, 1. pkt., og som konsekvens heraf ophæves § 132 a, 2. pkt. De anførte ændringer tilsigter ikke at indvirke på det hidtidige strafbare område.

Ændringen medfører, at den, der indtræder som medlem i en forbudt eller opløst forening, kan straffes på samme måde som andre, herunder hidtidige medlemmer, hvis de deltager i fortsættelsen af den pågældende forenings virksomhed.

Ændringen vil derudover bl.a. betyde, at reglerne om varetægtsfængsling i retsplejelovens § 762, stk. 1, vil kunne finde anvendelse. Varetægtsfængsling vil dog ikke kunne finde anvendelse, hvis lovovertrædelser kan ventes at ville medføre straf af bøde eller fængsel i højst 30 dage, eller frihedsberøvelsen vil stå i misforhold til den forvoldte forstyrrelse af sigtedes forhold, sagens betydning og den retsfølge, som kan ventes, hvis sigtede findes skyldig, jf. retsplejelovens § 762, stk. 3.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3 og 4.3.

Til nr. 16 (§ 133, stk. 1 og 2)

Lovforslagets § 1, nr. 16, indebærer, at der i § 133, stk. 1, indføres bøde, og at § 133, stk. 2, 2. pkt. som følge heraf ophæves.

Ændringen medfører, at den, som fremkalder opløb med det fortsat at øve eller true med vold på person eller gods, kan straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år. Denne ændring tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau i relation i relation til området for bøde.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3 og 4.3.

Til nr. 17 (§ 133, stk. 3)

Lovforslagets § 1, nr. 17, indebærer, at den hidtidige delte strafferamme i § 133, stk. 3, afløses af en henvisning til strafferammen for den pågældende forbrydelse, f.eks. vold, jf. §§ 244-246, og hærværk, jf. § 291. Anstiftere og ledere såvel som menige deltagere i et farligt opløb straffes herefter efter den samme strafferamme (strafferammen for den begåede forbrydelse).

Med den nye formulering af § 133, stk. 3, tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område, herunder de særlige ansvarsregler for anstiftere og ledere eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.3.

Til nr. 18 (§§ 136, stk. 1, og 232)

Lovforslagets § 1, nr. 18, indebærer en teknisk begrundet forenkling af normal- og sidestrafteammer. Med forslaget ophæves bestemmelsernes formildende sidestrafteammer.

Bestemmelsernes strafmaksima forbliver uændrede, og udeladelsen af kravet om formildende omstændigheder tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.

Til nr. 19 (§ 137, stk. 1)

Med lovforslagets § 1, nr. 19, gennemføres en teknisk begrundet forenkling af normal- og sidestrafteammer.

Ændringen medfører, at sidestrafteammen i § 137, stk. 1, hvorefter der under skærpene omstændigheder kan idømmes fængsel indtil 2 år, ændres, således at bestemmelsen med ændringen fremover har en strafferamme, der lyder på bøde eller fængsel indtil 2 år.

Bestemmelsens strafmaksimum forbliver uændret, og udeladelsen af kravet om skærpende omstændigheder tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.

Til nr. 20 (§ 138)

Med lovforslagets § 1, nr. 20, skærpes strafmaksimum i § 138 om uagtsom fareforvoldelse i beruset tilstand til 1 års fængsel bl.a. med henblik på at skabe større parallelitet til strafferammerne for beslægtede forhold i færdselsloven. Det fremgår således af færdselslovens § 117, stk. 1, at spirituskørsel med motor-køretøj mv., straffes med fængsel indtil 1 år, hvis alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen oversteg 2,00 promille.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.3.

Til nr. 21 (§ 140)

Med lovforslagets § 1, nr. 21, gennemføres en teknisk begrundet forenkling af normal- og sidestrafte-rammen i bestemmelsen.

Bestemmelsens strafmaksimum forbliver uændrede, og med udeladelsen af kravet om formildende omstændigheder tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.

Til nr. 22 (§§ 141, stk. 1, 149 og 194)

Med lovforslagets § 1, nr. 22, gennemføres en teknisk begrundet forenkling af normal- og sidestrafte-rammerne i bestemmelserne.

Bestemmelsernes strafmaksima forbliver uændrede, og udeladelsen af kravet om formildende omstændigheder tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.

Til nr. 23 (§ 143)

Lovforslagets § 1, nr. 23, indebærer, at § 143 ophæves. Ophævelsen skyldes en ændret placering af bestemmelsen, jf. lovforslagets § 1, nr. 34 (§ 164 a). Baggrunden for den ændrede placering er, at bestemmelsen efter gerningsbeskrivelsen naturligt hører hjemme i straffelovens kapitel 17 i forlængelse af § 164 om falsk anklage.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.3.

Til nr. 24 (§ 144)

Med lovforslagets § 1, nr. 24, gennemføres en teknisk begrundet forenkling af bestemmelsens normal- og sidestrafte-rammer.

Med ændringen ophæves sidestrafte-rammen i § 144, hvorefter der under formildende omstændigheder kan idømmes bøde, og i stedet indføres der bøde i normalstrafte-rammen. Bestemmelsens strafmaksimum forbliver uændret, og med udeladelsen af kravet om formildende omstændigheder tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.

Til nr. 25 (§§ 145, 1. og 2. pkt., 178, 189, stk. 1, og § 261, stk. 1)

Lovforslagets § 1, nr. 25, indebærer, at strafminimum i de omhandlede strafferammer ændres fra det faste fængselsminimum på 7 dage til bøde.

Ud fra hensynet til sammenhæng i strafferammesystemet, de enkelte strafferammers indbyrdes forhold samt de enkelte forbrydelsers strafværdighed i de situationer, hvor der er tale om de mindre overtrædelser, og hvor forholdet efter gældende praksis kunne henføres under de gældende strafnedsættelses- og strafbortfaldsbestemmelser i §§ 84-85, finder Justitsministeriet, at det vil være ubetænkeligt at indføre hjemmel til bøde i de nævnte bestemmelser.

Med ændringerne tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau. Kun i de situationer, hvor der efter gældende praksis ville blive henvist til en strafnedsættelses- eller strafbortfaldsgrund, vil bøde skulle anvendes.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.2.

Til nr. 26 (§ 146, stk. 2)

Med lovforslagets § 1, nr. 26, afskaffes det forhøjede fængselsminimum i § 146, stk. 2, om velfærdsfor-tabelse i forbindelse med uretfærdig afgørelse fra offentlig myndighed eller domsmyndighed, på 3 års fængsel. Strafferammens minimum svarer herefter til fængselsstraffens faste minimum, dvs. 7 dage, jf. § 33, stk. 1. Endvidere forenkles formuleringen af kriterierne for anvendelse af den skærpede sidestrafte-ramme.

Ændringen tilsigter ingen forandring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.2, 3.3 og 4.4.

Til nr. 27 (§ 147)

Med lovforslagets § 1, nr. 27, gennemføres en teknisk begrundet forenkling af normal- og sidestrafferammen.

Med ændringen indføres en samlet strafferamme, hvorefter der for overtrædelse af bestemmelsen kan idømmes bøde eller fængsel indtil 3 år. Bestemmelsens strafmaksimum forbliver uændret, og med udeldelsen af kravet om skærpende omstændigheder tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.

Til nr. 28 (§ 151)

Med lovforslagets § 1, nr. 28, afløses den hidtidige strafferamme i § 151 (den for den pågældende handling foreskrevne straf forhøjet med indtil det halve) af en henvisning til strafferammen for vedkommende forbrydelse.

Bestemmelsen i § 151 har hidtil opstillet en særlig regel om medvirken for overordnede, der træder i stedet for den almindelige medvirkensregel i § 23, og som bl.a. indebærer, at reglerne om strafnedsættelse og -bortfald ikke finder anvendelse. Med den ændrede affattelse af § 151 tilsigtes ingen ændring heri. Det forudsættes, at tilskyndelse mv. som omhandlet i § 151 som hidtil kan anses som en skærpende omstændighed ved straffastsættelsen inden for den foreskrevne strafferamme.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.4.

Til nr. 29 (§ 152, stk. 2)

Lovforslagets § 1, nr. 29, indebærer, at § 152, stk. 2, omformuleres, således at der sker en nærmere præcisering af udtrykket »særligt skærpende omstændigheder«.

Det præciseres således, at den skærpede sidestrafferamme i § 152, stk. 2, navnlig finder anvendelse i tilfælde, hvor videregivelsen eller udnyttelsen er sket med forsæt til at skaffe sig eller andre uberettiget vinding eller under sådanne omstændigheder, at det påfører andre en betydelig skade eller indebærer en særlig risiko herfor.

Bedømmelsen af, hvorvidt en overtrædelse er begået under sådanne omstændigheder, at forbrydelsen »påfører andre en betydelig skade eller indebærer en særlig risiko herfor«, vil være konkret i den enkelte sag. »Skade« omfatter såvel økonomisk som personlig skade, og bestemmelsen vil derfor efter omstændighederne bl.a. være anvendelig i tilfælde, hvor ger-

ningsmanden har udnyttet personfølsomme oplysninger f.eks. i kriminalregisteret.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3 og 4.4.

Til nr. 30 (§ 154)

Lovforslagets § 1, nr. 30, medfører, at § 154 ophæves. Ophævelsen sker som led i en nyaffattelse af straffelovens bestemmelser om straffastsættelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 2 (§ 81, nr. 7), hvoraf det fremgår, at det i almindelighed skal tillægges skærpende betydning, at gerningen er begået i udførelse af offentlig tjeneste eller hverv.

Det forudsættes således, at det i medfør af den foreslåede § 81, nr. 7, fortsat kan tillægges skærpende betydning, når nogen i udførelsen af offentlig tjeneste eller hverv har gjort sig skyldig i falsk anklage, forbrydelse vedrørende bevismidler, legemsangreb, frihedsberøvelse, underslæb eller mandatsvig.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.4.

Til nr. 31 (§ 155)

Ændringen er en konsekvens af forslaget om ophævelse af bestemmelsen i § 153, jf. justitsministerens lovforslag om ændring af straffeloven, retsplejeloven, markedsføringsloven og ophavsretsloven (IT-kriminalitet mv.) (L 55) fremsat den 5. november 2003 samt ophævelsen af § 154, jf. lovforslagets § 1, nr. 30.

Til nr. 32 (§ 157)

Efter straffelovens § 157 straffes med samme straf som i § 156 den, som i offentlig tjeneste eller hverv gør sig skyldig i grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skødesløshed i tjenestens eller hvervets udførelse eller i overholdelse af de pligter, som tjenesten eller hvervet medfører.

Med lovforslagets § 1, nr. 32, omskrives § 157 med henblik på at tilføre bestemmelsen en selvstændig strafferamme. Hermed tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.4.

Til nr. 33 (§ 164, stk. 3)

Med lovforslagets § 1, nr. 33, nedsættes strafmaksimum i § 164, stk. 3, til fængsel indtil 6 måneder. I praksis idømmes kun sjældent fængselsstraf i nærheden af strafferammens maksimum. Ændringen er begrundet i hensynet til sammenhæng i strafferammesystemet.

Med nedsættelsen af maksimumstraffen tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.5.

Til nr. 34 (§ 164 a)

Efter § 143 straffes med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 1 år den, som undlader at oplyse omstændigheder, der bestemt taler for, at en for en forbrydelse sigtet eller dømt er uskyldig, skønt det kunne ske uden at udsætte ham selv eller hans nærmeste for fare for liv, helbred eller velfærd eller for forfølgning for den pågældende forbrydelse. Bestemmelsen er i dag placeret i straffelovens kapitel 15 om forbrydelser mod den offentlige orden og fred.

Med lovforslagets § 1, nr. 34, ændres bestemmelsens placering til kapitel 17 om falsk forklaring og falsk anklage, hvor bestemmelsen indsættes efter § 164, der omhandler visse beslægtede tilfælde vedrørende falsk anklage.

Endvidere gennemføres en teknisk begrundet forenkling af bestemmelsens normal- og sidestrafferamme. Bestemmelsens strafmaksimum forbliver uændret. Med de anførte ændringer tilsigtes ingen forandring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.5.

Til nr. 35 (§ 165)

Efter straffelovens § 165 straffes den, der til offentlig myndighed anmelder en strafbar handling, der ikke er begået, såvel som den, der til sådan myndighed indgiver falske klagemål. Straffen er bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 1 år.

Med lovforslagets § 1, nr. 35, gennemføres en lempelse af strafmaksimum fra 1 års fængsel til 6 måneders fængsel. Endvidere foretages en teknisk begrundet forenkling af normal- og sidestrafferammen.

Forslaget medfører, at sidestrafferammen i § 165, hvorefter der under skærpende omstændigheder kan idømmes fængsel indtil 1 år, erstattes af en fælles strafferamme med strafmaksimum på indtil 6 måneders fængsel.

Med ændringerne tilsigtes ingen forandring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3 og 4.5.

Til nr. 36 (§ 166, stk. 2)

Efter straffelovens § 166, stk. 2, er straffen for forfalskning ved formindskelse af gangbar mønt fængsel indtil 4 år.

Lovforslagets § 1, nr. 36, medfører, at § 166, stk. 2, ophæves. Bestemmelsen er i dag uden praktisk betydning.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.6.

Til nr. 37 (§§ 168, 1. pkt., og 176, stk. 1) og nr. 38 (§ 168, 2. pkt.)

Lovforslagets § 1, nr. 37 og 38, indebærer, at der i § 168, 1. pkt., (eftergjorte og forfalskede penge) indføres bøde som strafminimum, og at bøde i § 168, 2. pkt., som følge heraf udgår. Ændringen af § 168, 2. pkt., medfører, at hvis udgiveren har modtaget penge i god tro, kan straffen bortfalde. Ændringen er et led i den tekniske ændring af normal- og sidestrafferammer, der bl.a. har baggrund i hensynet til sammenhæng i strafferammesystemet samt den foreslåede § 82, hvoraf det fremgår, hvad der i almindelighed skal indgå som formildende omstændighed ved strafens fastsættelse.

Lovforslagets § 1, nr. 37, indebærer endvidere, at strafminimum i § 176, stk. 1, (brug af genstande, som uberettiget er forsynet med visse stempler mv.) ændres fra fængsel til bøde. Baggrunden for denne ændring er hensynet til sammenhængen i strafferammesystemet.

Bestemmelsernes strafmaksima forbliver uændret, og der tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger i pkt. 3.2 og 3.3.

Til nr. 39 (§ 179)

Lovforslagets § 1, nr. 39, indebærer, at bøde optages i strafferammen i § 179, 1. pkt., og at § 179, 2. pkt., der i dag indeholder mulighed for nedsættelse af straffen til bøde, samtidig udgår. Ændringen er et led i den tekniske ændring af normal- og sidestrafferammer, som er nævnt i de almindelige bemærkningerne i pkt. 3.2.

Bestemmelsens strafmaksimum forbliver uændret, og med udeladelsen af kravet om formildende omstændigheder tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Til nr. 40 (§ 183 a)

Efter straffelovens § 183 a straffes med fængsel indtil på livstid den, som om bord i et luftfartøj, skib

samt andet kollektivt transportmiddel eller godstransportmiddel ved ulovlig tvang, jf. § 260, overtager kontrollen over fartøjet eller køretøjet eller griber ind i dets manøvrering.

Den foreslåede ændring medfører, at ikke kun en person, der er ombord i et luftfartøj eller andet transportmiddel mv., men også en person, der på anden vis uden at være ombord på luftfartøjet eller transportmidlet ved ulovlig tvang overtager kontrollen mv. med fartøjet, kan straffes.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.7.

Til nr. 41 (§ 184, stk. 1)

Efter § 184, stk. 1, straffes med indtil 6 års fængsel den, der uden at være strafskyldig efter § 183 eller § 183 a, forstyrrer sikkerheden for jernbaners, fartøjers, motorkøretøjers eller lignende transportmidlers drift eller sikkerheden for færdsel på offentlige færdselsveje. Begås forbrydelsen uagtsomt, er straffen bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

Lovforslagets § 1, nr. 41, medfører, at forhold omfattet af § 184, stk. 1, undergives en delt strafferamme med en normalstrafferamme på bøde eller indtil 2 års fængsel og en sidestrafte ramme på indtil 6 års fængsel, som er forbeholdt tilfælde med særligt skærpente omstændigheder.

Ændringen indebærer, at strafminimum fremover bliver bøde, og at strafmaksimum forbliver uændret.

Med indføjelser af den delte strafferamme, herunder udtrykket »særlig skærpente omstændigheder«, tilsigtes ingen forandring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3 og 4.7.

Til nr. 42 (§ 185)

Bestemmelsen i § 185 kriminaliserer den, som, uagtet det var muligt for vedkommende uden særlig fare eller opofrelse for den pågældende eller andre, undlader gennem betimelig anmeldelse eller på anden efter omstændighederne tjenlig måde efter evne at afværge ildsvåde, sprængning, spredning af skadevoldende luftarter, oversvømmelse, søskade, jernbaneulykke eller lignende ulykke, der medfører fare for menneskeliv. Straffen herfor er bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

Med lovforslagets § 1, nr. 42, skærpes strafmaksimum til 2 års fængsel. Baggrunden herfor er, at en strafferamme på 2 års fængsel findes bedst stemmen- de såvel med forbrydelsens karakter som med hensynet til sammenhængen med de beslægtede bestem-

melser, herunder navnlig §§ 141 og 253, jf. lovforslagets § 1, nr. 22 og 53.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.7.

Til nr. 43 (§§ 186, stk. 2, og 187, stk. 2)

Med lovforslagets § 1, nr. 43, gennemføres en teknisk begrundet forenkling af normal- og sidestrafte rammer.

Ændringen medfører, at den delte strafferamme i § 186, stk. 2, og § 187, stk. 2, hvorefter forbrydelser, der begås uagtsomt, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpente omstændigheder fængsel indtil 1 år, erstattes af en normalstrafferamme, hvorefter uagtsomme forhold straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Bestemmelsernes strafmaksima forbliver uændrede og med udeladelsen af kravet om skærpente omstændigheder tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.

Til nr. 44 (§ 188, stk. 1)

Med lovforslagets § 1, nr. 44, gennemføres en teknisk begrundet forenkling af normal- og sidestrafte rammen.

Ændringen medfører, at den delte strafferamme i § 188, stk. 1, erstattes af en normalstrafferamme på bøde eller fængsel indtil 6 år.

Bestemmelsens strafmaksimum forbliver uændret, og med udeladelsen af kravet om formildende omstændigheder tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.

Til nr. 45 (§§ 188, stk. 2, og 189, stk. 2)

Med lovforslagets § 1, nr. 45, gennemføres en sproglig ændring af redaktionel karakter.

Til nr. 46 (§ 190)

Straffelovens § 190 kriminaliserer forvoldelse af fare for husdyrs liv eller sundhed under betingelser svarende til §§ 186-189. Bestemmelsen har ingen selvstændig strafferamme, idet der alene foreskrives anvendelse af en forholdsmæssig mildere straf inden for de (i §§ 186-189) angivne strafarter.

Med lovforslagets § 1, nr. 46, ændres bestemmelsen, så de omfattede forhold undergives en strafferamme på bøde eller fængsel indtil 6 år. Det foreslåede strafmaksimum er på linje med det samtidig fore-

slåede strafmaksimum på 6 års fængsel i den beslægtede bestemmelse i § 291 om hærværk, jf. lovforslaget om ændring af straffeloven, retsplejeloven, markedsføringsloven og ophavsretsloven (IT-kriminalitet mv.) (L 55) fremsat den 5. november 2003.

Ændringen af § 190 tilsigter ikke at indvirke på det hidtidige udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.7.

Til nr. 47 (§ 191)

Efter straffelovens § 191, stk. 1, straffes med fængsel indtil 6 år den, som i strid med lovgivningen om euforiserende stoffer til et større antal personer eller mod betydeligt vederlag eller under andre særligt skærpende omstændigheder overdrager euforiserende stoffer. Angår overdragelsen en betydelig mængde særligt farlig eller skadeligt stof, eller har overdragelsen af et sådant stof i øvrigt haft en særlig farlig karakter, kan straffen stige til fængsel i 10 år. På samme måde straffes den, der i strid med lovgivningen om euforiserende stoffer indfører, udfører, køber, udleverer, modtager, fremstiller, forarbejder eller besidder sådanne stoffer med forsæt til at overdrage dem som nævnt i stk. 1, jf. § 191, stk. 2.

Ved lovforslagets § 1, nr. 47, hæves strafmaksima i § 191, 1. pkt., fra 6 til 10 års fængsel, og § 191, 2. pkt., fra 10 til 16 års fængsel. Ændringerne tilsigter ikke at indvirke på de hidtidige skærpselskriterier i § 191, stk. 1, 1. og 2. pkt.

Som det fremgår af de almindelige bemærkninger, pkt. 4.7., at der i retspraksis er forekommet tilfældet, hvor straffelovens § 88 (sammenstødtilfældene) ikke har kunnet finde anvendelse, og hvor domstolene har fundet grundlag for at udmåle straffen til eller i nærheden af strafmaksimum i § 191. Straffelovens § 88 kan ikke benyttes f.eks. i tilfælde af en enkeltstående indsmugling af et meget stort parti hash.

Det er hensigten, at de skærpede strafmaksima skal rette sig mod tilfælde, hvor der bl.a. under hensyn til forbrydelsens karakter og grovhed opstår behov for at udmåle straffe, der rækker videre end de hidtidige strafmaksima for forhold omfattet af henholdsvis 6 og 10 års fængsel. Ændringerne tilsigter således at give mulighed for en graduering af strafudmålingen i de groveste tilfælde.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.7.

Til nr. 48 (§§ 202 og 206)

Efter straffelovens § 202 straffes med fængsel indtil 1 år, den, som erhvervsmæssigt udnytter andres ukyn-

dighed, uforstand eller uerfarenhed til at forlede dem til spekulationsforretninger.

Den, som i erhvervsøjemed anvender falske foregiver eller anden svigagtig adfærd for at forlede nogen til at udvandre, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år, jf. § 206.

Med lovforslagets § 1, nr. 48, ophæves § 202 og § 206. Ophævelsen af §§ 202 og 206 har baggrund i, at bestemmelserne i dag er meget tidssvarende og uden praktisk betydning. Bestemmelserne ses endvidere ikke at have været anvendt i praksis. Straffelovens §§ 202 og 206 suppleres af § 279 (bedrageri) og § 279 a (databedrageri). Det skal derfor nævnes, at grovere overtrædelser, hvor formålet er uberettiget vinding, fortsat kan straffes efter de almindelige bedrageribestemmelser.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.8.

Til nr. 49 (§ 227)

Efter § 227 kan forskyldt straf efter §§ 216-224 og 226 bortfalde, når de personer, mellem hvilke kønsomgængelsen har fundet sted, er indtrådt i ægteskab med hinanden.

Ved lovforslagets § 1, nr. 49, bringes bestemmelsen i overensstemmelse med reglerne om registreret partnerskab, jf. lov nr. 372 af 7. juni 1989 med senere ændringer.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.10.

Til nr. 50 (§ 240)

Lovforslagets § 1, nr. 50, indebærer en teknisk forklaring af normal- og sidestrafferammen i § 240. Ændringen medfører, at den skærpede sidestrafferamme i stk. 2, hvorefter straffen kan stige til fængsel indtil 3 år, hvis handlingen er foretaget af egennyttige bevæggrunde, ophæves, således at bestemmelsen har en strafferamme med bøde eller fængsel indtil 3 år.

Bestemmelsens strafmaksimum forbliver uændret, og med ændringen tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.12.

Til nr. 51 (§ 250)

Det fremgår af straffelovens § 250, at den, som hen sætter en anden i hjælpeløs tilstand eller forlader en under dennes varetægt stående person i sådan tilstand, straffes med fængsel. Når handlingen har medført døden eller grov legemsbeskadigelse eller under i øvrigt

skærpende omstændigheder kan straffen stige til 8 års fængsel.

Ved lovforslagets § 1, nr. 51, gennemføres en teknisk begrundet ændring af strafferammen, hvorved den vil svare til strafferammen i den beslægtede bestemmelse i § 252.

Med ændringen, herunder udeladelsen af ordene »når handlingen har medført døden eller grov legemsbeskadigelse«, tilsigtes ingen forandring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.12.

Til nr. 52 (§ 251)

Lovforslagets § 1, nr. 52, indebærer, at bøde optages i strafferammen i § 251, 1. pkt., og at § 251, 2. pkt., hvorefter straffen kan nedsættes eller bortfalde, derefter udgår som overflødig. Ændringen er et led i den tekniske ændring af normal- og sidestrafteammer, som er omtalt i de almindelige bemærkninger pkt. 3.2.3.

Bestemmelsens strafmaksimum forbliver uændret, og med udeladelsen af 2. pkt. tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.2.

Til nr. 53 (§ 253)

Efter straffelovens § 253 straffes med bøde eller fængsel indtil 3 måneder den, som, uagtet det var ham muligt uden særlig fare eller opofrelse for sig selv eller andre, undlader 1) efter evne at hjælpe nogen, der er i øjensynlig livsfare, eller 2) at træffe de foranstaltninger, som af omstændighederne kræves til redning af nogen tilsyneladende livløs, eller som er påbudt til omsorg for personer, der er ramt af skibbrud eller anden tilsvarende ulykke.

Med lovforslaget skærpes strafmaksimum til 2 års fængsel. Baggrunden herfor er, at et strafmaksimum på 2 års fængsel findes bedst stemmende såvel med forbrydelsens karakter som med hensynet til sammenhængen med beslægtede bestemmelser, herunder navnlig §§ 141 og 185, jf. lovforslagets § 1, nr. 22 og 42.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.12.

Til nr. 54 (§ 261, stk. 2 og 3)

Lovforslagets § 1, nr. 54, indebærer, at det forhøjede strafminimum i § 261, stk. 2, (frihedsberøvelse for

vindings skyld) på 1 år ophæves. Strafminimum i § 261, stk. 2, svarer herefter til fængselsstraffens faste minimum, dvs. 7 dage, jf. § 33, stk. 1.

Endvidere undergives de groft uagtsomme forhold en fælles strafferamme på bøde eller fængsel indtil 6 måneder, idet den hidtidige bestemmelse herom – § 262 – videreføres som § 261, stk. 3.

Med de anførte ændringer tilsigtes ingen forandring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.2 og 4.13.

Til nr. 55 (§ 262)

Ophævelsen af § 262 sker som led i en sammenkrivning af bestemmelserne om ulovlig frihedsberøvelse, jf. lovforslagets § 1, nr. 54.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.13.

Til nr. 56 (§ 264, stk. 2)

Lovforslagets § 1, nr. 56, indebærer, at strafmaksimum for forhold omfattet af § 264, stk. 2, (husfredskrænkelser under skærpende omstændigheder) hæves fra 4 til 6 års fængsel. De nævnte strafmaksima bringes herved på linje med det foreslåede strafmaksimum for grove berigelsesforbrydelser omfattet af § 286, jf. lovforslagets § 1, nr. 61, med bemærkninger.

Ændringen indebærer endvidere, at § 264, stk. 2, omformuleres, således at der sker en nærmere præcisering af udtrykket »eller under andre særligt skærpende omstændigheder«. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor det nævnte forhold begås med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervshemmeligheder eller under sådanne omstændigheder, at det påfører andre en betydelig skade eller indebærer en særlig risiko herfor, eller under andre særligt skærpende omstændigheder.

Bedømmelsen af, hvorvidt en overtrædelse er begået under sådanne omstændigheder, at forbrydelsen »påfører andre en betydelig skade eller indebærer en særlig risiko herfor«, vil være konkret i den enkelte sag. »Skade« omfatter såvel økonomisk som personlig skade og vil derfor efter omstændighederne bl.a. være anvendelig i tilfælde, hvor gerningsmanden har udnyttet personfølsomme oplysninger f.eks. i kriminalregisteret.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 3.3 og 4.14.

Til nr. 57 (§ 265)

Straffelovens § 265 om visse former for fredskrænkelser har en strafferamme på bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Med lovforslagets § 1, nr. 57, skærpes strafmaksimum til 2 års fængsel. Baggrunden herfor er, at udviklingen har vist, at de forhold som er kriminaliseret i § 265, kan have en sådan lighed med de forhold, som omfattes af § 266, at de bør være undergivet samme strafmaksimum som i § 266.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.14.

Til nr. 58 (§ 267, stk. 2 og 3, og § 267 a)

Lovforslagets § 1, nr. 58, medfører, at § 267, stk. 2 og 3, ophæves. Baggrunden herfor er, at der i praksis ikke er behov for at opretholde et forhøjet maksimum på 6 måneder i § 267, stk. 2, med henblik på tilfælde, hvor fornærmelser er fremsat mod en af de i § 119, stk. 2, nævnte personer, ligesom den i samme stykke indeholdte regel om en »skærpende omstændighed« er uden praktisk betydning. Det samme gør sig gældende for stk. 3.

Forslaget tilsigter ikke at udelukke, at de forhold, som nævnes i bestemmelserne, kan tillægges skærpende betydning ved strafudmålingen. Det beror på en konkret vurdering under iagttagelse bl.a. af den praksis, som knytter sig til artikel 10 om ytringsfrihed i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK). Ved vurderingen af, om det skal tillægges skærpende betydning, når fornærmelsen er fremsat mod nogen af de i § 119, stk. 2, nævnte personer, vil således bl.a. skulle indgå, om udtalelsen sigter mod navngivne enkeltpersoner, f.eks. i form af beskyldninger om tjenestemisbrug, eller er rettet mod en ubestemt kreds af myndighedspersoner.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.14.

Lovforslagets § 1, nr. 58, indebærer endvidere, at § 267 a ophæves. Bestemmelsen kan ikke antages at have nogen selvstændig vejledende betydning med henblik på domstolens afgørelse om strafbarhed eller om straffens fastsættelse.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.14.

Til nr. 59 og 60 (§ 268, 1. pkt. og 2. pkt., og § 275 a)

Lovforslagets § 1, nr. 59 og 60, indebærer, at der i § 268, 1. pkt., sker en henvisning til § 267, hvilket medfører, at der indføres bøde i strafferammen for § 268. Som konsekvens heraf ophæves 2. pkt. i § 268. Ændringen er et led i den tekniske ændring af normal-

og sidestruerammer, som er nævnt i de almindelige bemærkningerne i pkt. 3.2.

Der tilsigtes ingen indvirkning på det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau med ændringen.

Lovforslagets § 1, nr. 60, indebærer endvidere, at § 275 a ophæves.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.14.

Til nr. 61 (§ 286)

For så vidt angår groft tyveri, jf. straffelovens § 286, stk. 1, indebærer lovforslagets § 1, nr. 61, en skærpe i forhold til det gældende strafmaksimum på 4 års fængsel, således strafmaksimum bliver på 6 års fængsel. Hensigten med denne skærpe er at give domstolene et større spillerum i strafudmålingen i sager om grovere tilfælde af tyveri. Forslaget tilsigter en skærpe i strafudmålingen for den groveste del af de sager, der i dag henføres til straffelovens § 286, stk. 1.

Forslagets § 1, nr. 61, medfører endvidere, at strafmaksimum for underslæb, bedrageri, databedrageri, mandatsvig og skyldnersvig af særlig grov beskaffenhed, jf. straffelovens § 286, stk. 2, forbliver uændret. Det samme gør sig gældende for åger og afpresning af særlig grov beskaffenhed, som i dag er reguleret i § 286, stk. 3.

Forhøjelsen af strafferammen for groft tyveri fra fængsel indtil 4 år til fængsel indtil 6 år medfører, at en række bestemmelser i retsplejeloven, herunder reglerne om tvangsindgreb, kan finde anvendelse. Det drejer sig bl.a. om retsplejelovens § 745 a og b om henholdsvis tavshedspligt til forsvareren og begrænsning af forsvarerens ret til aktindsigt, § 762, stk. 2, om varetægtsfængsling, § 770 c, stk. 3, om udstrækningen af isolation og § 800, stk. 2, om brugen af tilfældighedsfund.

Lovforslaget medfører endvidere, at der i lovtæksten sker en præcisering af de tilfælde, hvor forholdet kan henføres under en skærpet strafferamme. Opregningen er imidlertid ikke udtømmende. Afgørende for anvendelsen af den nye § 286 er en konkret helhedsbedømmelse. Den praksis, som knytter sig til den hidtidige straffelovs § 286, vil fortsat være vejledende. § 88, stk. 1, 2. pkt., forudsættes endvidere fortsat at kunne bringes i anvendelse på forhold, der henføres under § 286. Strafmaksimum kan således forhøjes til 9 år f.eks. i tilfælde, hvor der foreligger et ekstraordinært stort antal tyverier, som hver især er af mindre grov beskaffenhed, eller i tilfælde af skyldnersvig eller bedrageri, som involverer meget store beløb.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.15.

Til nr. 62 (§ 288, stk. 2)

Efter straffelovens § 288, stk. 2, kan straffen for røveri stige til fængsel i 10 år, hvis røveriet har haft en særlig farlig karakter eller der i øvrigt foreligger særligt skærpene omstændigheder.

Lovforslagets § 1, nr. 62, indebærer, at der i lovtæksten sker en præcisering af de tilfælde, hvor forholdet kan henføres under en skærpet strafferamme. Den hidtidige delte strafferamme på 6 og 10 års fængsel berøres ikke. Med den nye bestemmelse tilsigtes ingen ændring af det nuværende udmålingsniveau i sager om røveri.

Opregningen af skærpelsestilfælde er ikke udtømmende. Afgørende for anvendelsen af den nye § 288, stk. 2, er en konkret helhedsbedømmelse. Den praksis, som knytter sig til den hidtidige straffelovs § 288, vil fortsat være vejledende. § 88, stk. 1, 2. pkt., forudsættes endvidere fortsat at kunne bringes i anvendelse på forhold, der henføres under § 288, stk. 2. Strafmaksimum kan således f.eks. forhøjes til 15 år i tilfælde, hvor der foreligger et ekstraordinært stort antal røverier, som hver især er af mindre grov beskaffenhed, eller hvor der er tale om røverier, som involverer meget store beløb.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.15.

Til nr. 63 (§ 290, stk. 2)

Ændringen medfører, at affattelsen af kriterierne for anvendelse af den skærpede sidestrafte ramme i § 290, stk. 2 om groft hæleri bringes på linie med den skærpede sidestrafte ramme for tyveri i § 286, stk. 1, og røveri i § 288, stk. 2, jf. lovforslaget § 1, nr. 61 og 62.

Til nr. 64 (§ 300)

Lovforslagets § 1, nr. 64, indebærer, at bøde optages i strafferammen i § 300, og at kravet om formildende omstændigheder udgår. Ændringen er et led i den tekniske ændring af normal- og sidestrafte rammen.

Bestemmelsens strafmaksimum forbliver uændret, og med udeladelsen af kravet om formildende omstændigheder tilsigtes ingen ændring i det hidtidige strafbare område eller udmålingsniveau.

Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 4.16.

Til § 2

Som konsekvens af den foreslåede forhøjelse af strafferammen i § 286, stk. 1, fra fængsel indtil 4 år til fængsel indtil 6 år ophæves henvisningen til § 286, stk. 1, i retsplejelovens § 754 a, § 781, § 791 a og § 791 b, idet adgangen til at anvende de pågældende straffeprocessuelle indgreb fremover vil følge direkte af bestemmelsens strafmaksimum på 6 års fængsel.

Til § 3

Det foreslås, at loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelse i Lovtidende og med virkning for lovovertrædelser, der begås efter lovens ikrafttræden, jf. straffelovens § 3, stk. 1.

Til § 4

Bestemmelsen indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland. Lovens § 1 kan dog ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 2003 foretages følgende ændringer:

§ 33. Fængsel idømmes på livstid eller på tid, ikke under 7 dage og ikke over 16 år.

Stk. 2. I tilfælde, hvor der er hjemmel til at forhøje den straf, der er foreskrevet for en lovovertrædelse, kan der dog idømmes fængsel indtil 20 år.

Stk. 3. Når fængsel idømmes for kortere tid end 3 måneder, fastsættes straffen i dage, ellers i måneder og år.

§ 80. Ved straffens udmåling skal der tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed og til oplysninger om gerningsmandens person, herunder om hans almindelige personlige og sociale forhold, hans forhold før og efter gerningen samt hans bevæggrunde til denne.

Stk. 2. At gerningen er udført af flere i forening, vil i reglen være at anse som en skærpende omstændighed.

1. I § 33 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Straffen må ikke overstige fængsel i 8 år for en gerningsmand, der ikke var fyldt 18 år, da gerningen blev udført.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

2. §§ 80-84 affattes således:

»§ 80. Ved straffens fastsættelse skal der under hensyntagen til ensartethed i retsanvendelsen lægges vægt på lovovertrædelsens grovhed og på oplysninger om gerningsmanden.

Stk. 2. Ved vurderingen af lovovertrædelsens grovhed skal der tages hensyn til den med lovovertrædelsen forbundne skade, fare og krænkelser samt til, hvad gerningsmanden indså eller burde have indset herom. Ved vurderingen af oplysninger om gerningsmanden skal der tages hensyn til dennes almindelige personlige og sociale forhold, dennes forhold før og efter gerningen samt dennes bevæggrunde til gerningen.

Gældende formulering

§ 81. Det er en betingelse for anvendelsen af bestemmelser om forhøjet straf eller andre retsfølger i gentagelsestilfælde, at gerningsmanden, inden han på ny forbrød sig, i den danske stat er fundet skyldig i en efter det fyldte 18. år begået strafbar handling, som loven tillægger gentagelsesvirkning på den nu begåede, eller i forsøg på eller medvirken til en sådan.

Stk. 2. Retten kan tillægge straffedomme afsagte uden for den danske stat samme gentagelsesvirkning som de her i landet afsagte.

Stk. 3. Gentagelsesvirkningen ophører, når der, førend den nye strafbare handling blev begået, er forløbet 5 år, efter at den tidligere straf er udstået, endeligt eftergivet eller bortfaldet. Er den tidligere straf en bødestraf, regnes den nævnte frist fra datoen for den endelige dom eller bødens vedtagelse. Med hensyn til betingede domme regnes fristen fra den endelige dom.

§ 82. (Ophævet)

Lovforslaget

§ 81. Det skal ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som skærpende omstændighed,

- 1) at gerningsmanden tidligere er straffet af betydning for sagen,
- 2) at gerningen er udført af flere i forening,
- 3) at gerningen er særligt planlagt eller led i omfattende kriminalitet,
- 4) at gerningsmanden tilsigtede, at gerningen skulle have betydeligt alvorligere følger, end den fik,
- 5) at gerningsmanden har udvist særlig hensynsløshed,
- 6) at gerningen har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, seksuelle orientering eller lignende,
- 7) at gerningen er begået i udførelsen af offentlig tjeneste eller hverv eller under misbrug af stilling eller særligt tillidsforhold i øvrigt,
- 8) at gerningsmanden har fået en anden til at medvirke til gerningen ved tvang, svig eller udnyttelse af dennes unge alder eller betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold,
- 9) at gerningsmanden har udnyttet forurettedes værgeløse stilling,
- 10) at gerningen er begået af en person, der udstår straf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter.
- 11) at gerningen er begået af en tidligere indsat over for institutionen eller en person med ansættelse ved institutionen.

§ 82. Det skal ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som formildende omstændighed,

- 1) at gerningsmanden ikke var fyldt 18 år, da gerningen blev udført,
- 2) at gerningsmanden har høj alder, når anvendelse af den sædvanlige straf er unødvendig eller skadelig,
- 3) at gerningen grænser til at være omfattet af en straffrihedsgrund,

*Gældende formulering**Lovforslaget*

- 4) at gerningsmanden har handlet i undskyldelig uvidenhed om eller undskyldelig misforståelse af retsregler, der forbyder eller påbyder handlingens foretagelse,
- 5) at gerningen er udført i en oprørt sindstilstand, der er fremkaldt af forurettede eller personer med tilknytning til denne ved et uretmæssigt angreb eller en grov fornærmelse,
- 6) at gerningen er begået som følge af tvang, svig eller udnyttelse af gerningsmandens unge alder eller betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold,
- 7) at gerningen er begået under indflydelse af stærk medfølelse eller sindsbevægelse, eller der foreligger andre særlige oplysninger om gerningsmandens sindstilstand eller omstændighederne ved gerningen,
- 8) at gerningsmanden frivilligt har afværget eller søgt at afværge den fare, der er forvoldt ved den strafbare handling,
- 9) at gerningsmanden frivilligt har angivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse,
- 10) at gerningsmanden har givet oplysninger, som er afgørende for opklaringen af strafbare handlinger begået af andre,
- 11) at gerningsmanden har genoprettet eller søgt at genoprette den skade, der er forvoldt ved den strafbare handling,
- 12) at gerningsmanden på grund af den strafbare handling frakendes en af de i § 79 omhandlede rettigheder eller påføres andre følger, der kan sidestilles med straf,
- 13) at straffesagen mod gerningsmanden ikke er afgjort inden en rimelig tid, uden at det kan bebrejdes gerningsmanden,
- 14) at der er gået så lang tid, siden den strafbare handling blev foretaget, at anvendelsen af den sædvanlige straf er unødvendig.

Gældende formulering

§ 83. Begås nogen af de lovovertrædelser, der er nævnt i §§ 119, 121, 141, 142, 180, 181, 237, 244-247, 252, 260, 261, 266 og 291, stk. 2, af en person, der udstår straf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter, kan straffen forhøjes til det dobbelte.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, dersom de der nævnte forbrydelser begås af en tidligere fange over for en ved den pågældende anstalt ansat person eller med hensyn til anstalten eller dens ejendele, samt når en tidligere fange gør sig skyldig i en af de i § 124, stk. 2 og 3, omhandlede forbrydelser i forhold til en i den pågældende anstalt hensiddende fange.

Stk. 3. Hvis en person skulle idømmes fængselsstraf og den pågældende enten afsoner straf af fængsel på livstid eller samtidig indsættes til afsoning af sådan straf, fastsættes det ved dommen, hvor lang fængselsstraffen skulle have været.

§ 84. Den for en strafbar handling i loven foreskrevne straf kan nedsættes:

- 1) når nogen har overskredet grænserne for lovligt nødværge eller for den ved § 14 hjemlede nødret;
- 2) når gerningsmanden, da han foretog den straffbare handling, ikke var fyldt 18 år, og anvendelsen af lovens fulde straf på grund af hans ungdom må anses unødvendig eller skadelig. Straffen for sådanne personer må ikke overstige fængsel i 8 år;
- 3) når gerningsmanden har handlet i undskyldelig uvidenhed om eller undskyldelig misforståelse af retsregler, der forbyder eller påbyder handlingens foretagelse;
- 4) når gerningen er udført i en af den skadelidende ved retsstridigt angreb eller grov fornærmelse fremkaldt oprørt sindsstemning;
- 5) når nogen ved sit afhængighedsforhold til en anden eller ved trussel om betydelig skade har ladet sig bevæge til gerningen;
- 6) når gerningsmanden, efter at den straffbare handling er fuldbyrdet, frivilligt har afværget den af hans handling flydende fare;
- 7) når gerningsmanden, efter at den straffbare handling er fuldbyrdet, fuldt ud har genoprettet den ved gerningen forvoldte skade;

Lovforslaget

§ 83. Straffen kan nedsættes under den foreskrevne strafferamme, når oplysninger om gerningen, gerningsmandens person eller andre forhold afgørende taler herfor. Under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde.

§ 84. Det er en betingelse for anvendelsen af bestemmelser om forhøjet straf eller andre retsfølger i gentagelsestilfælde, at gerningsmanden, inden han på ny forbrød sig, i den danske stat er fundet skyldig i en begået strafbar handling, som loven tillægger gentagelsesvirkning på den nu begåede, eller i forsøg på eller medvirken til en sådan.

Stk. 2. Retten kan tillægge straffedomme afsagte uden for den danske stat samme gentagelsesvirkning som de her i landet afsagte.

Stk. 3. Gentagelsesvirkningen ophører, når der, førend den nye straffbare handling blev begået, er forløbet 10 år, efter at den tidligere straf er udstået, endeligt eftergivet eller bortfaldet. Er den tidligere straf en bødestraf, regnes den nævnte frist fra datoen for den endelige dom eller bødens vedtagelse. Med hensyn til betingede domme regnes fristen fra den endelige dom.«

Gældende formulering

- 8) når han i øvrigt frivilligt har bestræbt sig for at forebygge fuldbyrdelsen eller genoprette den ved gerningen forvoldte skade;
- 9) når han frivilligt har angivet sig selv og aflagt fuldstændig tilståelse.

Stk. 2. I de under nr. 1-6 omhandlede tilfælde kan straffen under i øvrigt formildende omstændigheder bortfalde.

§ 85. Straffen kan nedsættes, når en strafbar handling er begået under indflydelse af stærk sindsbevægelse, eller når der foreligger andre særlige oplysninger om gerningsmandens sindstilstand eller omstændighederne ved gerningen, og de nævnte forhold taler for en mildere straf end den, som ellers ville finde anvendelse. Under særlig formildende omstændigheder kan straffen bortfalde.

§ 87. Når nogen i henhold til § 79 fratages de der omhandlede rettigheder, kan straffen nedsættes og, hvis særlige omstændigheder taler derfor, bortfalde.

§ 91. Over for den, der ikke er fyldt 21 år, kan straf af bøde anvendes, selv om denne strafart ikke er hjemlet for det strafbare forhold.

§ 100. (udelades)

Stk. 2. Den, som ved offentlige udtalelser tilskynder til, eller som fremkalder øjensynlig fare for fremmed magts indblanding i den danske stats anliggender, straffes med fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde.

§ 176. (udelades)

Stk. 2. Med fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde straffes den, der på samme måde gør brug af genstande, som uberettiget er forsynet med privat stempel, mærke eller anden betegnelse, der tjener til at angive noget genstanden vedrørende forhold, som er af betydning for samhandelen.

Stk. 3. (udelades)

Lovforslaget

3. §§ 85, 87 og 91 ophæves.

4. I §§ 100, *stk. 2*, 176, *stk. 2*, 233, og 266 *a*, ændres »fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde« til: »bøde eller fængsel indtil 1 år«.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

§ 233. Den, som opfordrer eller indbyder til utugt eller stiller usædelig levevis til skue på en måde, der er egnet til at forulempe andre eller vække offentlig forargelse, straffes med fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde.

§ 266 a. Med fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde straffes den, der, uden at forholdet omfattes af §§ 136 og 266, offentligt fremsætter udtalelser, der tilstræber at fremkalde voldshandlinger eller hærværk.

§ 300. Med fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde straffes

- 1) den, som på en tid, da han indser eller burde indse, at han er ude af stand til at fyldestgøre sine fordringshavere, betydeligt forværrer sin formuestilling ved stiftelse af ny gæld eller betaler eller stiller sikkerhed for betydelige forfaldne gældsposter,
- 2) den, som påfører sine fordringshavere betydeligt tab ved ødsel levemåde, ved spil, ved vovelige foretagender, der ikke står i forhold til hans formue, ved i høj grad uordentlig forretningsførelse eller anden letsindig adfærd,
- 3) den skyldner og tillidsmand, som ved afgivelse af de til åbning af forhandling om tvangsakkord uden for konkurs fornødne erklæringer giver urigtige oplysninger eller gør sig skyldig i grov skødesløshed.

§ 109. (udelades)

Stk. 2. Foretages de nævnte handlinger uagtsomt, er straffen fængsel indtil 3 år eller under formildende omstændigheder bøde.

§ 110. (udelades)

Stk. 2. Foretages de nævnte handlinger uagtsomt, er straffen fængsel indtil 3 år eller under formildende omstændigheder bøde.

5. I §§ 109, stk. 2 og 110, stk. 2, ændres »fængsel indtil 3 år eller under formildende omstændigheder bøde« til: »bøde eller fængsel indtil 3 år«.

Gældende formulering

§ 110 a. Med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 3 år straffes den, som forsætligt eller uagtsomt uden behørig tilladelse

- 1) beskriver, fotograferer eller på anden måde afbilder danske ikke almentilgængelige militære forsvarsanlæg, depoter, enheder, våben, materiel el.lign., eller som mangfoldiggør eller offentliggør sådanne beskrivelser eller afbildninger,
- 2) optager fotografier fra luftfartøj over dansk statsområde eller offentliggør sådanne ulovligt optagne fotografier,
- 3) offentliggør bestemmelser, der vedrører danske stridskræfters mobilisering og andet krigsberedskab.

§ 110 c. Med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 3 år straffes den, som forsætligt eller uagtsomt overtræder bestemmelser eller forbud, som i henhold til lov måtte være givet til værn for statens forsvars- eller neutralitetsforanstaltninger.

Stk. 2. Med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 4 år straffes den, som forsætligt eller uagtsomt overtræder bestemmelser eller forbud, som i henhold til lov måtte være givet til gennemførelse af statens forpligtelser som medlem af De Forenede Nationer.

Stk. 3. Med samme straf som i stk. 2 straffes den, der forsætligt eller uagtsomt overtræder bestemmelser indeholdt i eller udstedt i medfør af forordninger, som er vedtaget med hjemmel i artikel 60, 301 eller 308 i traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, og som tager sigte på helt eller delvis at afbryde eller indskrænke de finansielle eller økonomiske forbindelser med et eller flere lande uden for den Europæiske Union eller på tilsvarende sanktioner over for enkeltpersoner, grupper af personer eller juridiske personer.

Lovforslaget

6. § 110 a affattes således:

»§ 110 a. Med bøde eller fængsel indtil 3 år straffes den, som forsætligt eller uagtsomt uden behørig tilladelse

- 1) beskriver, fotograferer eller på anden måde afbilder danske ikke almentilgængelige militære forsvarsanlæg, depoter, enheder, våben, materiel el.lign., eller som mangfoldiggør eller offentliggør sådanne beskrivelser eller afbildninger,
- 2) offentliggør bestemmelser, der vedrører danske stridskræfters mobilisering og andet krigsberedskab.

Stk. 2. Med bøde straffes den, som forsætligt eller uagtsomt uden behørig tilladelse optager fotografier fra luftfartøj over dansk statsområde eller offentliggør sådanne ulovligt optagne fotografier.«

7. § 110 c affattes således:

»§ 110 c. Den, som overtræder bestemmelser eller forbud, som i henhold til lov måtte være givet til værn for statens forsvars- eller neutralitetsforanstaltninger, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 3 år.

Stk. 2. Med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 4 år straffes den, som overtræder bestemmelser eller forbud, som i henhold til lov måtte være givet til gennemførelse af statens forpligtelser som medlem af de Forenede Nationer.

Stk. 3. Med samme straf som i stk. 2 straffes den, der forsætligt overtræder bestemmelser indeholdt i eller udstedt i medfør af forordninger, som er vedtaget med hjemmel i artikel 60, 301 eller 308 i Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, og som tager sigte på helt eller delvis at afbryde eller indskrænke de finansielle eller økonomiske forbindelser med et eller flere lande uden for Den Europæiske Union eller på tilsvarende sanktioner over for enkeltpersoner, grupper af personer eller juridiske personer.

Stk. 4. Begås en forbrydelse som nævnt i stk. 1, 2 eller 3 uagtsomt, er straffen bøde eller fængsel indtil 2 år.«

Bilag til f. t. l. vedr. straffeloven og retsplejeloven

Gældende formulering

§ 110 e. Med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpene omstændigheder med fængsel indtil 2 år straffes den, der offentlig forhåner en fremmed nation, en fremmed stat, dens flag eller andet anerkendt nationalmærke eller De Forenede Nationers eller Det Europæiske Råds flag.

§ 130. Den, som udøver en ham ikke tilkomme offentlig myndighed, straffes med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpene omstændigheder med fængsel indtil 2 år.

§ 161. Med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpene omstændigheder med fængsel indtil 2 år straffes den, som udenfor det i § 158 nævnte tilfælde for eller til en offentlig myndighed afgiver en falsk erklæring på tro og love eller på lignende højtidelig måde, hvor sådan form er påbudt eller tilstedt.

§ 182. Den, som af uagtsomhed forvolder ildsvåde på fremmed ejendom eller til skade for fremmed formueinteresse, straffes med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpene omstændigheder med fængsel indtil 2 år.

§ 113. Den, som antaster Folketingets sikkerhed eller frihed eller i øvrigt foretager nogen handling, der sigter til ved magtanvendelse eller trussel derom at aftvinge Folketinget nogen beslutning eller hindre det i frit at udøve sin virksomhed, straffes med fængsel indtil 16 år eller under skærpene omstændigheder på livstid.

Stk. 2. (udelades)

§ 125 a. Den, som for vindings skyld og under i øvrigt skærpene omstændigheder gør sig skyldig i menneskesmugling efter udlændingelovens § 59, stk. 5, straffes med fængsel indtil 8 år. Som skærpene omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor andres liv udsættes for fare, eller hvor der er tale om overtrædelser af mere systematisk eller organiseret karakter.

Lovforslaget

8. I §§ 110 e, 130, 161 og 182 ændres »bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpene omstændigheder med fængsel indtil 2 år« til: »bøde eller fængsel indtil 2 år«.

9. I §§ 113, stk. 1, 125 a, 1. og 2. pkt., 230, 1. og 2. pkt., 235, stk. 1., 1. og 2. pkt., 241, 249, 266 b, stk. 2, og 293 a, 2. pkt. ændres »skærpene« til: »særligt skærpene«.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

§ 230. Den, der optager utugtige fotografier, film eller lignende af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde at udbrede materialet, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om optagelser af mere systematisk eller organiseret karakter. § 226 finder tilsvarende anvendelse.

§ 235. Den, som udbreder utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter.

Stk. 2. (udelades).

Stk. 3. (udelades).

§ 241. Den, som uagtsomt forvolder en andens død, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 8 år.

§ 249. Den, som uagtsomt tilføjer nogen betydelig skade på legeme eller helbred, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 8 år.

§ 266 b. (udelades)

Stk. 2. Ved straffens udmåling skal det betragtes som en skærpende omstændighed, at forholdet har karakter af propagandavirksomhed.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

§ 293 a. For brugstyveri af motorkøretøj straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder den, der uberettiget bruger et motorkøretøj, der tilhører en anden. Under skærpende omstændigheder, herunder navnlig i gentagelsestilfælde, kan straffen stige til fængsel i 4 år.

§ 114 d. Den, som, uden at forholdet omfattes af §§ 114-114 c, deltager i ulovlig militær organisation eller gruppe, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 2 år.

§ 117. Med fængsel indtil 2 år eller under formildende omstændigheder med bøde straffes den, som ved de i § 116 omhandlede valg eller stemmeafgivninger
1)-5) ... (udelades)

§ 136. (udelades)

Stk. 2. Den, der offentligt udtrykkeligt billiger en af de i denne lovs 12. eller 13. kapitel omhandlede forbrydelser, straffes med fængsel indtil 2 år eller under formildende omstændigheder med bøde.

§ 192. (udelades)

Stk. 2. (udelades)

Stk. 3. Den, som på den angivne måde forvolder fare for, at smitsom sygdom finder indgang eller udbredes blandt husdyr eller nytte- eller kulturplanter, straffes med fængsel indtil 2 år eller under formildende omstændigheder med bøde.

Stk. 4. (udelades)

§ 119. Den, som med vold eller trussel om vold overfalder nogen, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, eller som på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller at tvinge ham til at foretage en tjenestehandling, straffes med fængsel indtil 6 år, under formildende omstændigheder med bøde.

10. I § 114 d ændres »bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 2 år« til: »bøde eller fængsel indtil 2 år«.

11. I §§ 117, 136, stk. 2, og 192, stk. 3, ændres »fængsel indtil 2 år eller under formildende omstændigheder med bøde« til: »bøde eller fængsel indtil 2 år«.

12. I §§ 119, stk. 1, og 123 ændres »fængsel indtil 6 år, under formildende omstændigheder med bøde« til: »bøde eller fængsel indtil 8 år«.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 2. På samme måde straffes den, som, uden at forholdet falder ind under stk. 1, fremsætter trusler om vold, om frihedsberøvelse eller om sigtelse for strafbart eller ærerørigt forhold mod nogen, der af det offentlige er tillagt domsmyndighed eller myndighed til at træffe afgørelse vedrørende retsforhold eller vedrørende håndhævelse af statens straffemyndighed, i anledning af udførelsen af tjenesten eller hvervet, eller som på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller at tvinge ham til at foretage en tjenestehandling.

Stk. 3. (udelades)

§ 123. Den, som med trussel om vold forulemper, eller som med vold, ulovlig tvang efter § 260, trusler efter § 266 eller på anden måde begår en strafbar handling mod en person, dennes nærmeste eller andre med tilknytning til denne i anledning af personens forventede eller allerede afgivne forklaring til politiet eller i retten, straffes med fængsel indtil 6 år, under formildende omstændigheder med bøde.

§ 124. (udelades)

Stk. 2. Den, der befrier en anholdt, fængslet eller tvangsanbragt person, såvel som den, der tilskynder eller hjælper en sådan person til at undvige eller holder den undvegne skjult, straffes med fængsel indtil 2 år eller under formildende omstændigheder med bøde.

Stk. 3. Den, som ulovligt sætter sig i forbindelse med nogen fængslet eller tvangsanbragt person, straffes med bøde eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 3 måneder.

Stk. 4. (udelades)

§ 132 a. Den, der deltager i fortsættelsen af en forenings virksomhed, efter at den foreløbig er forbudt af regeringen eller opløst ved dom, straffes med fængsel indtil 1 år. Den, der efter forbudet eller opløsningen indtræder som medlem i en sådan forening, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

13. § 124, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. På samme måde straffes den, der befrier en anholdt, fængslet eller tvangsanbragt person, såvel som den, der tilskynder eller hjælper en sådan person til at undvige eller holder den undvegne skjult.«

14. I § 124, stk. 3, ændres »bøde eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 3 måneder« til: »bøde eller fængsel indtil 3 måneder«.

15. I § 132 a, 1. pkt., ændres »fængsel indtil 3 år« til: »bøde eller fængsel indtil 2 år« og § 132 a, 2. pkt. ophæves.

Gældende formulering

§ 133. Den, som fremkalder opløb med det forsæt at øve eller true med vold på person eller gods, straffes med fængsel indtil 3 år.

Stk. 2. På samme måde straffes de, der ved et opløb, under hvilket nævnte formål er lagt for dagen, optræder som opløbets ledere, samt enhver deltager, der undlader at efterkomme øvrighedens lovligt forkyndte påbud til mængden om at skilles. Dog kan straffen for de sidstnævnte deltagere gå ned til bøde.

Stk. 3. Begås der under sådant opløb nogen under dets formål hørende forbrydelse, straffes opløbets anstiftere eller ledere samt deltagerne i den begåede forbrydelse med fængsel indtil 6 år, for så vidt forbrydelsen ikke efter sin beskaffenhed medfører højere straf.

§ 136. Den, som uden derved at have forskyldt højere straf offentlig tilskynder til forbrydelse, straffes med fængsel indtil 4 år eller under formildende omstændigheder med bøde.

Stk. 2. (udelades)

§ 232. Den, som ved uterligt forhold krænker blufærdigheden eller giver offentlig forargelse, straffes med fængsel indtil 4 år eller under formildende omstændigheder med bøde.

§ 137. Den, som søger at forhindre afholdelsen af lovlig offentlig sammenkomst, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder, særlig når handlingen har været forbundet med voldsom eller truende adfærd, med fængsel indtil 2 år.

Stk. 2. (udelades)

§ 138. Den, som forsætligt eller ved grov uagtsomhed bringer sig i beruset tilstand, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder, hvis han i denne tilstand udsætter andres person eller betydeligere formueværdier for fare.

Lovforslaget

16. I § 133, *stk. 1*, ændres »fængsel indtil 3 år« til: »bøde eller fængsel indtil 3 år« og § 133, *stk. 2, 2. pkt.* ophæves.

17. § 133, *stk. 3*; affattes således:

»*Stk. 3.* Begås der under sådant opløb nogen under dets formål hørende forbrydelse, straffes opløbets anstiftere eller ledere efter den bestemmelse, der gælder for den pågældende forbrydelse.«

18. I §§ 136, *stk. 1*, og 232 ændres »fængsel indtil 4 år eller under formildende omstændigheder med bøde« til: »bøde eller fængsel indtil 4 år«.

19. I § 137, *stk. 1*, ændres »fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder, særlig når handlingen har været forbundet med voldsom eller truende adfærd, med fængsel indtil 2 år« til: »fængsel indtil 2 år«.

20. I § 138 ændres »6 måneder« til: »1 år«.

Gældende formulering

§ 140. Den, der offentlig driver spot med eller forhåner noget her i landet lovligt bestående religionssamfunds trosrærdomme eller gudsdyrkelse, straffes med fængsel indtil 4 måneder eller under formildende omstændigheder med bøde.

§ 141. Den, som er vidende om, at nogen af de i §§ 98, 99, 102, 106, 109, 110, 111, 112 og 113 omhandlede forbrydelser mod staten eller de øverste statsmyndigheder eller en forbrydelse, der medfører fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier, tilsigtes begået, og som ikke gør, hvad der står i hans magt, for at forebygge forbrydelsen eller dens følger, om fornødent ved anmeldelse til øvrigheden, straffes, hvis forbrydelsen bliver begået eller forsøgt, med fængsel indtil 3 år eller under formildende omstændigheder med bøde.

Stk. 2. (udelades)

§ 149. Når nogen, hvem en fanges bevogtning eller fuldbyrdelse af domme i straffesager påhviler, lader en sigtet undvige, hindrer dommens fuldbyrdelse eller bevirker, at den fuldbyrdes på mildere måde end foreskrevet, straffes han med fængsel indtil 3 år eller under formildende omstændigheder med bøde.

§ 194. Den, der borttager, ødelægger eller beskadiger offentlige mindesmærker eller genstande, som er bestemte til almindelig nytte eller pryde, hører til offentlige samlinger eller er særlig fredlyste, straffes med fængsel indtil 3 år eller under formildende omstændigheder med bøde.

§ 143. Med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 1 år straffes den, som undlader at oplyse omstændigheder, der bestemt taler for, at en for en forbrydelse sigtet eller dømt er uskyldig, skønt det kunne ske uden at udsætte ham selv eller hans nærmeste for fare for liv, helbred eller velfærd eller for forfølgning for den pågældende forbrydelse.

Lovforslaget

21. I § 140 ændres »fængsel indtil 4 måneder eller under formildende omstændigheder med bøde« til: »bøde eller fængsel indtil 4 måneder«.

22. I §§ 141, stk. 1, 149 og 194 ændres »fængsel indtil 3 år eller under formildende omstændigheder med bøde« til: »bøde eller fængsel indtil 3 år«.

23. § 143 ophæves.

Gældende formulering

§ 144. Den, der i udøvelse af dansk, udenlandsk eller international offentlig tjeneste eller hverv uberettiget modtager, fordrer eller lader sig tilsige en gave eller anden fordel, straffes med fængsel indtil 6 år, under formildende omstændigheder med bøde.

§ 145. Kræver eller modtager nogen, som virker i offentlig tjeneste eller hverv, for privat vindings skyld kendelse for tjenestehandling, skat eller afgift, der ikke skyldes, straffes han med fængsel indtil 6 år. Beholder han for privat vindings skyld sådan i god tro oppebåren ydelse efter at være blevet opmærksom på fejlen, straffes han med fængsel indtil 2 år.

§ 178. Med fængsel indtil 2 år straffes den, som for at skille nogen ved hans ret tilintetgør, bortskaffer eller helt eller delvis ubrugbargør et bevismiddel, der er tjenligt til at benyttes som sådant i et retsforhold.

§ 189. Den, som stiller til salg eller i øvrigt søger udbredt som lægemidler eller forebyggelsesmidler mod sygdomme ting, om hvilke han ved, at de er uegnede til det angivne formål, og at deres benyttelse hertil udsætter menneskers liv eller sundhed for fare, straffes med fængsel indtil 6 år.

Stk. 2. (udelades)

§ 261. Den, som berøver en anden friheden, straffes med fængsel indtil 4 år.

Stk. 2. (udelades)

§ 146. (udelades)

Stk. 2. Har handlingen medført velfærds fortabelse for nogen, eller har sådant været tilsigtet, er straffen fængsel fra 3 til 16 år.

Lovforslaget

24. I § 144 ændres »fængsel indtil 6 år, under formildende omstændigheder med bøde« til: »bøde eller fængsel indtil 6 år«.

25. I §§ 145, 1. og 2. pkt., 178, 189, stk. 1, og 261, stk. 1, ændres »fængsel« til: »bøde eller fængsel«.

26. § 146, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Begås handlingen med forsæt til velfærdsfortabelse for nogen, er straffen fængsel indtil 16 år.«

Gældende formulering

§ 147. Når nogen, hvem det påhviler at virke til håndhævelse af statens straffemyndighed, derved anvender ulovlige midler for at opnå tilståelse eller forklaring eller foretager en lovstridig anholdelse, fængsling, ransagning eller beslaglæggelse, straffes han med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 3 år.

§ 151. Den, som tilskynder eller medvirker til, at nogen ham i offentlig tjeneste eller hverv underordnet forbryder sig i denne tjeneste, straffes, uden hensyn til om den underordnede kan straffes eller på grund af vildfarelse eller af andre grunde er straffri, med den for den pågældende handling foreskrevne straf forhøjet med indtil det halve.

§ 152. (udelades)

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel indtil 2 år, hvis forholdet er begået med forsæt til at skaffe sig eller andre uberettiget vinding eller der i øvrigt foreligger særlig skærpende omstændigheder.

Stk. 3. (udelades)

§ 154. Har nogen i udførelsen af offentlig tjeneste eller hverv gjort sig skyldig i falsk anklage, forbrydelse vedrørende bevismidler, legemsangreb, frihedsberøvelse, underslæb eller mandatsvig, kan den for den pågældende forbrydelse foreskrevne straf forhøjes med indtil det halve.

§ 155. Misbruger i øvrigt nogen, som virker i offentlig tjeneste eller hverv, sin stilling til at krænke privates eller det offentliges ret, straffes han med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Sker det for at skaffe sig eller andre uberettiget fordel, kan fængsel indtil 3 år anvendes.

Lovforslaget

27. I § 147 ændres »fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 3 år« til: »fængsel indtil 3 år«.

28. § 151 affattes således:

»§ 151. Den, som tilskynder eller medvirker til, at nogen, der er underordnet vedkommende i offentlig tjeneste eller hverv, forbryder sig i denne tjeneste, straffes, uden hensyn til om den underordnede kan straffes eller på grund af vildfarelse eller af andre grunde er straffri, efter den for den pågældende forbrydelse gældende bestemmelse.«

29. § 152, *stk. 2*, affattes således:

»*Stk. 2.* Begås det i *stk. 1* nævnte forhold med forsæt til at skaffe sig eller andre uberettiget vinding, eller foreligger der i øvrigt særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 2 år. Som særligt skærpende omstændighed anses navnlig tilfælde, hvor videregivelsen eller udnyttelsen er sket under sådanne omstændigheder, at det påfører andre en betydelig skade eller indebærer en særlig risiko herfor.«

30. § 154 ophæves.

31. I § 155, *1. pkt.*, udgår »i øvrigt«.

Gældende formulering

§ 157. Samme straf finder anvendelse, når nogen, som virker i offentlig tjeneste eller hverv, gør sig skyldig i grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skødesløshed i tjenestens eller hvervets udførelse eller i overholdelsen af de pligter, som tjenesten eller hvervet medfører. Bestemmelsen i § 156, 2. punktum, finder tilsvarende anvendelse.

§ 164. (udelades)

Stk. 2. (udelades)

Stk. 3. Den, der foretager en handling som nævnt i stk. 1 og 2 med forsæt til, at han selv eller en anden med dennes samtykke derved bliver sigtet, dømt eller undergivet strafferetlig retsfolge for et strafbart forhold, som han ikke har begået, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Stk. 4. (udelades)

§ 165. Den, der til offentlig myndighed anmelder en strafbar handling, der ikke er begået, såvel som den, der til sådan myndighed indgiver falske klagemål, straffes med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 1 år.

§ 166. Den, som eftergør eller forfalsker penge for at bringe dem i omsætning som ægte, eller som i samme hensigt forskaffer sig eller andre eftergjorte eller forfalskede penge, straffes med fængsel indtil 12 år.

Stk. 2. Er forfalskning sket ved at formindske værdien af gangbar mønt, er straffen fængsel indtil 4 år.

Lovforslaget

32. § 157 affattes således:

»§ 157. Når nogen, som virker i offentlig tjeneste eller hverv, gør sig skyldig i grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skødesløshed i tjenestens eller hvervets udførelse eller i overholdelsen af de pligter, som tjenesten eller hvervet medfører, straffes den pågældende med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Uden for foranstående bestemmelse falder hverv, hvis udførelse hviler på offentlig valg.«

33. I § 164, stk. 3, ændres »1 år« til: »6 måneder«.

34. Efter § 164 indsættes:

»§ 164 a. Den, som undlader at oplyse omstændigheder, der bestemt taler for, at en for en forbrydelse sigtet eller dømt er uskyldig, skønt dette kunne ske uden at udsætte den pågældende eller dennes nærmeste for fare for liv, helbred eller velfærd eller for forfølgning for vedkommende forbrydelse, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.«

35. I § 165 ændres »bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 1 år« til: »bøde eller fængsel indtil 6 måneder«.

36. § 166, stk. 2, ophæves.

Gældende formulering

§ 168. Den, der udgiver penge, som han formoder er eftergjorte eller forfalskede, straffes med fængsel indtil 3 år. Har udgiveren modtaget pengene i god tro, kan straffen nedsættes til bøde og under formildende omstændigheder bortfalde.

§ 176. Med fængsel indtil 3 år straffes den, der for at skuffe i samhandelen gør brug af genstande, som uberettiget er forsynet med offentligt stempel eller mærke, der skal afgive borgen for genstandens ægthed, art, godhed eller mængde.

Stk. 2.-3. (udelades)

§ 168. Den, der udgiver penge, som han formoder er eftergjorte eller forfalskede, straffes med fængsel indtil 3 år. Har udgiveren modtaget pengene i god tro, kan straffen nedsættes til bøde og under formildende omstændigheder bortfalde.

§ 179. Den, som for at skuffe med hensyn til grænserne for grundejendom, grundrettigheder eller rettigheder med hensyn til vandløb eller vandstrækninger sætter falsk skelsten eller andet mærke for disse eller flytter, borttager, forvansker eller ødelægger sådant mærke, straffes med fængsel indtil 3 år. Sker det for at hævde et berettiget eller afværge et uberettiget krav, er straffen bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

§ 183 a. Den, som om bord i et luftfartøj, skib samt andet kollektivt transportmiddel eller gods-transportmiddel ved ulovlig tvang, jf. § 260, overtager kontrollen over fartøjets eller køretøjet eller griber ind i dets manøvrering, straffes med fængsel indtil på livstid.

§ 184. Med fængsel indtil 6 år straffes den, der uden at være straffskyldig efter § 183 eller § 183 a forstyrrer sikkerheden for jernbaners, fartøjers, motorkøretøjers eller lignende transportmidlers drift eller sikkerheden for færdsel på offentlige færdselsveje.

Lovforslaget

37. I §§ 168, 1. pkt., og 176, stk. 1, ændres »fængsel indtil 3 år« til: »bøde eller fængsel indtil 3 år«.

38. I § 168, 2. pkt., udgår »nedsættes til bøde og under formildende omstændigheder«.

39. I § 179, 1. pkt., ændres »fængsel indtil 3 år« til: »bøde eller fængsel indtil 3 år« og § 179, 2. pkt., ophæves.

40. § 183 a affattes således:

»§ 183 a. Den, som ved ulovlig tvang, jf. § 260, overtager kontrollen over et luftfartøj, skib eller et andet kollektivt transportmiddel eller gods-transportmiddel, eller griber ind i dets manøvrering, straffes med fængsel indtil på livstid.«

41. I § 184, stk. 1, ændres »fængsel indtil 6 år« til: »bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpene omstændigheder med fængsel indtil 6 år«.

Gældende formulering

Lovforslaget

Stk. 2. Begås forbrydelsen uagtsomt, er straffen bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

§ 185. Med bøde eller fængsel indtil 4 måneder straffes den, som, uagtet det var ham muligt uden særlig fare eller opofrelse for sig selv eller andre, undlader gennem betimelig anmeldelse eller på anden efter omstændighederne tjenlig måde efter evne at afværge ildsvåde, sprængning, spredning af skadevoldende luftarter, oversvømmelse, søskade, jernbaneulykke eller lignende ulykke, der medfører fare for menneskeliv.

§ 186. (udelades)

Stk. 2. Begås forbrydelsen uagtsomt, er straffen bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 1 år.

§ 187. (udelades)

Stk. 2. Begås forbrydelsen uagtsomt, er straffen bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 1 år.

§ 188. Den, som uden at være strafskyldig efter § 187, nr. 3, med fortilse af tingens sundhedsfarlige beskaffenhed stiller til salg eller i øvrigt søger udbredt

- 1) nærings- eller nydelsesmidler, der på grund af fordærvelse, mangelfuld tilberedelse, opbevaringsmåde eller af lignende grunde er sundhedsfarlige,
 - 2) brugsgenstande, der ved sædvanlig benyttelse udsætter menneskers sundhed for fare,
- straffes med fængsel indtil 6 år eller under formildende omstændigheder med bøde.

Stk. 2. (udelades)

§ 188. (udelades)

Stk. 2. Begås forbrydelsen uagtsomt, er straffen fængsel indtil 4 måneder eller bøde.

§ 189. (udelades)

Stk. 2. Begås forbrydelsen uagtsomt, er straffen fængsel indtil 4 måneder eller bøde.

42. I § 185 ændres »4 måneder« til: »2 år«.

43. I §§ 186, *stk. 2*, og 187, *stk. 2*, ændres »bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 1 år« til: »bøde eller fængsel indtil 1 år«.

44. I § 188, *stk. 1*, ændres »fængsel indtil 6 år eller under formildende omstændigheder med bøde« til: »bøde eller fængsel indtil 6 år«.

45. I §§ 188, *stk. 2*, og 189, *stk. 2*, ændres »fængsel indtil 4 måneder eller bøde« til: »bøde eller fængsel indtil 4 måneder«.

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 190. Udsættes under tilsvarende betingelser som i §§ 186-189 angivet alene husdyrs liv eller sundhed for fare, bliver en forholdsmæssig mildere straf inden for de angivne strafarter at anvende.

§ 191. Den, som i strid med lovgivningen om euforiserende stoffer til et større antal personer eller mod betydeligt vederlag eller under andre særligt skærpende omstændigheder overdrager euforiserende stoffer, straffes med fængsel indtil 6 år. Angår overdragelsen en betydelig mængde særlig farligt eller skadeligt stof, eller har overdragelsen af et sådant stof i øvrigt haft en særlig farlig karakter, kan straffen stige til fængsel i 10 år.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der i strid med lovgivningen om euforiserende stoffer indfører, udfører, køber, udleverer, modtager, fremstiller, forarbejder eller besidder sådanne stoffer med forsæt til at overdrage dem som nævnt i stk. 1.

§ 202. Den, som erhvervsmæssigt udnytter andres ukyndighed, uforstand eller uerfarenhed til at forlede dem til spekulationsforretninger, straffes med fængsel indtil 1 år.

§ 206. Den, som i erhvervsøjemed anvender falske foregivender eller anden svigagtig adfærd for at forlede nogen til at udvandre, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

§ 227. Straf efter §§ 216-224 og 226 kan bortfalde, når de personer, mellem hvilke køns-omgængelsen har fundet sted, er indtrådt i ægteskab med hinanden.

46. I § 190 ændres »bliver en forholdsmæssig mildere straf inden for de angivne strafarter at anvende« til: »er straffen bøde eller fængsel indtil 6 år«.

47. I § 191, 1. pkt., ændres »6 år« til: »10 år« og i 2. pkt. ændres »10 år« til: »16 år«.

48. § 202 og § 206 ophæves.

49. § 227 affattes således:

»§ 227. Straf efter §§ 216-226 kan nedsættes eller bortfalde, når de personer, mellem hvilke kønslig omgængelse har fundet sted, er indtrådt i ægteskab med hinanden eller har ladet deres partnerskab registrere.«

Gældende formulering

§ 240. Den, som medvirker til, at nogen berøver sig selv livet, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Hvis handlingen foretages af egennyttige bevæggrunde, er straffen fængsel indtil 3 år.

§ 250. Den, som hensætter en anden i hjælpeløs tilstand eller forlader en under hans varetægt stående person i sådan tilstand, straffes med fængsel, der, når handlingen har medført døden eller grov legemsbeskadigelse, under i øvrigt skærpende omstændigheder kan stige til 8 år.

§ 251. En kvinde, der ved sin barnefødsel på uforsvarlig måde udsætter barnet for alvorlig fare, straffes med fængsel indtil 1 år. Straffen kan nedsættes eller bortfalde, hvis barnet lever uden at have taget skade.

§ 253. Med bøde eller fængsel indtil 3 måneder straffes den, som, uagtet det var ham muligt uden særlig fare eller opofrelse for sig selv eller andre, undlader

- 1) efter evne at hjælpe nogen, der er i øjensynlig livsfare, eller
- 2) at træffe de foranstaltninger, som af omstændighederne kræves til redning af nogen tilsyneladende livløs, eller som er påbudt til omsorg for personer, der er ramt af skibbrud eller anden tilsvarende ulykke.

§ 261. Den, som berøver en anden friheden, straffes med fængsel indtil 4 år.

Stk. 2. Sker det for vindings skyld, eller har frihedsberøvelsen været langvarig eller bestået i, at nogen uberettiget holdes i forvaring som sindssyg eller mentalt retarderet eller bringes i fremmed krigstjeneste eller i fangenskab eller anden afhængighed i fremmed land, er straffen fængsel fra 1 til 12 år.

Lovforslaget

50. § 240 affattes således:

»§ 240. Den, som medvirker til, at nogen berøver sig selv livet, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.«

51. § 250 affattes således:

»§ 250. Den, som hensætter en anden i hjælpeløs tilstand eller forlader en under den pågældendes varetægt stående person i en sådan tilstand, straffes med fængsel indtil 8 år.«

52. I § 251, 1. pkt. ændres »fængsel indtil 1 år« til: »bøde eller fængsel indtil 1 år«, og 2. pkt. ophæves.

53. I § 253 ændres »3 måneder« til: »2 år«.

54. I § 261, stk. 2, ændres »fængsel fra 1 til 12 år« til: »fængsel indtil 12 år«, og som stk. 3 indsættes:

»Stk. 3. Den, som ved grov uagtsomhed forvolder en frihedsberøvelse af den i stk. 2 nævnte art, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.«

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 262. Den, som ved grov uagtsomhed forvolder en frihedsberøvelse af den i § 261, stk. 2, nævnte art, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 1 år.

§ 264. (udelades)

Stk. 2. Begås det i stk. 1, nr. 1, nævnte forhold med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervshemmeligheder eller under andre særlig skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 4 år

§ 265. Den, der krænker nogens fred ved trods forud af politiet given advarsel at trænge ind på ham, forfølge ham med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forulempe ham, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder. En af politiet meddelt advarsel har gyldighed for 5 år.

§ 267. Den, som krænker en andens ære ved fornærmelige ord eller handlinger eller ved at fremsætte eller udbrede sigtelser for et forhold, der er egnet til at nedsætte den fornærmede i medborgeres agtelse, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

Stk. 2. Er fornærmelsen fremsat mod nogen af de i § 119, stk. 2, nævnte personer i anledning af udførelsen af deres tjeneste eller hverv, uden at bestemmelserne i straffelovens § 121 kommer til anvendelse, bliver dette ved straffens udmåling at betragte som en skærpende omstændighed, og straffen kan da stige til fængsel indtil 6 måneder.

Stk. 3. Ved straffens udmåling bliver det at betragte som en skærpende omstændighed, at fornærmelsen er fremsat i trykt skrift eller på anden måde, hvorved den får en større udbredelse, eller på sådanne steder eller til sådanne tider, at det i høj grad forøger det krænkende i ytringen.

55. § 262 ophæves

56. § 264, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Begås det i stk. 1, nr. 1, nævnte forhold med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervshemmeligheder eller foreligger der i øvrigt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændighed anses navnlig tilfælde, hvor forholdet er begået under sådanne omstændigheder, at det påfører andre en betydelig skade eller indebærer en særlig risiko herfor.«

57. I § 265, 1. pkt., ændres »6 måneder« til: »2 år«.

58. § 267, stk. 2 og 3, og § 267 a ophæves.

Gældende formulering

§ 267 a. Har nogen på den i § 267, stk. 3, angivne måde fremsat en udtalelse, der indeholder en usandfærdig sigtelse mod en anden for forhold, der, hvis den var sand, ville gøre denne uværdig til at beklæde offentlige hverv, skal der, når den, der har fremsat sigtelsen, påstås idømt straf for ærekrænkelse, hverken ved afgørelsen af skyldspørgsmålet eller ved straffens fastsættelse kunne tages hensyn til påstand om, at den i samfundet i almindelighed gældende vurdering af sigtelsens utilbørlighed ikke skal finde anvendelse.

§ 268. Er en sigtelse fremsat eller udbredt mod bedre vidende, eller har gerningsmanden savnet rimelig grund til at anse den for sand, straffes gerningsmanden for bagvaskelse med fængsel indtil 2 år. Er sigtelsen ikke fremsat eller udbredt offentligt, kan straffen under formildende omstændigheder gå ned til bøde.

§ 275 a. Sager, hvorunder der gøres ansvar gældende efter bestemmelserne i §§ 267 og 268, bør fremmes med størst mulig hurtighed.

§ 286. Er et tyveri af særlig grov beskaffenhed, såsom på grund af den måde, hvorpå det er udført, eller fordi det er udført af flere i forening eller under medtagelse af våben eller andet farligt redskab eller middel, eller på grund af de stjalne genstandes betydelige værdi eller de forhold, under hvilke de befandt sig, såvel som når tyverier er begået i større antal, kan straffen stige til fængsel i 4 år.

Stk. 2. Straffen for underslæb, bedrageri, databedrageri, mandatsvig og skyldnersvig kan, når forbrydelsen er af særlig grov beskaffenhed, eller når et større antal forbrydelser er begået, stige til fængsel i 8 år.

Stk. 3. Under tilsvarende omstændigheder kan straffen for afpresning og åger stige til fængsel i 6 år.

Lovforslaget

59. I § 268, 1. pkt., ændres »med fængsel indtil 2 år« til: », og den i § 267 nævnte straf kan da stige til fængsel i 2 år«.

60. § 268, 2. pkt. og § 275 a ophæves.

61. § 286 affattes således:

»**§ 286.** Straffen kan stige til fængsel indtil 6 år, når de i §§ 276 og 281-282 nævnte forbrydelser er af særlig grov beskaffenhed, navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening eller under medtagelse af våben eller andet farligt redskab eller middel, eller på grund af de stjalne genstandes betydelige værdi eller de forhold, under hvilke de befandt sig, eller når et større antal tyverier er begået.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel indtil 8 år, når de i §§ 278-280 og 283 nævnte forbrydelser er af særlig grov beskaffenhed, navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller som følge af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.«

*Gældende formulering***§ 288.** (udelades)

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 10 år, hvis røveriet har haft en særlig farlig karakter eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.

§ 290. (udelades)

Stk. 2. Når hæleriet er af særlig grov beskaffenhed, eller når hæleriet har været erhvervsmæssigt, er straffen bøde eller fængsel indtil 6 år.

Stk. 3. (udelades)

§ 300. Med fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde straffes

- 1) den, som på en tid, da han indser eller burde indse, at han er ude af stand til at fyldestgøre sine fordringshavere, betydeligt forværrer sin formuestilling ved stiftelse af ny gæld eller betaler eller stiller sikkerhed for betydelige forfaldne gældsposter,
- 2) den, som påfører sine fordringshavere betydeligt tab ved ødsel levemåde, ved spil, ved vovelige foretagender, der ikke står i forhold til hans formue, ved i høj grad uordentlig forretningsførelse eller anden letsindig adfærd,
- 3) den skyldner og tillidsmand, som ved afgivelse af de til åbning af forhandling om tvangsakkord uden for konkurs fornødne erklæringer giver urigtige oplysninger eller gør sig skyldig i grov skødesløshed.

§ 754 a. Politiet må ikke som led i efterforskningen af en lovovertrædelse foranledige, at der tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte lovovertrædelsen, medmindre:

*Lovforslaget***62.** § 288, *stk. 2*, affattes således:

»*Stk. 2.* Straffen kan stige til fængsel i 10 år, når et røveri er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af dets særligt farlige karakter, udførelsesmåden eller omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.«

63. § 290, *stk. 2*, affattes således:

»*Stk. 2.* Straffen kan stige til fængsel i 6 år, når hæleriet er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af forbrydelsens erhvervsmæssige karakter eller som følge af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.«

64. I § 300 ændres »Med fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde« til: »Med bøde eller fængsel indtil 1 år«.

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 815 af 30. september 2003, foretages følgende ændringer:

1. I § 754 a, *stk. 1, nr. 3*, og § 791 b, *stk. 1, nr. 3*, udgår »§ 286, *stk. 1*, eller«.

Bilag til f. t. l. vedr. straffeloven og retsplejeloven

Gældende formulering

- 1) der foreligger en begrundet mistanke om, at lovovertrædelsen er ved at blive begået eller forsøgt,
- 2) efterforskningsskridtet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen og
- 3) efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller en overtrædelse af straffelovens § 286, stk. 1, eller § 289, 2. pkt.

Stk. 2. (udelades)

§ 791 b. Aflæsning af ikke offentligt tilgængelige oplysninger i et informationssystem ved hjælp af programmer eller andet udstyr (dataaf-læsning) kan foretages, såfremt

- 1) der er bestemte grunde til at antage, at informationssystemet anvendes af en mistænkt i forbindelse med planlagt eller begået kriminalitet som nævnt i nr. 3,
- 2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen, og
- 3) efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller en overtrædelse af § 286, stk. 1, eller § 289.

Stk. 2. (udelades)

Stk. 3. (udelades)

Stk. 4. (udelades)

§ 781. Indgreb i meddelelshemmeligheden må kun foretages, såfremt

- 1) der er bestemte grunde til at antage, at der på den pågældende måde gives meddelelser eller foretages forsendelser til eller fra en mistænkt,
- 2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen og

Lovforslaget

2. I § 781, stk. 1, nr. 3, og § 791 a, stk. 3, nr. 3, udgår »§ 286, stk. 1.«

*Gældende formulering**Lovforslaget*

- 3) efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens §§ 124, stk. 2, 125, 127, stk. 1, 193, stk. 1, 228, 235, 266, 281, 286, stk. 1, eller 289 eller en overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 5.

Stk. 2. (udelades)

Stk. 3. (udelades)

Stk. 4. (udelades)

Stk. 5. (udelades)

§ 791 a. Politiet kan foretage fotografering eller iagttagelse ved hjælp af kikkert eller andet apparat af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted (observation), såfremt,

- 1) indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, og
- 2) efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængselsstraf.

Stk. 2. Observation som nævnt i stk. 1 ved hjælp af fjernbetjent eller automatisk virkende tv-kamera, fotografiapparat eller lignende apparat må dog kun foretages, såfremt efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover.

Stk. 3. Observation af personer, der befinder sig i en bolig eller andre husrum, ved hjælp af fjernbetjent eller automatisk virkende tv-kamera, fotografiapparat eller lignende apparat eller ved hjælp af apparat, der anvendes i boligen eller husrummet, må dog kun foretages, såfremt

- 1) der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen kan opnås ved indgrebet,
- 2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen,
- 3) efterforskningen angår en lovovertrædelse, der efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens §§ 124, stk. 2, 125, 127, stk. 1, 193, stk. 1, 266, 281, 286, stk. 1, 289 eller en overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 5, og

Gældende formulering

- 4) efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, som har medført eller som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Stk. 4. (udelades).

Stk. 5. (udelades).

Stk. 6. (udelades).

*Lovforslaget***§ 3**

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelse i Lovtidende.

§ 4

Stk. 1. Loven gælder ikke for Grønland eller Færøerne.

Stk. 2. Lovens § 1 dog kan ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Til lovforslag nr. L 99. Skriftlig fremsættelse (26. november 2003)

Justitsministeren (Lene Espersen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Ændring af strafferammer og bestemmelser om straffastsættelse mv.)

(Lovforslag nr. L 99).

Et hovedformål med lovforslaget er at modernisere strafferammerne i straffeloven således, at de i højere grad udtrykker en sammenhængende vurdering af strafværdigheden af de enkelte forbrydelsestyper ud fra en nutidig retsopfattelse.

Det er bl.a. et bærende synspunkt, at forbrydelser mod personer er alvorligere end forbrydelser mod økonomiske værdier. Overgreb mod et andet menneske er en forbrydelse mod det helt fundamentale i det danske samfund: Respekten for det enkelte menneske.

Moderniseringen af straffelovens strafferammer tilsigter som udgangspunkt ikke at ændre strafudmålingsniveauet for de enkelte forbrydelsestyper. Der foreslås imidlertid også strafskæmpelser på væsentlige områder. Det drejer sig navnlig om grov narkotikakriminalitet (§ 191), vold mod tjenestemand i funktion (§ 119), trusler mod vidner mv. (§ 123) og groft tyveri (§ 286, jf. § 276).

Et andet hovedformål med lovforslaget er at lovfæste en række hensyn, som i almindelighed indgår ved straffastsættelsen, navnlig med sigte på, at det i videre omfang end hidtil kommer til at fremgå af straffedommes præmisser, hvilke momenter der er lagt vægt på ved strafudmålingen. Herved kan der opnås en højere grad af forudsigelig og ensartet i retsanvendelsen.

Lovforslaget bygger navnlig på Straffelovrådets betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer.

Lovforslaget har følgende hovedindhold:

Der foreslås *for det første* nye bestemmelser om straffens fastsættelse til afløsning af den gældende bestemmelse i straffelovens § 80. Formålet med de nye bestemmelser er på baggrund af den eksisterende retspraksis om straffelovens § 80 at lovfæste, hvilke hovedhensyn der skal indgå ved straffastsættelsen (§ 80), samt at opregne de forhold, der i almindelighed skal indgå som henholdsvis skærpene og formildende omstændigheder ved straffastsættelsen (§§ 81-82).

Lovforslaget indeholder en række konsekvensændringer og teknisk begrundede forenklinger af normal- og sidestrafferammer, der navnlig afspejler den foreslåede nyaffattelse af §§ 80-82 om straffens fastsættelse.

Der foreslås endvidere en skærpelse af straffelovens bestemmelser om gentagelsesvirkning. Forslaget går ud på at udvide adgangen til at anvende lovbestemmelser om et forhøjet strafmaksimum i gentagelsestilfælde. Det foreslås, at der skal kunne lægges vægt på tidligere straffedomme, uanset om kriminaliteten er begået før eller efter, at den pågældende fyldte 18 år. Endvidere foreslås det, at tidligere straffedomme kan tillægges den nævnte lovbestemte gentagelsesvirkning i op til 10 år efter, at dommen er endeligt afsonet eller bortfaldet mv.

Lovforslaget indeholder *for det andet* en række ændringer af straffelovens strafferammer, som navnlig er begrundet i hensynet til en bedre overensstemmelse mellem strafferammerne for de forskellige forbrydelsestyper og en nutidig retsopfattelse. Der er ikke med disse forslag tilsigtet ændringer i længden af de straffe, der udmåles, men formålet er at afspejle en nutidig opfattelse af forbrydelsens strafværdighed i strafferammen.

Lovforslaget indeholder *for det tredje* en forhøjelse af strafferammerne for nogle forbrydelsestyper med henblik på at skærpe straffene.

Det forslås, at strafferammen i straffelovens § 119 vedrørende vold mod tjenestemænd ændres fra 6 års fængsel til 8 års fængsel. Forslaget tilsigter en generel forhøjelse af straffen for vold mod tjenestemænd med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene. Forhøjelsen får også virkning for straffelovens § 120 om vold mod tjenestemænd i forbindelse med opløb.

Den nuværende strafferamme på fængsel indtil 6 år i straffelovens § 123 om trusler mod vidner mv. sættes op til fængsel indtil 8 år. Også for disse sager tilsigtes en generel forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til det hidtidige niveau.

Strafferammen for grov narkotikakriminalitet i straffelovens § 191 forhøjes fra henholdsvis 6 og 10 års fængsel til 10 og 16 år fængsel. Forslaget tilsigter en større graduering af straffen i de groveste tilfælde af narkotikaforbrydelser.

Endvidere forhøjes strafmaksimum for groft tyveri, jf. straffelovens § 286, stk. 1, fra fængsel indtil 4 år til fængsel indtil 6 år. Ændringen tilsigter en større graduering af straffen i de groveste tilfælde af groft tyveri.

Idet jeg i øvrigt tillader mig at henvise til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger, skal jeg hermed anbefale lovforslaget til det Høje Tings velvillige behandling.